LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORDAN

המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית / בס"ד, ירושלים, יום א' פ' נצבים כ"ח אלול תשל"ד (15 בספטמבר 74') דף היומי: חולין קל"ב / שנה כ"ה גליון 8700 המחיר 60 אגורות

מיניסטר המלחמה המצרי יצא לסוריה לדון בשיתוף־פעולה

גנראל ג'מאסי: מצרים מגייסת את כוחותיה המזויינים

קהיר, מוצ"ש, — מיניסטר המלחמה המצרי פלד מרשל אחמד איסמעיל, יב־קר השבוע בסוריה, לשם שיחות לקי־דום ופיתוח שיתוף הפעולה הצבאי בין שתי המדינות — על כך הודיע כתבה העתון "אל אהרם".

ראש מטה הצבא המצרי, לויטננט גנרל אחמד עבדול גאני גמאסי, אמר ביום ו' באסיפת סטודנטים כי מצרים מגייסת את כוחותיה המזויינים. לדברי השבועון "אכבר אליום" אמר גמאסי כי בעת שהישראלים נתנו לאר־דונה פומבי לגיוס כוחותיהם, "גייסנו אנו את כוחותינו תוך שקיקה מוחלטת, באותה מידה של בהירות ויעילות". עוד אמר שהבין הישראלי לא הצ־ליח לגלות מה מתרחש בחזית המצ־רית, וכי הכוחות המצריים ביצעו ימי תימרונים השנה.

משקיפים הופתעו נוכח העובדה ש־ניתן פרסום לביקור של מרשל איס־מעיל בדמשק ולגילויים של הגנרל גמאסי.

גמאסי אמר שאין להוציא מהחש־בון את האפשרות שהישראלים יפתי־עו את מצרים, אך "גם אנו יכולים להפתיע את האויב".

טיטו מדרבן את הערבים למלחמה נוספת במזה"ת

בלגרד, מוצ"ש, — נשיא יוגוסלביה הביע מיני ההיתר מפני אפשרות של התלקחות מלחמתית מחודשת ב־מזה"ת, כיון שלדבריו יתכן שארצות ערב תהיינה נאלצות לצאת למלחמה, כדי לשחרר השטחים הכבושים ע"י ישראל.

בנאום שהשמיע בעיר יסניצה ב־צפון סלובניה אמר טיטו, כי ישראל מבריחה שלא תיסוג יותר ופירוש ה־דבר שהערבים יאלצו לכבוש את ש־טחיהם במלחמה.

כן אמר טיטו כי בפגישתו עם קבו־צת צירי פרלמנט מערב גרמניה לפני מספר ימים אמרו לו בני שיחו, כי ישראל מחפשת עצמה כיוון שהיא חו־שבת שהערבים יתקיפו אותה. "בהיר שהם יתקיפו אותה, אם ישראל אינה רוצה לסגת משטחיהם", אמר טיטו. בקרא לארה"ב להפעיל לחץ על יש־ראל. במקום שתגיש לה נשק וסיוע. גם ארצות ערב מגבירות את החימוש ודומה שברה"מ כבר מספקת לסוריה נשק חדיש ביותר.

המנהיג היוגוסלבי אמר, כי המע־צמות הגדולות אכנם אינן רוצות ב־מלחמה, אולם לא יוכלו להכתיב שנית על שישראל תיסוג משטחים ערביים.

עם סיום שיחותיו הרשמיות של רבין בוואשינגטון:

הבנה בשאלות של אספקת נשק - אין תיאום עמדות לגבי המשך מאמצי השלום במזה"ת

ישראל מעוניינת תחילה במו"מ עם מצרים ודחתה את גישת ארה"ב לנהל מו"מ עם ירדן ומצרים בעת ובעונה אחת * רבין: מוקד השלב הבא במשא ומתן — לא נסיגה צבאית ישראלית נוספת אלא תזוזה לקראת שלום

וואשינגטון, מוצ"ש — עם תום ה־שיחות הרשמיות שקיים ראש הממש־לה יצחק רבין עם הנשיא פורד, עם שר החוץ הנרי קיסינג'ר ועם בכי־רים אחרים של המימשל האמ־ריקאי, נראה כי הושגה הבנה בש־אלת המשך אספקת נשק לישראל, הצדדים לא הגיעו לתיאום עמדות לצעדים שיש לנקוט בקשר לקידום המאמצים להשכנת שלום במזה"ת.

כתב דיפלומטי מציין כי נראה שראש ממשלת ישראל מר יצחק רבין והנ־שיא פורד הסכימו ביניהם על הצורך בהמשך משלוחי הנשק האמריקאיים לישראל, כדי שישראל תוכל לנהל המו"מ על השכנת שלום בעמדת כוח.

לדברי הכתב נראה ששני הצדדים החליטו ב־4 ימי שיחות במאמציהם לעמדה משותפת באשר לשלב הבא בו"מ הערבי־ישראלי.

הבנה בשאלת התזוזה לשלום והמשך היחסים הצבאיים

רבין קיים את פגישתו השלישית עם נשיא ארה"ב ביום ו' והכריז לא־חר מכן במסיבת עתונאים: [illegible] לידי הבנה באשר לצורך ב־ התזוזה לשלום במזה"ת וב־ המשך היחסים הצבאיים. [illegible] על התוצאות מהשיחות.

[illegible] גם, ראש ממשלת ישראל סירב [illegible] עם מי בעדיפות ישראל לנהל [illegible] תחילה, אך מקורות דיפלומטיים [illegible] כי הוא סבור שיש לקיים שיחות [illegible] עם מצרים וכי אין הוא מצדד [illegible] מו"מ עם שני גורמים, כפי [illegible] נציגים אמריקאים, הסבורים [illegible] ישראל לנהל שיחות סימולט־[illegible] עם מצרים וירדן.

[illegible] סבורה שעם מצרים יהיה [illegible] קל להגיע לידי הסכמי שלום, [illegible] אין ברצונה להתחייב בענין זה [illegible] עד לועידת הפיסגה הער־[illegible] העומדת להערך בחודש הבא. [illegible] פיסגה זו יקבעו מדינות ערב [illegible] עמדות שברצונן לנקוט לקראת המו"מ.

[illegible] שיחות שקיים מר רבין עם הנשיא, [illegible] החוץ הנרי קיסינג'ר ועם שר [illegible] ג'יימס שלזינגר הצהיר ראש [illegible] שהדרך הטובה ביותר להצ־[illegible] היא — ניהול מו"מ [illegible] בעמדה של כוח.

פורד התחייב להמשך המדיניות האמריקאית

ראש ממשלת ישראל אמר לכתבים שהנשיא פורד התחייב לקיים את ה־מדיניות האמריקאית המסורתית של תמיכה בישראל. בעבר מצאה מדינ־יות זו את ביטויה באספקת כמויות ניכרות של נשק לישראל.

מר רבין סירב לגלות פרטים על מימדי התמיכה האמריקאית בישראל. בהקשר זה מעיר כתב יונייטד פרס שהנשיא פורד אינו יכול כפי הנראה להתחייב באשר להגדלה ניכרת של מימדי העזרה לישראל, כל עוד לא ביטל הקונגרס קיצוצים ניכרים ש־עשה בחוק סיוע החוץ.

מר רבין סירב להתנבא בקשר עם הצעדים הדיפלומטיים שארה"ב תנ־קוט עתה, לאחר ששר החוץ קיסינג'ר קיים את דיוניו עם נציגים רבי דרג של ישראל, מצרים, ירדן, ערב הס־עודית וסוריה.

"הדרך הטובה ביותר היא — לנהל מו"מ על בסיס דו־צדדי" אמר רבין. ראש הממשלה הוסיף ואמר "כל הנ־סיונות למו"מ רב־צדדי נכשלו כליל".

"התזוזה לקראת שלום" — מוקד השלב הבא

עוד אמר ראש ממשלת ישראל, כי השאלה בשלב הבא לא תצטמצם ל־נסיגה צבאית. "מוקד השלב הבא יהיה — התזוזה לקראת שלום".

מר רבין הביע את דעתו שבשלב הבא יש לפרסם הצהרה בענין אי־לוחמה.

מקורות מהימנים אמרו כי מר רבין גילה לנשיא ארה"ב שישראל מעדיפה לנהל מו"מ עם מצרים על נסיגת כוחות ישראליים בסיני על פני שי־חות דומות עם ירדן.

בהקשר זה אמרו דיפלומטים ישר־אליים שבכל מו"מ עם אנואר סא־דאת יש לקחת בחשבון ויתורים ש־מצרים תהיה מוכנה לעשות.

ישראל סבורה שעל ועידת ז'נבה לספק את המסגרת למו"מ דו־צדדי בין ישראל למדינה ערבית אחת. יש־ראל גורסת גם שאפשר לחתום הסכם סופי בז'נבה, לאחר שהמו"מ יתנהל במקום אחר.

באשר לציוד, שבו מעוניינת ישראל, אמרו מקורות מוסמכים שישראל רו־צה לקבל ספינות תותחים נושאות טי־לים, פצצות "סמארט" המונחות ע"י קרני לייזר, טילי קרקע־קרקע ובמ־יוחד טנקים.

ישראל רוצה גם להשיג מארה"ב מטוס טילון אמריקאי שיוכל להת־מודד עם מטוסי היירוט הסובייטיים מדגם "מיג 23". כפי שנמסר נשלחו מטוסים מדגמים אלה ע"י בריה"מ לסוריה ועירק.

בעיית יהודי סוריה והציה

מר רבין גילה במסיבת עתונאים כי עם שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר דן גם על מצבם של היהו־דים בבריה"מ ובסוריה. מר רבין אמר כי לישראל אחריות מוסרית כמדינה יהודית, המחייבת אותה ל־סייע לקהילות יהודיות שאין בכוחן לעמוד על זכויותיהן.

נודע כי בשיחות שקיים ראש ה־ממשלה עם הנשיא, קידם מר פורד בברכה את "המגעים המסחריים הב־עתיקים בין שתי המדינות".

ראש ממשלת ישראל יצא מוואשינ־גטון ביום ו' לניו יורק — לשיחות עם מנהיגים יהודיים (עי"ר, יופ"ע).

סאדאת: בריה"מ מוסיפה להיות מקור נשק ראשי למצרים

חזה בתמרון של חציית התעלה ע"י חיילי הארמיה ה־3

כווית, מוצ"ש — בריה"מ המועצות ממשיכה להיות מקור עיקרי לאספקת נשק למצרים — אמר נשיא מצרים אנואר א־סאדאת בראיון שפורסם היום.

בשיחה עם כתב העתון הכוויתי, אל סיאסא, אמר סאדאת כי בריה"מ המועצות עודנה המקור לאספקת נשק למצרים, אף על פי שהסובייטים לא שלחו למצרים כל משלוחי נשק מאז מלחמת אוקטובר.

עוד אמר נשיא מצרים, כי לאחר ה־מלחמה, השיגה מצרים נשק במקורות אחרים שמחוץ לברית המועצות אך לא זיהה את המקורות הללו.

בהמשך הדברים, אמר סאדאת שמ־צרים מוכנה להכיר בממשלה פלשתי־נאית בגולה, לאחר שתוקם ממשלה כזו.

מקהיר נמסר, כי העתון "אכבר אליום" הודיע היום שמצרים וברית המועצות הסכימו לפתוח דף חדש ב־יחסיהן, ועתה "סלולה הדרך" לקיום פגישת פיסגה בין הנשיא סאדאת ל־בין המזכיר הכללי של המפלגה הקו־מוניסטית הסובייטית ליאוניד ברז'־נייב.

העתון כותב כי הסכמה בענין זה הושגה בפגישה שהתקיימה ביום ב' שעבר בסופיה בין סגן ראש ממשלת מצרים עבדול עזיז חגאזי לבין נשיא בריה"מ המועצות ניקולאי פודגורני.

מיניסטר החוץ המצרי, איסמעיל פ־האמי עומד לבקר במוסקבה ב־15 לאו־קטובר. העתון מביא, בהקשר זה, מ־דברי פודגורני, שאמר כי ביקור זה "יחסל את "כל הליקוי הדיעה" בין שתי המדינות".

סאדאת חזה בתמרון חציית התעלה

— נשיא מצרים אנואר סאדאת חזה בשבוע האחרון בתמרון של חציית התעלה — על כך בשרה סוכנות הידיעות המ־זרח תיכונית. זו הפעם הראשונה ב־אז מלחמת אוקטובר, שנמסר על תמ־רון כעין זה.

סוכנות הידיעות מסרה כי התימרון החציה נערך על ידי יחידות הארמיה המצרית השלישית, שהיתה נתונה ב־מצור של כוחות צה"ל בגדה המערבית של התעלה בשלב האחרון של מלח־מת יום הכיפורים.

בהודעה נאמר כי התימרון הוכיח שכוחות הצבא מסוגלים לבצע פעולה מהירה וזאת כתוצאה מהאימונים ה־קפדניים והכישורים שהתנהלו מאז המלחמה.

התימרון נערך עם תום סיור שנמשך חמישה ימים, שבמהלכו ביקר הנשיא סאדאת בערים שונות באיזור תעלת סואץ. (יופ"ע, עי"ר)

מזכיר הליגה: ישראל מתכוננת למלחמה נוספת

בון, יום ו', — "יתכן כי ישראל מת־כוננת לעוד מלחמה על מנת להשיג שלום להתאחד כדי למנוע התלקחות נוספת באיזור — אמר מזכיר הליגה הערבית מחמוד ריאד.

ריאד אמר במסיבת עתונאים, בסי־ום ביקורו הרשמי הראשון במערב גרמניה, כי "הערבים הזמינו את יש־ראל להסדר של הסיכסוך המזרח־תי־כוני אולם ישראל עדיין מסרבת להי־סוג מהשטחים הערביים, היא רוצה ביותר נשק מתוחכם מארה"ב והיא מכפילה את הקציבה הכלכלית".

"קיימת סכנה למלחמה נוספת בצד ישראל. כל הארצות בעולם הרבות ל־סייע להשגת שלום". אמר שר החוץ המצרי לשעבר.

ריאד הוסיף כי אין הוא יודע איך ממשלות אחרות יכולות לסייע ב־מניעת מלחמה נוספת. "על הקהי־לה האירופית להחליט מה שביכולתן לע־שות", הוא אמר.

ריאד נועד עם מנהיגי ממשלה, כולל הקנצלר הלמוט שמידט, שר ה־חוץ גנשר הנשיא של מערב גרמניה.

מצפים להסכם על הגירת יהודים מברית המועצות

מצפים להסכם בשאלת הגירה —

וושינגטון, מוצ"ש, — סנטורים ב־קונגרס ארה"ב אמרו בשבת כי מצ־פים שהסנטור ג'קסון ושר החוץ הנרי קיסינג'ר יחליפו בקרוב איגרות, ש־בהן יוסכם על פשרה, שבמסגרתה תי־תיר בריה"מ למספר גדול יותר של יהודים להגר.

כפי שנמסר הודיעה בריה"מ ל־ממשלת ארה"ב כי היא מוכנה להרשות יציאתם של עד 60 אלף יהודים מדי שנה מבריה"מ וכי תשים קץ להפרדת היהודים האחרים המבקשים להגר.

האינפלציה הממוצעת במערב לשיא של 13 אחוז

פאריס, יום ו', — האינפלציה הי־ממוצעת בארצות הלא־קומוניסטיות הי־עיקריות הגיעה בינואר־יולי השנה לשיא בילי לשיא של 13 אחוז — אמר היום הארגון לשיתוף פעולה כלכלי ולפיתוח.

בארה"ב, בריטניה, איטליה, קנדה, שוויץ, צרפת, פינלנד, דנמרק, הולנד, הגיעה האינפלציה לשיעור גבוה ב־יותר מבין 24 הארצות החברות בארגון.

שיעור האינפלציה הנמוך ביותר נר־שם בשבדיה, במערב גרמניה ויוגוסלביה.

בדו"ח של הארגון נאמר כי "שיעור האינפלציה נשאר גבוה באיזור הארגון לתקופה הפיך פעילה כלכלי. בין החודשים ינואר ויולי השנה. עלה ל־25.3 אחוז בשנה שעברה. האינפ־לציה החמורה ביותר היתה באיסלנד, עם עלו המחירים ב־43.8 אחוז לשנה. מערב גרמניה נהנתה מן האינפלציה הנמוכה ביותר — 6.9 אחוזים בלבד. גם הולנד, שבדיה ונורבגיה נהנו מ־שיעור האינפלציה מתחת ל־10 אחוז.

יוון חוזרת למועצת אירופה

אתונה, מוצ"ש, — ממשלת יוון הו־דיעה בשבת כי החליטה להצטרף שוב למועצת אירופה.

באיגרת אל המזכיר הכללי של ה־מועצה הביע שר החוץ היווני, כי ה־ממשלה היוונית החליטה לנקוט בצע־דים הדרושים כדי להחזיר ליוון את מקומה במועצת אירופה. יוון רוצה להכלל בין המדינות המקיימות את מגילת זכויות האדם, נאמר באיגרת.

יוון פרשה ממועצת אירופה בדצמבר 1969 לאחר שהופעל לחץ על המשטר הרודני להנהיג במדינה משטר דמו־קרטי. (יופ"ע)

יופשרו צווי הקפאה על בניית בי"ס

—צווי הקפאה על בניית מוסדות חינוך על ידי הרשויות המקומיות יו־פשרו החל בינואר 1975, על כך מסר היום מינהל השלטון המקומי בעקבות פגישה שהתקיימה בין שר השיכון מר אברהם עופר לבין יו"ר מרכז השל־טון המקומי, מר מנחם אילון.

צו ההקפאה הנוכחי אוסר על בניי־תם של מוסדות חינוך ועם חידושו של הצו בינואר 1975 יורשו הרשויות ה־מקומיות, בהתאם לצרכים חיוניים, ל־בנות גני ילדים, גנונות יום, בתי־ספר יסודיים, בתי ספר על יסודיים ובתי ספר מקצועיים.

על אף הפשרה זו יצטרכו הרשויות המקומיות להגיש פורמלית את הב־קשות לאישור וועדה המוסמכת. (עי"ר)

הוסכם להקפיא מחיר הנפט

וינה, יום ו', — ארצות הנפט העי־קריות בעולם הסכימו ביום ו' להק־פיא את מחיר הנפט הגולמי ל־11.65 דולר החבית ולהגדיל את המלוגים אותן משלמות חברות הנפט לממשלות המפיקות. — אמר ג'אמשיד אמוזגר, נציג איראן, הנציג הראשי בפגישה זו.

"הסכמנו לפעול כפי שפעלנו ב־קיטו, אמר אמוזגר לעתונאים בתום שלוש ישיבות של שיחות בין 12 ה־מדינות החברות בארגון של הארצות המייצאות נפט.

בקיטו, בירת אקוודור, הקפיאו ב־יוני שרי אופ"ק את המחיר הבסיסי של הנפט הגולמי. אך הגדילו את ה־מלוגים מ־12.5 ל־14.5 אחוז. [illegible] המחירים לצרכנים בממוצע ביותר מ־13 אחוז".

ביפאן גרמה שיעור האינפלציה הי־גבוה ביותר מבין ארצות התעשיה הלא קומוניסטיות, כשהמחירים עלו

שר הצי האמריקאי מסייר במזה"ת

וושינגטון, יום ו', — שר הצי האמ־ריקאי [illegible]

דובר ההגנה האמריקאי הודיע כי במסעו [illegible] החל בראשית השבוע, הוא יבקר בצה"ל בסעודיה, אי־ראן, ואתיופיה, לאחר מכן יבקר בצי הששי בים התיכון, ובשם יבקר בדרכו להולנד ולבריטניה.

דובר ההגנה הסביר כי מדובר בסי־ורים [illegible] וההתייעצויות עם מפקדי צי זרים (צ"צ)

אלון נועד עם ראשי מנגנון האו"ם

סגן ראש הממשלה ושר החוץ, מר יגאל אלון, קיבל ביום ו' לפגישה [illegible] של האו"ם [illegible]

בשיחה נדונו נושאים הקשורים ב־עבודת כוחות האו"ם, הנמצאים באי־זור.

נכחו בפגישה מנכ"ל משרד החוץ, מר אברהם קידרון, היועץ המדיני לשר החוץ, מר מרדכי ר. קידרון ו־היועץ המשפטי של משרד החוץ, ד"ר מאיר רוזן.

עתון ערבי: מטוסי יירוט אמריקאיים יסופקו למצרים

אבו דאבי, מוצ"ש, — ארה"ב [illegible]

העתון יודע לספר כי הנשיא סאדאת יודיע על העברת מטוסים אלה [illegible] (עי"צ)

רוקפלר לקונגרס: רכושי — 33 מיליון דולאר

וושינגטון, מוצ"ש — סגן הנשיא המיועד של ארה"ב נלסון רוקפלר הודיע לקונגרס, כי רכושו הפרטי מסתכם ב־33 מיליון דולר — מסר היום ה"וושינגטון פוסט".

אך העתון הוסיף כי, יתכן, שבמצב באותר יותר תקבע הערכה גבוהה יותר לגבי רכושו של רוקפלר.

העתון מסר כי רוקפלר, מושל מדינת ניו יורק לשעבר ובן לאחת המשפחות העשירות ביותר בארה"ב, הגיש דו"ח מוקדם לועדה המשפטית בבית הנבחרים לועדת הנוהל של הסינט, לקראת שמיעת העדויות על אישור מינויו.

מר רוקפלר מעולם לא גילה בעבר את היקף רכושו, שמרביתו מושקעת בקרנות מכפהתיות.

בקונגרס הועלו דרישות כי הוא יגיש פרטים על מצבו הפיננסי, בטרם יאושר מינויו כסגן נשיא. הסכום של 33 מיליון דולר מורכב בעיקרו מנכסי דלא ניידי, ניירות ערך ואוסף האמנות הגדול של רוקפלר. העתון הוסיף, כי שווי האוסף האמנותי מבוסס על מחירי הקניה המקוריים ולא על הערך העכשווי של היצירות.

בידיעות שפורסמו בעבר הוערך עושרו של רוקפלר ב־300 מיליון דולר. (עי"ר).

43 מדינות ביקשו להעלות את הבעיה הפלשתינאית בעצרת או"ם

דובר ישראל: היוזמה הערבית – פגיעה בשלום

מרכז האו"ם, מוצ"ש, — 43 מדינות תבעו ביום ו' לכלול את הבעיה ה־פלשתינאית בסדר היום של עצרת האו"ם, שעבודותיה עומדים להפתח ב־יום ג'.

על הבקשה חתמו נציגי כל 20 ה־מדינות החברות בליגה הערבית ועוד שגרירים ממדינות קומוניסטיות, אפ־ריקאיות ובלתי מזדהות.

בריה"מ וסין לא חתמו על הפניה, אך מצפים ששתי מדינות אלה יצטר־פו לדרישה יחד עם מספר מדינות אח־רות.

בתזכיר המצורף לבקשה, נאמר ש־אמנם זכו היבטים שונים של הבעיה הפלשתינאית לדיון בעצרת ובמוסד־ות של האו"ם, אך בעיית פלש־תינה כשלעצמה ובעיית מעמדו וגו־רלו של העם הפלשתינאי טרם הועלתה לדיון בעצרת הכללית במשך למעלה מ־20 שנים.

בתגובה לשמועות שפורסמה לאחר מכן על ידי המשלחת הישראלית ב־או"ם צויין כי היוזמה הערבית פוג־עת בענין השלום במזה"ת. ישראל מצביעה על העובדה שיוזם הדיון זה הוא הארגון לשחרור פלשתין.

היוזמים רוצים שהנושא יידון ב־מליאת העצרת ושלא יועבר לועדה. והם דורשים שהארגון לשחרור פלש־תין יוזמן להצטרף לדיון.

בנוסף ל־20 המדינות החברות בליגה הערבית נתמכה הבקשה ע"י נציגי המדינות הבאות: אפגניסטן, בולגריה בורונדי, צ'אד, קונגו, קובה, גרמניה המזרחית, גיניאה המשוונית, גיניאה, הודו מאדגסקאר, מלזיה, מאלי, מו־נגוליה, ניז'ר, פקיסטן, רומניה, סנגל סיירה ליאונה, טנזניה, אוגנדה, יו־גוסלביה וזאיר.

הבקשה הוגשה למזכיר האו"ם קו־רט ולדהיים על ידי שגריר לבנון אד־ארד גורה, המכהן כיו"ר קבוצת ה־מדינות הערביות באו"ם. (עי"ר)

"רויטר": ארה"ב אינה חוששת מחידוש המלחמה במזה"ת השנה

וושינגטון, יום ו', — מקורות המד־יניות האמריקאיים אינם סבורים כי השנה תפרוץ מלחמה מחודשת ב־מזה"ת, הם צופים לחידוש שיחות ה־שלום תוך פרק זמן סביר.

מסקנות אלה נתקבלו על בסיס ה־שיחות האינטנסיביות שהתנהלו ב־חודשיים האחרונים עם הצדדים השו־נים במזה"ת, ואשר הגיעו לשיאן עם ביקורו בוושינגטון של ראש הממשלה יצחק רבין.

השלטונות האמריקאיים גורסים כי מלחמה בין סוריה לישראל סבירה יו־תר מאשר בגבולות האחרים, אולם מימשל פורד איננו חושש לאמיתו של דבר מסיכסוך כזה.

הדיעה בוושינגטון היא כי עדיין יש זמן לפעול למען תנופה לקראת שי־חות שלום, וכי לפי שעה המצב יציב פחות או יותר.

עדיין מקווים כי השיחות בז'נבה יחודשו, אך אין מצפים כי אכן יחד־שו לפני השנה האזרחית החדשה.

בינתיים תוסיף ארה"ב למלא תפ־קיד של מתווכת, אולם בלי נסיעות תכופות כמו אלה שערך שר החוץ הנרי קיסינג'ר בשלבים הקודמים, וא־שר הביאו להפרדת כוחות בחזיתות מצרים וסוריה אחרי מלחמת אוקטו־בר. (עי"ר)

הושמדו 2 סירות מחבלים בצידון

צידון, מוצ"ש, — שתי סירות של מחבלים פלשתינאים הושמדו ביום ו' בבוקר בהתפוצצויות בנמל צידון, — נודע ממקור מוסמך.

הספינה הראשונה, השייכת לארגון פתח, הושמדה בשעה 0610 לפי שעון ישראל, השניה כ־50 דקות לאחר מכן. נפתחה חקירה כדי לגלות את האח־ראים לחבלה זו. שברי הספינות הפ־זורים על פני איזור נרחב. שני אנשים נפצעו בהתפוצצויות. (צ"ר ע"צ)

מטוסים הולנדיים לא יטוסו לעטרות

האג, יום ו', — חברות התעופה הה־ולנדיות אינן מתכוונות להשתמש בנמל התעופה עטרות שליד ירושלים — נודע ממקור רשמי.

אי לכך לא יוצרו [illegible] בעקבות החלטת ממשלת הולנד לאסור על חברות אלה לנחות בנמל התעופה שבשטח ערבי כבוש.

החזית מזג האויר

החזית מזג האויר ליום א': מעונן חלקית עד בהיר.

טמפרטורות המינימום והמקסימום החזויות:

ירושלים 18—25, השומרון 18—26, תל אביב 21—38, נהריה 19—30, לוד 18—30, צפת 17—26, יריחו 20—35, עזה 20—29, טבריה 20—35, באר־שבע 16—31, אילה 22—36, עפולה 18—31, מפרץ שלמה 25—35.

"הופמן" ירושלים
יפו 1, טל. 272222
בני־ברק: יפה נוף
רבי עקיבא 65, טל. 783303
נסיעות מיוחדות
מירושלים לבני ברק
מהר, עריה 12.30, 3.00
מוצאי ר"ה 8.00, 9.00
מבני ברק לירושלים
מחר, ער"ה 12.30, 2.30
מוצאי ר"ה 9.45, 11.00
פרטים והרשמה במשרדים

לכולל בפתח תקוה
מתקבלים אברכים מצויינים
רצוי חסידיים
לפנות [illegible] ת.ד. 590 פ"ת, עבור כולל

טבחית מקצועית
מעוניינת
במקום עבודה קבוע
להתקשר טל. 03-784094

ישיבת חכמי לובלין – זכרון מאיר, ב"ב
ברוך דיין האמת
אנו משתתפים באבלם הכבד של מנהל ישיבתנו הקד' המסור בלב"ל לכל דבר שבקדושה
הרב שמואל מאיר גלבר שליט"א
וכל המשפחה הכבודה שיחי'
בהלקח מהם אמם הצדקת מרת חנה גלבר ע"ה
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד
רמ"י הישיבה, תלמידיה ועובדיה / מתפללי ביהכנ"ס ושומעי שעוריו

כוס תנחומין
משתתפים אנו בצערה הגדול של הרבנית החשובה תחי'
מרת רבקה וואזנר תליט"א
וכל המשפחה הנכבדה שיחי'
בהלקח מהם אמם הצדקת החשובה מרת חנה גלבר ע"ה
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ובפעולותיכם למען החסד והצדקה תנוחמו
ועדת נשים למען ישיבת חכמי לובלין, זכרון מאיר

התאחדות עולי אמריקה וקנדה, מחוז ירושלים
משתתפת בצערה הרב של
גב' בלה טשרנוק
על פטירתו של אביה
אליעזר דויטש ז"ל

קהל ישרון דברוקלין
על שם מרן הגה"ק מרשכת זצ"ל יעקב ישראל ישרון רובין
זצ"ל [illegible] סולוצא
אדמו"ר לבית ראפשיץ בסאסרעגין
1454 OCEAN PKWY BROOKLYN N. Y. 11230.
הודעה חשובה
[illegible]
אשר'ל מראפשיץ [illegible]
כי השלטונות עומדים להפיך את כל שטח בית החיים בראפשיץ [illegible]
[illegible]
לכן [illegible]
בפעולה ראשונה הוחלט שכל נכדי אותו צדיק זי"ע יחתמו על פטיציה אל השלטונות בבקשה לשמור על כבודו של צדיק זה שהאיר פני תבל.
[illegible]
— ויפה שעה אחת קודם!
הכתובת: ירושלים ת.ד. 5060 [illegible] 9
ועד־הקהלה מרדכי פרידמאן ראש הקהל
משה דוד בער
אלי' אברמציק גבאים

ברכת מזל טוב לבבית
למנהיגנו הדגול והנערץ מראשי יהדות התורה ומיצנה בגאון ובעוז
הרב שלמה לורנץ הי"ו
ומשפחתו הרוממה שיחי'
[illegible] ישעיהו נ"י [illegible]
תזכו לרוות מהנו ומכל יו"ח רב נחת כל הימים
הסתדרות צעירי אגודת ישראל
הנוער האגודתי בארץ ישראל
ההנהלה הארצית

דרושים
שו"בים ומשגיחים
מומחים ומנוסים
לעבודה בחו"ל
בדבר פרטים נא לפנות טל. 02-262201

[illegible]למן נח אורליק בני ברק / אטה לנגזם
מאורשים
[illegible]"ה, מוצש"ק נצבים תשל"ד

[illegible]תלי הרץ לזר קרית־אתא / ראלה קליין בני ברק
מאורשים
[illegible]"ה, מוצש"ק נצבים תשל"ד

ברכה נאמנה
עב"ק האדמו"ר מסטריקוב שליט"א
לאירוסי בתו תחי' עב"ג יחי'
יזכה לראות מהם ומכל יו"ח רב נחת
ועונג דקדושה לתפארת שולשילתא דדהבא
הסתדרות אגודת ישראל בארה"ק
המרכז הארצי

[illegible] מדרש לאברכים לתורה ולהוראה
מיסודם של חסידי גור
נחלת בנימין 23 תל אביב רח' יבנה 10
ברכות נאמנות שלוחות בזה
לידידנו ומכובדנו חבר הנהלת בית מדרשנו
[illegible] אלחנן האובן גרוכובסקי הי"ו
ומשפחתו הכבודה שי'
להולדת הנכד שי'
יזכו לרוות ממנה ומכל יו"ח רוב נחת ואושר
ההנהלה

ברוכים הבאים בשם ה'
[illegible] כבוד והערצה, אנו מקדמים בברכה חמה את
[illegible] ידידנו הנכבד היקר, הרב הגאון כש"ת
רבי שניאור דוד וואלט שליט"א
ואב"ד דסאן פאולו — ברזיל (נשיא כבוד של כוללנו)
ורעיתו החשובה מנב"ת הרבנית נחא תחי'
העוסק בצרכי צבור ולכל דבר שבקדושה במסי"נ ובאמונה
בהרה"ח חיים שלמה וואלט הי"ד
ורעיתו מנב"ת מרת אסתר תחי'
לרגל ביקורם בארה"ק
יהא בואם לברכה
בברכה נאמנה וכתיבה וחתימה טובה
"משכן התורה" ע"י ישיבת "תפארת ציון" בני ברק
הנהלה והאברכים

صكنا من الأصل

ביקור ראש הממשלה בארה"ב

פורד: ארה"ב גאה בקשריה עם ישראל
רבין: תודת ישראל לארה"ב תירשם לנצח

ראש ממשלת ישראל לנשיא ארה"ב: אתה עצמך אמרת עם כניסתך לתפקידך, שאמריקה חזקה היא ערובה לשלום בעולם, הוא הדין לגבינו, רק ישראל חזקה המסוגלת להגן על עצמה יש לה סיכוי להגיע לשלום, על נושא זה אני מקווה לדון אתך בימים הקרובים

ביום שלישי בשעה 10 בבוקר הגיע ראש הממשלה מר יצחק רבין, אל הבית הלבן, [illegible]

[illegible] לאחר מכן נכנסו הנשיא וראש הממשלה [illegible] ראש הממשלה מ. גזית, [illegible] השיחה המדינית הראשונה בלשכת הנשיא. (ע)

נאום הנשיא פורד

אדוני ראש הממשלה יצחק רבין, [illegible] לקבל את פני [illegible] בארה"ב. אתה הוזר כבנ־ [illegible] של מדינה גדולה, [illegible]

ראה בה שאנו מקווים שיהיה שיוב בר קיימא בחבר הבא.

רבים באמריקה יש להם יח־ סים הדוקים אישיים עם תושבים בישראל, ואני מקריב שיחסים אלה יגדלו ויתרחבו.

בחודשים האחרונים היו התפ־ תחויות במזרח בכיוון לשלום בר קיימא. ישראל שיתפה פעולה הגישה עזרה, ואני בקדים ו־ מאמינים שבחודשים הבאים ימ־ שיכו לבנות על היסודות שהונ־ חו. אני, אתם ואחרים בעולם רו־ צים שלום בר קיימא במזה"ת. צעדים ראשונים נעשו ואחרים יבואו בעקבותיהם. אני בטוח, ש־ בפגישותינו בימים הקרובים, נו־ כל להביא לבנין של שלום טוב יותר יציב במזה"ת.

אני מקווה שלך ולגבי רבין תהיה קבלת פנים חמה ונהנה, כפי שאתם ראויים לה. (ע)

נאום רבין בבית הלבן

כבוד הנשיא ורעייתו, אני מו־ דה לכם על הזמנתכם לבוא לו־ ושינגטון ועל דברי קבלת הפ־ נים החמים. כפי שאתה יודע, א־ דוני הנשיא, איננו זר לגמרי ב־ [illegible]

אבל זהו הצעד הראשון ש־ אני בא לכאן בכהונתי כראש ממשלת ישראל. אתה, אדוני יכול להעריך את המשק הכבד הרובץ על שכמי.

אני בייצגי מדינה, העומדת בפני בעיות רבות אתגרים גדו־ לים, אבל גם הזדמנויות גדולות חדשות להתקדמות בענייני פנים ולשלום עם השכנים.

במילוי תפקידי החדשים אני מעודד, בכל קהבי, על ידי הי־ דידות ההדוקה והקשרים המע־ מיקים ההולכים, שקושרים את תושבי ישראל עם תושבי המ־ דינה הדמוקרטית הגדולה והנ־ הגיה.

מאז חידוש עצמאות ישראל ב־ ארץ אבותינו, לאחר דורות ר־ בים של סבל ועבדים, ישראל ב־ הגית מצורה נדיבה והמיכה מ־ ארה"ב. הודהנו על צורה כמ־ כיית זו, הירשם לנצח בדברי ימי עמנו. במשך כל תקופה זו, מאז 1948, ישראל ראתה תקופה של מבחנים וסבל. עם זאת, היא אף פעם לא סטתה אף לרגע מה־ מטרה הלאומית העליונה, שהיא השאיפה לשלום עם שכניה הער־ ביים.

עד כה, לצער העמוק של ע־ מנו, מטרה זו חמקה מאתנו. על אף מבחן הנשק האחרון, ישראל כוכנה לשאוף להתקדמות לקר־ ראת שלום. בחודשים האחרונים הוכחנו, שלקחנו על עצמנו סי־ כונים למען השלום, כדי להי־ וכח אם מאמצים חדשים יקרבו אותנו אליו להשגתו. אני יודע, כי בשאיפה לשלום באזו־ רנו, יש לנו בך, אדוני הנשיא ובעמיתך בממשלת ארה"ב שות־ פים נאמנים החלטה.

אכן, אתה אדוני הנשיא הכרזת על השאיפה לשלום בנושא המ־ רכזי בנאום ההכתרה שלך ל־ פני שבועות אחדים. העם ביש־ ראל עומד באחוד בהכרה שהמל־ חמה היא חסרת תכלית, שהיא לא יכולה לפתור בעיות, ושהיא מביאה רק סבל אנושי בעק־ בותיה.

במידה שהדבר נוגע לאזורנו אנו משוכנעים, שאין בעיה, ו־ תהיה מסובכת ככל שתהיה, ש־ אין אפשרות לפתור אותה באמ־ צעות סדים סבלני.

מה שדרוש, זו מידה שווה של שאיפה החלטה בכל הצדדים ל־ הסיג שלום, הרבה תלוי בשלב זה במה שממשלות אחרות באזור מוכנות לעשות, מכל מקום, אנו בישראל מוכנים למאמץ של ע־ שיית שלום.

עם זאת, ככל שלא תהיה־ ינה עלי להוסיף, אתה עצמך אדוני הנשיא, אמרת עם כניס־ תך לתפקידך, שאמריקה חז־ קה היא ערובה לשלום בעולם. הוא הדין גם לגבינו. רק ביש־ ראל חזקה המסוגלת להגן על עצמה יש לה סיכוי להגיע ל־ שלום שמירה על עצמתנו והוצה לפתרון בעיותנו. ועל נושא זה ועל נושאים אחרים, שלהם ענין משותף לשתי המ־ דינות, אני מקווה לדון אתך בימים הקרובים.

אני צופה לכך מתוך תקווה ובט־ חון על יסוד הקשרים ההדוקים ה־ קיימים בין שתי ארצותינו. אני בו־ טח, שאשוב לארצי עם סיכויים של תמיכה בשלום". (ע)

השיחה הראשונה בבית הלבן

סמוך לשעה 12 בלילה ביום ש־ לישי נסתיימה השיחה המדינית ה־ ראשונה בין הנשיא פורד וראש הממשלה י. רבין בלשכת הנשיא בבית הלבן — נמסר ב"שירות ישראל".

השיחה נמשכה 45 דקות. הש־ תתפו בה גם שר החוץ האמריקאי ד"ר הנרי קיסינג'ר וצוות גדול מקורבים. מצד ישראל השתתפו השגריר דיניץ ומנהל משרד ראש הממשלה מ. גזית.

בשיחה נסקרו הנושאים, שיידו־ נו במהלך הביקור בוואשינגטון.

הערבים מיחסים חשיבות רבה לביקור רבין בארה"ב

כוויה (ע"צ) — הערבים מייחסים לביקורו של ראש ממשלת ישראל יצחק רבין בארה"ב אותה מידה של חשיבות, שישראל מייחסת לו — זאת כותב היום העתון הכוויתי "אל קא־ בס".

העתון מציין כי המינהל האמריקאי חייב לבחור בין הערבים והישר־ אלים. "לאחר ביקור זה ייעצו הע־ רבים במה בחר בשיאה החדש של ארצות הברית", כותב העתון.

על יסוד בחירה זו יקבעו הערבים את עמדתם כלפי הנשיא פורד. — קובע "אל קאבאס". (ע"צ)

הד היום

לביצור וחיזוק חומות הדת

כ"א הבעיות שעלו אתמול על שולחנה של מועצת גדולי התורה, הם דברים העומדים ברומו של עולמנו, נושאים הנוגעים ליסודות הקיום של העם, ואין כמו שולחן רם ונכבד זה מוסמך יותר לדון בהן ולחפש לתת פתרונות אשר יענו על תביעות המבטיחות את הציבור, ציבור זה שנלפה למוצא פיהם של גדולי התורה אשר על פיהם אנו חיים ובאורם אנו שותים.

[illegible]

בעולם לא היתה עוד תקופה כמו זו שאנו חיים אותה. לא רק במתחים הגבוהים של סכנת תמורת המאריכה על העם היהודי היושב בציון, אותן הודות בהיכבות אותנו ביותר שאת לעשות למען חיזוק הדת. כי עוד תקופה בה התרופפו כבה וכמה הוריות בחיי העם היהודי. [illegible]

זהו כשימה קדושה שבראש וראשונה מוטלת על תופשי תורה שאינם יכולים להישאר אדישים כלפי הנעשה בסביבם. אך לא עליהם בלבד מוטלת חובה זו. לכנה אינם פטורים גם כל אחד אשר אין תורתם אומנותם, אבל כנוסים הם במלאכה קדושה זו, להפיץ תורה ברבים עד שלא יישאר בית כנסת אחד שלא יהיו בו קובעים עתים לתורה.

אלה הן בעיות של חיזוק הדת, כמונו כמיבתנו, שהעסיקו אתמול את גדולי התורה הקרובים אל הבעיות, שבדת המספצבת גדולה על הציבור החרדי. [illegible]

נושא אחר, חשוב ומרכזי אף הוא, שהעסיק אתמול את הגדו־ עצה היה ענין החינוך. חיזוקו וביצורו כמו הרחבתו של החינוך התורתי, הוא כשימה קדושה שכולנו חייבים בה להתרים ולהזה את מעמדו והיקפו של החינוך העצמאי. [illegible]

חיזוק החינוך התורתי יכול להיעשות על ידי מאמץ הכבוד יהודי, להוכיח להורים מה הם מפסידים על ידי כך שאינם מקפידים על כתותו של החינוך הניתן לילדיהם. [illegible]

מועצת גדולי התורה עוסקה בנושאים אלה מתוך כובד ראש, ובהשתתפות גדולה של אדמו"רים מנהיגי עדות קדושות וראשי ישיבות מרביצי תורה, נתנה את האות לפעולה, ומי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא אחריהם. [illegible]

אולי זה לא יהיה מיותר להוסיף, שלבם ביצוע כל אותן מסי־ מות דרושה גם הנועה חזקה אשר הגבל להצמיס על עצמה תפקידים אלה ולעשותם הלכה למעשה, להוציא אותם רעיונות מן הכוח אל הפועל והרי זו הובת השעה מדרגה ראשונה כמכביר ארגוני גדול לחיזוק חומות הדת בארצנו הקדושה, והלא אין תנועה אהרת המוכ־ שרת למשימה זו מאשר אגודת ישראל שבאו ומהביד כילאה בשימות כאלה בהצלחה כרובה.

אפילו אם הדבר יחייבה לספק נשק, שסירבה לספקו בעבר:

בריה"מ חותרת לשיפור יחסיה עם מצרים

מקורות בלונדון: הסובייטים מודאגים מהתקררות היחסים בינם לבין מצרים, לאחר מלחמת יום הכיפורים, לעומת שיפור יחסי מצרים עם העולם המערבי ✱ תשומת לב להתעצמות הסובייטים בים סוף והמשמעות הנובעת מכך לגבי האיזור העשיר בנפט במפרץ הפרסי ✱ שולות מוקשים סובייטיות שתלו ציוד ביון באיזור

לונדון, — כל הסימנים מעידים כי ברית המועצות מתכוננת לעשות מאמץ נמרץ להדק יחסיה עם מצרים אפילו אם הדבר יחייב לספק לקהי־ ריה את סוגי הנשק, שהיא מבקשת לרכוש סוגי נשק שבעבר סירבה עד כה לספקם — אמרו ביום ג' מקורות בלונדון.

לדברי המקורות בסוכנויות הבינ־ לאומיות לספר את היחסים עם המימ־ של של הנשיא סאדאת עוד לפני פ־ תיחתה מחדש של תעלת סואץ, שנו־ עדה לאביב 1975 כפי הנראה מו־ דאגים הסובייטים ביתר התקררות הי־ חסים בינם לבין מצרים בעקבות ה־ מלחמה האחרונה, לעומת שיפור י־ חסי מצרים עם העולם המערבי. נוס־ הבר, כי הסובייטים רוצים שמצב זה עלול לגרום קשיים להגנת הסיבים שלהם שבסביבתם בעדן.

כיוונים ימיים עוקבים בתשומת לב אחרי ההתעצמות של השייטת הס־ בייטית בים סוף והמשמעות הנו־ בעת מכך לגבי האיזור העשיר בנ־ פט במפרץ הפרסי.

מקורות בטין שימים העלו את ה־ השערה, כי שולות המוקשים הסוב־ ייטיות שעסקו בניקוי נמל סואץ שתלו על פני קרקע הים ציוד ריג־ עים מתוחכם, אשר יאפשר להם לע־ קוב בעתיד אחרי כל תנועת האניות באיזור, לאחר שתעלת סואץ תיפתח לשיט. (עסס"א)

פרשנים אמריקאים על [illegible]

ניו יורק, — פרשנים אמריקאיים סבורים, כי ברית המועצות מצאה לנכון להפשט את סוריה בכמויות נשק כה גדולות, בגלל שאיפתם של „הניצים" הסובייטים לבנות בצד א־ רה"ב מלכבוש לעצמה עמדה במז־ רח התיכון, במטרה שיושג הסדר שלום באזורנו — כותב סופרו המ־ דיני של „הכריסטיאן סאיינס מוניטור" דנה אדמס סמית.

בכתבה מוושינגטון מציין סמית, כי הניצים הסובייטיים מצאו להם בני ברית בסוריה, בקרב אותן הקבוצות המבקשות להחזק על הנשיא האסד אל אסאד כדי להניאו מלעשות הס־ כם עם ישראל. סמית סבור, כי קב־ וצות אלה מאמינות שאפשר להש־ יג הרבה במלחמה חדשה. "הללו סבורים", מוסיף סמית, "כי במלחמה בהשתתפות יואלצו מצרים וירדן לבוא לעזרתה של סוריה. הם בטוחים, כי המעמד הצבאי הבכיר יעניק לסוריה בסופו של דבר עמדה של מנהיגה בעולם הערבי, אשר לדעתם היא מ־ גיעה לארצם כבהגה הבדק ההיס־ טורי. (עסס"א)

שר החוץ הצרפתי יבקר בקהיר בנובמבר

פריס, — שר החוץ הצרפתי ז'אן סובארניארג דחה ביקור שעמד לערוך בקהיר בחודש הבא ויגיע למצרים בתחילת חודש נובמבר. הדחיה נג־ רמה על ידי ועידת הפיסגה הערבית, הנפתחת ברבאט ב־26 באוקטובר — אמרו פקידים צרפתיים.

השר הצרפתי מתכונן לבקר במצ־ רים מה־13 באוקטובר עד ה־1 בנו־ במבר. מועד ביקורו טרם נקבע סו־ פית. יהיה זה הביקור הראשון שעורך במצרים חבר הקבינט הצרפתי מאז הקמת המדינה ב־1948. (צ"ר)

ראש ממשלת סוריה יבקר באוסטריה

וינה, — ראש ממשלת סוריה מח־ מוד אל איובי יערוך באוסטריה מה־ 18 עד ה־21 בספטמבר ביקור ויקיים שיחות עם הקנצלר ד"ר ברונו קרייס־ קי נאמר בהודעה שפורסמה כאן היום.

פקידים אוסטריים אמרו ששני ראשי הממשלה יקיימו שיחות נרחבות על היחסים הכלכליים הסורים אוס־ טריים ועל המצב במזרח התיכון.

אל איובי ייפגש כפי הנראה עם שר המסחר האוסטרי ועם אנשי עס־ קים אוסטריים לשיחות כלכליות. יי־ תכן שיבקר גם במפעל הצפייה ג־ דול. (צ"ר ויופ"ע)

שגריר ארה"ב מסר לנשיא אסד איגרת של פורד

דמשק, — רצרד מרפי, שגרירה החדש של ארה"ב בדמשק מסר ל־ נשיא חאפז אל אסד איגרת של נשיא ארה"ב ג'רלד פורד עצה שהגיש לו את כתב האמנה שלו.

באיגרת זו קובע הנשיא פורד כי בגוי וגמור עם ארה"ב לסייע לצ־ דדים במזרח התיכון ולהגיע לשלום צודק ובר קיימא.

הנשיא פורד מביע את התקווה ל־ שיתוף פעולה הדוק בין ארה"ב ו־ סוריה. (ע"צ)

שר החוץ הרומני, בדברי ברכה לשר החוץ הישראלי, מעלה

קריאה לפינוי השטחים ופתרון בעיית הפלשתינים

השר הרומני: רומניה סבורה שהחזרת השטחים שנכבשו מאז מלחמת ששת הימים הוא תנאי שבלעדיו לא ייתכן פתרון פוליטי, שיבטיח שלום בר קיימא ✱ הבעייה הפלשתינאית חייבת למצוא פתרון ש"יתחשב בשאיפות של העם הפלשתיני"

במזרח התיכון באמצעים מדיניים ו־ ללא מלחמה יש לקיים שני תנאים עיקריים — פינוי השטחים המוחזקים בידי ישראל ופתרון הבעיה הפלשתי־ נאית. דברים אלה אמר שר החוץ של רומניה, מר ג'ורג'ה מקובסקו, בהשיבו לדברי ברכה של סגן ראש הממשלה ושר החוץ, מר יגאל אלון, בירושלים.

בברכתו לאורח הדגיש שר החוץ מר י. אלון את שאיפתה של ישראל לש־ לום עם שכנותיה, העומדת בראש סדר העדיפויות שלה. מר אלון הביע תק־ ווה כי לא ירחק היום וישראל תוכל לארח שרי חוץ של המדינות השכנות. הוא אמר שמלחמת יום הכיפורים הו־ כיחה בעליל כיצד מלחמה מקומית צ־ פויה להשפיע על מדינות רחוקות. אולם הוסיף שיעדנו הראשוני בשאר השגת השלום. לשם כך נודעת חשיבות לדיאלוג רצוף בין שרים. מר אלון הביע הערכה לרפובליקה שלרומניה ולמנהיגיה, המאמינים באוניברסליות של יחסים דיפלומטיים, וציין כי רומניה מנסה בדרכה שלה לתרום לפתרון ה־ סכסוך המזרח תיכוני בדרכי שלום. בסוף דבריו חיווה מר אלון את דעתו, ששלום של קבע ניתן להשגה על דעת כל הצדדים המעורבים בסכסוך באמ־ צעות משא ומתן.

מר ג. מקובסקו הודה על האירוח אשר לו הוא זוכה בישראל, וציין כי מדיניותה של רומניה מושתת על ה־ עקרון לקיים יחסים טובים ושיתוף פעולה עם כל עמי העולם ללא הבדל משטר חברתי. במסגרת זאת קיימים גם היחסים הטובים שבין רומניה לבין ישראל, ויחסים אלה עשויים להיות טובים יותר במצב של שלום יציב במזרח התיכון — אמר שר החוץ ה־ רומני.

מר מקובסקו ציין, כי לפי דעתו יש מקום לפתוח נתיב חדש לשם פתרון הסכסוך במזרח התיכון.

החזרת השטחים—תנאי לפתרון פוליטי

מר מקובסקו ציין, כי רומניה התבט־ אה תמיד למען שלום יציב, צודק ובר־קיימא, ולכונן פתרון מדיני במזרח התיכון. מלחמה אינה יכולה לפתור את הסכסוך, אלא רק להחריף אותו, אמר. הוא הוסיף כי רומניה סבורה שהחזרת השטחים שנכבשו מאז מלח־ מת ששת הימים הוא תנאי שבלעדיו לא יתכן פתרון פוליטי אשר יבטיח ש־ לום בר־קיימא, שלמות טריטוריא־ לית ובטחון לכל המדינות ובכללן גם לישראל. כמו כן חייבת הבעיה הפ־ לשתינאית למצוא פתרון שיאפשר את השכנת השלום המקווה, ופתרון כזה צריך להתחשב בשאיפות הלגיטימיות אשר עליהן חייב העם הפלשתינאי להחליט בעצמו, אמר מר מקובסקו.

עם זאת שיבח מר מקובסקו את הי־ חסים ההדוקים הטובים הקיימים בין ארצו לבין ישראל והביע תקווה כי לאחר השגת הסכמי הפרדת הכוחות עם מצרים וסוריה ייצאו מאמצים ה־ מתחייבים מן ההסכמים הללו, לחידוש המשא ומתן בז'נבה בהשתתפות כל הארצות המעוניינות.

הזמנה לבקר בחברון

ראש עיריית חברון, שייך עלי ג'עב־ רי, הזמין את שר החוץ הרומני מר ג'ורג'ה מקובסקו לבקר בעירו חברון בעת שהותו הנוכחית בישראל.

ההזמנה נמסרה לשר האורח בשיחה שהתקיימה במלון "המלך דוד" אור ליום ד' כאשר סגן ראש הממשלה ושר החוץ מר יגאל אלון משמש מתורגמן מערבית לאנגלית בין ראש עיריית חב־ רון ושר החוץ של רומניה.

במהלך השיחה סוכם כי תכנית סיורו של מר מקובסקו תבדק כדי למצוא זמן לביקור בחברון על פי הזמנת השייך ג'עברי. מר אלון אמר לשייך ג'עברי כי במידה שהדבר יתאפשר, תמסר לו הודעה מוקדמת על מועד ה־ ביקור.

מר מקובסקו הביע את אישורו ל־ דבר.

בהרצאה לפני מועדון העתונות הלאומי בוואשינגטון:

וולדהיים: ועידת ז'נבה למזה"ת לא תתחדש לפני תום השנה

מתוך דבריו השתמע, כי הוא מקבל את השקפת ישראל, שערובות בינלאומיות וכוחות או"ם לשמירת השלום אינם מסוגלים לכשעצמם לערוב לישראל ערובה יעילה מפני התקפות ערביות

וושינגטון, — המזכיר הכללי של האו"ם, קורט וולדהיים, אמר ביום ג' כי הוא סבור שועידת השלום המזרח־תיכונית בז'נבה לא תתחדש לפני סוף שנה זו.

מזכיר האו"ם אמר את דבריו בהר־ צאה בפני מועדון העתונות הלאומי בוושינגטון. בין שאר דבריו התייחס ללקחים שיש ללמוד מפעולות שמירת השלום של האו"ם בקפריסין ובמז־ רח התיכון, מאז 1956 ועד 1967.

בתוך דבריו השתמע, כי הוא מקבל את השקפתה הידועה של ממשלת יש־ ראל, כי ערובות בינלאומיות וכוחות או"ם לשמירת השלום אינם מסוגלים לכשעצמם לערוב לישראל ערובה יעי־ לה בפני התקפות ערביות, העלולות להיערך בזמן נוח לערבים.

אשר לועידת ז'נבה אמר וולדהיים, כי כדי שתהיה יעילה יש הכרח להי־ ערך היטב. הוא הביע את דעתו, כי השיחות שנערכו עד כה בוושינגטון בין הנשיא פורד ושר החוץ שלו, ד"ר הנרי קיסינג'ר, לבין מנהיגי המזרח התיכון, עדיין לא התקדמו די הצורך לשם יצירת בסיס של הבמה המספקת לדיונים בחסות האו"ם.

וולדהיים הזכיר את ועידת ז'נבה לאחר שנתבקש להתייחס לדיונים ש־ קיים עם הנשיא פורד ביום ב'. שיחות אלה התקיימו יום אחד לפני הפתיחה המיועדת של שיחות מר פורד עם ראש ממשלת ישראל, מר יצחק רבין. מר וולדהיים אמר, כי הנושאים בשיחותיו עם פורד הקיפו את בעיות קפריסין, המזרח התיכון המצב הכלכלי העו־ למי.

יצויין, כי בו בזמן שוולדהיים הרחיב את הדיבור על קפריסין, הרי הערותיו היחידות לגבי המזרח התיכון היתה — בעניין הצפה שועידת השלום בז'נבה לא תתחדש בזמן הקרוב.

אבן בפני המשך התנופה לקראת השלום

וושינגטון, — שר החוץ הישראלי לש־ עבר, מר אבא אבן, אמר כי כן הזה אני להקפיד שהתנופה השלילית אשר הועלתה על ידי הפרדת הכוחות לקראת הסדר שלום במזרח התיכון לא תלך ותידעך.

מר אבן אמר את דבריו בנאום שנ־ שא בפתיחת מושב המליאה של הו־ עידה השנתית ה־66 של ועד... „הדסה" ביום א' בערב.

מר אבן אמר כי כל חלל ריק דיפ־ לומטי הוא מסוכן, ויש לשים קץ ל־ ויכוח בן שש השנים על גבולים וסוק־ קה ולגשת לבעיות עצמן.

מר אבן, הנמצא בארה"ב כפרופסור אורח באוניברסיטת „קולומביה" בני־ יורק, הדגיש, כי הגיע הזמן לחשוב קדימה לקראת הסדרים של פיוס אז־ורי במזרח התיכון.

מר אבן העלה חזון של שיתוף פ־ עולה בין לבנון, ישראל וירדן, לפי הקווים המקובלים בין ארצות בנלוקס, תוך הפעלה הדדית של פרוייקטים ו־ רעיונות. לדעתו צריך הדבר להיעשות תוך כדי כיבוד הגבולות והציונים בעת ובעונה אחת.

באגרת תקוע למזכיר האו"ם על אכזריות הסורים:

הסורים ירו בחיילים ישראלים שצנחו ממטוסים שנפגעו

במיסמך, המשתרע על 14 עמודים ובו פרטים על האכזריות של הסורים במלחמת יום הכיפורים נגד חיילים ישראליים, מאשימה ישראל את סוריה בעינוי השבויים במשך חודשים. בתנאים קשים ✱ הפרה חמורה של אמנת ג'נבה

מטה האו"ם, — שגריר ישראל יוסף תקוע העביר למזכיר האו"ם קורט ולדהיים מיסמך המשתרע על 14 עמודים ובו פרטים על מעשי אכזריות של הסורים נגד חיילים ישראליים במהלך מלחמת אוקטובר ובתקופה שלאחר הפסקת האש.

תלונת ממשלת ישראל הוגשה ב־6 באוגוסט לוועד הבינלאומי של הצלב האדום בג'נבה, אך המיסמך לא פורסם.

באיגרת שנשלחה למזכיר האו"ם קובע תקוע [illegible] הכוחות הסוריים ירו כמה וכמה פעמים לעבר אנשי חיל האויר הישראלי שנחתו במצנחים שבמבצעי, אנשי חיל האויר הישראלים נהרגו בזמן הנחיתה או כאשר כבר הגיעו לקרקע.

הדוחה מציין שישראלים אחרים נורו ונהרגו או נפצעו לאחר שנכבשו לשביה הסורים. עוד נאמר כי [illegible] אל השבויים הישראלים היה משפיל.

ישראל מאשימה את שלטונות סוריה שהחזיקה את שבויי המלחמה הישראלים במשך חודשים בתנאים קשים ועינויים רבים מהם.

במיסמך הישראלי נאמר כי מעשים אלה מהווים הפרה חמורה של אמנת ג'נבה ב־12 באוגוסט 1949.

עוד נאמר במיסמך כי ההאשמות מבוססות על עדויות שנגבו משבויים שהוחזרו, אשר העידו בשבועה בפני ועדת חקירה ושנבדקו על ידי מומחים רפואיים ישראליים.

ממשלת ישראל, מציין תקוע, מוכנה בכל עת ורוצה להגיש לצלב האדום הבינלאומי או לכל גוף בינלאומי מוסמך את העדויות שאספה, כדי להקל על פתיחת חקירה מלאה של פשעי המלחמה הפרות של אמנת ג'נבה, שנעשו על ידי שלטונות סוריה.

"ממשלת ישראל קוראת לוועד הבינלאומי של הצלב האדום לנקוט בפעולה נמרצת, כדי למנוע הישנות של עבירות כגון אלה — נאמר באיגרת.

האיגרת קובעת שהתלונה הובאה על ידי הצלב האדום לידיעת כל המדינות שחתמו על אמנת ג'נבה.

„ווטרגייט" בבריטניה...

לונדון, יום ג', — יו"ר המפלגה השמרנית ויליאם ווייטלאו אמר היום כי הוא חושש שהתוכנית הסודית ביותר של המפלגה לקראת הבחירות הכלליות נגנבה והודלפה טרם עת לעתונות.

העתון 'איבנינג סטנדרט' כתב שייתכן שמחלקה בלתי רשמית "לתעלולים מלוכלכים" של מפלגת הלייבור האחראית לגניבת המיסמך.

דובר מפלגת הלייבור, דחה האשמות אלה.

כמה עתונים פירסמו הבוקר קטעים ארוכים מהכרוז שה־ שמרנים אומדים לפרסם, כאשר הרולד וילסון יודיע על מועד הבחירות. מצפים שהבחירות תיערכנה ב־10 באוקטובר.

לאחר שווטלאו התקשר עם מנהיג המפלגה אדוארד הית השוהה עתה בוואשינגטון נתקבלה ההוראה מיד לפרסם את הכרוז ללא דיחוי.

בכרוז מזהירה המפלגה השמרנית מפני זמנים קשים לברי־ טניה ומציעה למפלגות אחרות להצטרף לשמרנים במלחמה נגד האינפלציה הדוהרת.)יופי"ע)

ערפאת: 66 אנשי „אל פתח" נרצחו בצרפת

ביירות יום ג' — 66 פעילים אל־ ביירים של ארגון „אל פתח" נרצחו בצרפת בהתנקשויות [illegible] שנערכו [illegible] ערפאת, יו"ר הוועד הפועל של אש"ף.

הצהרתו של מנהיג המחבלים פור־ סמה היום על ידי העתון הפרו־לובי „אל כאפיר".

לדברי העתון אמר ערפאת בהופיעו בפני קבוצה של סטודנטים בביירות כי מכינים את המלחמה החמישית ואף השישית בין ישראל לערבים. הוא הביע את התקווה שהערבים לא יאבדו [illegible] של המחבלים הבבאים שזכו בהן במלחמת אוקטובר.

בהתיחסו לשאלה של הקמת ממשלה פלשתינאית גולה, אמר ערפאת כי לא זנחה הצעה זו אך הוסיף שהתנאים אינם נוחים עוד להקמתה. „כאשר נהיה סבורים כי הגיעה השעה נודיע על הקמת ממשלה גולה" הצהיר ערפאת.

הוא אמר כי בידיו מידע מהימן על „מאמצים ישראליים להשיג נשק אטומי [illegible]".

„ישראל מבקשת להקים כוח של 4000 טנקים ו־3000 [illegible] אמר מנהיג המחבלים. (עי"ע)

مكان الأصل

הרבנות הראשית לישראל

בעה"י יתקיימו בשיתוף לשכות הרבנות והמועצות הדתיות

מסעי התעוררות

לקראת הימים הנוראים הבעל"ט בנושא

שובה ישראל

תל־אביב

עצרת התעוררות בביכנ"ס בית־אל ביום שני ז' תשרי בשעה 6.30 בערב
עצרת התעוררות בביכנ"ס הגדול הספרדי צפון תל־אביב ש"ק שובה בשעה 4.30 אחה"צ
הרב מרדכי לופז — חבר בית הדין וחבר מועצת הרבנות הראשית.

עצרת התעוררות למסדר הבונים החופשיים בהיכל הבונים יום חמישי כ"ה אלול בשעה 9.00 בבוקר

עצרת התעוררות ללשכות בני ברית כ"ד אלול בשעה 8.30 בערב בהשתתפות החזן בנימין אונגר

עצרת התעוררות לתלמידי תיכון עירוני י"א ביום ראשון כ"ה אלול בשעה 10.00 בבוקר
הרב ישראל לאו — רב בצפון תל־אביב.

עצרת התעוררות בביכנ"ס תפארת ישראל בכ"ב אלול בשעה 7.30 בערב
בהשתתפות **הרב הראשי לת"א—יפו הרה"ג ח. ד. הלוי שליט"א**
הרב נחום גולדשמיט — רב בצהלון והדר השרון.

עצרת התעוררות לתלמידי תיכון עמל ביום שישי כ"ז אלול בשעה 10.00

עצרת התעוררות לתלמידי בית־ספר בשיכון דן בביכנ"ס אהל משה בשעה 9.30 בבוקר
הרב אליהו ברוידא — רב בשכונת מעבר לירקון.

עצרת התעוררות בביכנ"ס בית יעקב שבת צומה בשעה 5.00 אחה"צ
הרב ישראל אריה גרשטנקורן — רב מקומי.

עצרת התעוררות בביכנ"ס שבת אחים שבת שובה בשעה 5.00 אחה"צ
הרב מרדכי מזרחי — רב המג"ישראל—בצהלון וחבר הרבנות בת"א.

ירושלים

עצרת התעוררות בביכנ"ס הנשיא בליל שבת שובה אחר תפילת ערבית
הרב זקש ניסן — רב שכונת רחביה ושערי חסד.
עצרת התעוררות במושב נוה ביום ראשון כ"ה אלול בשעה 6.00 בערב
הרב דוד נשר — חבר הרבנות ירושלים.
עצרת התעוררות בביכנ"ס ע"ש של צנגון בשבת שובה בשעה 5.00 אחה"צ
הרב יהושע זמל — רב שכונת תלפיות וארנונה.

אילת

עצרת התעוררות לתלמידי בי"ס ערבה ביום ראשון כ"ה אלול בשעה 9.00 בבוקר
עצרת התעוררות בקיבוץ עין יהב ביום חמישי כ"ה אלול בשעה 10.00 בבוקר
עצרת התעוררות בביכנ"ס אהלים בשבת שובה בשעה 5.00 אחה"צ
הרב יוסף ישר — רב העיר.

נתניה

עצרת התעוררות באהל שם כ"ב אלול בשעה 8.30 בערב
הרב משה לוין — רב העיר.

רחובות

עצרת התעוררות בביכנ"ס שוחרי אמונים אחר תפילת שחרית
הרב נתן שרעבי — חבר הרבנות הראשית רחובות.

בית דגן

עצרת התעוררות בחבת המוהיד ביום חמישי כ"ה אלול בשעה 8.30 בערב
הרב שאול אחרק — רב מקומי.

דימונה

עצרת התעוררות לפועלים הפישים באולם ... ביום ראשון ו' תשרי בשעה 8.00 בערב
עצרת התעוררות בביכנ"ס אהל יצחק בשעה 4.00 אחה"צ
הרב אברהם אלמליח — רב העיר.
עצרת התעוררות בביכנ"ס הגדול האשכנזי בשבת שובה בשעה 5.30 אחה"צ
הרב יהושע נפתליזון — רב העיר.

אבן יהודה

עצרת התעוררות לנאהרים בסים הדרכה ביום שישי כ"ו אלול בשעה 11.30 בבוקר
עצרת התעוררות בביכנ"ס שם־טוב שבת שובה בשעה 5.00 בבוקר
הרב י. מ. רוזנצוויג — רב מקומי.

קרית מלאכי

עצרת התעוררות בביכנ"ס הגדול שבת שובה בשעה 5.00 אחה"צ
הרב א. גוטמן — רב בתל־אביב.

חולון

עצרת התעוררות בביכנ"ס הגדול שבת שובה בשעה 5.00 אחה"צ
הרב ב. י. י. רבינוביץ — רב העיר
עצרת תשובה לנוער ביד לבנים י' תשרי בשעה 8.30 בערב בהשתתפות החזן יוסי פישר
הרב ישראל לאו — רב בצפון ת"א.

נצרת עילית

עצרת התעוררות בביכנ"ס ברית שלום מוצש"ק פ' וילך בשעה 8.30 בערב
הרב פנחס מילר — רב העיר.
עצרת התעוררות במרכז ע"ש ארן בשבת ... 3.00 אחה"צ
הרב אליהו אבוחצירא — רב העיר.

תל מונד

עצרת התעוררות בביכנ"ס המרכזי תל מונד בשבת שובה בשעה 4.00 אחה"צ
הרב מרדכי זמל — רב מקומי.

קרית מוצקין

עצרת התעוררות בבית ההסתדרות ח' תשרי בשעה 11.00 בבוקר
בהשתתפות **הרב ישראל לאו** — רב בצפון ת"א
הרב מרדכי פיגלמן — רב מקומי.

נחלים

עצרת התעוררות בשבת בני עקיבא ז' תשרי בשעה 4.30 אחה"צ
בהשתתפות **הרב ישראל לאו** — רב בצפון ת"א.

כפר ירוחם

עצרת התעוררות בביכנ"ס המרכזי ח' תשרי בשעה 6.30 בערב
הרב דוד מלול — רב מקומי.

בני עיש

עצרת התעוררות בבית הנוער הדתי ש"ק בשעה 2.00 אחה"צ
הרב שלום צדק — רב מקומי.

שדרות

עצרת התעוררות לתלמידי התיכון המקיף הדתי ביום חמישי כ"ה אלול בשעה 9.00 בבוקר
הרב דוד בר־חן — רב מקומי.
עצרת התעוררות לתלמידי התיכון המקיף ביום שני ז' תשרי בשעה 9.00 בבוקר
בהשתתפות **הרב בלומנקרנץ**
הרב חיים רפאל מאגודה לקידום הנוער
הרב שלום צדוק — רב מקומי בני עיש.

הוד השרון

עצרת התעוררות בביכנ"ס אלי כהן ש"ק אחר תפלת שחרית
הרב שלום נגר — רב מקומי.

שומרה

עצרת התעוררות ביום שלישי ח' תשרי בביכנ"ס המרכזי בשעה 6.30 בערב
הרב מכלוף ועקנין — רב המקום.

נשר

עצרת התעוררות בביכנ"ס מרכזי בבן דור כ"ב אלול בשעה 6.00 בערב
הרב טוביה בהריר — רב מקומי.

כפר יונה

עצרת התעוררות בביכנ"ס נוה שלום במוצש"ק שובה בשעה 9.00 בערב
הפיתה מר **רחמים גריביש**, יו"ר המועצה הדתית
הרב עוזי שויצה — הרב המקומי

רמת־גן

עצרת התעוררות לתלמידים בבי"ס תיכון כ"ו אלול בשעה 10.30
הרב משה אשפיזאי — רב ברמת־גן.

רמת השרון

עצרת התעוררות בבית הנוער ג' תשרי בשעה 8.00 בערב
הפיתה: מר **שלום המאלי** — יו"ר המועצה הדתית
בהשתתפות **הרב נחום קוק** — רב ברמת־גן
הרב יעקב אדלשטיין — רב מקומי
הרב מלאכי — רב שכונתי
הרב מועלם — רב שכונתי.

חברת מ. ק. ף. בערבון מוגבל

מאזן ליום 31 במרץ 1974

1973 ל"י		רשום	מונפק ונפרע במלואו	ל"י
	הון המניות בגבוי יתרת הפסד			
1,000	מניות יסוד בנות 1 ל"י כ"א	1,000	1,000	
171,196	מניות רגילות בנות 1 ל"י כ"א	175,000	171,196	
3,923	מניות א' בנות 1 ל"י כ"א	5,000	3,923	
	מניות בכורה, נושאות 4% דיבידנד	30,000		
19,689	בלתי מצטברת, בנות 1 ל"י כ"א	30,000	19,689	
195,708		211,000	195,708	
449	פחות: יתרת הפסד		2,391	
196,157				193,317
	התחייבויות שוטפות			
55,607	פקדונות הלקוחות		48,237	
6,676	זכאים שונים והוצאות שנצברו		5,754	
62,283				53,991
258,440				247,308

עו"ד יוסף אבולעפיה
ד. בן סניור } מנהלים

1973 ל"י				ל"י
	רכוש קבוע			
1	רהוט, ציוד ואינסטלציה, במחיר סמלי			1
	ניירות ממשלתיים ומניות סחירות בנקאיות			
9,425	במחיר השוק או לפי הערכה, כולל השלומים ע"ח 4,525 ל"י			10,579
	רכוש שוטף			
148,117	שטרות בבנקים		142,275	
	פקדונות בבנקים ומזומנים בעין —			
	בחשבונות עו"ש	16,467		
	בחשבון פקדון "זמן קצוב"	60,000		
89,646	מזומנים בעין	3,188	79,655	
	חייבים שונים ויתרות חוב, כולל —			
	תביעה להחזר מס הכנסה	14,948		
10,701	פחות: הפרשה לחובות מסופקים	1,000	13,948	
248,464				235,878
	הוצאות להשתתה			
550	הוצאות יסוד והוצאות בקשר לרשום הגדלת הון המניות יתרה			550
258,440				247,308

ביאור: התחייבות לפצויים לעובדים, מכוסה ע"י תשלומים לקרן פצויים.

דין וחשבון המבקרים לבעלי מניות של חברת מ.ק.ף. בע"מ

בדקנו את המאזן של חברת מ.ק.ף. בע"מ ליום 31 במרץ 1974, ואת חשבון רווח והפסד, לשנה שנסתיימה באותו תאריך. בדיקתנו נערכה לפי תקני ביקורת מקובלים, הכוללים את אלה שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון) תשל"ג—1973, ובהתאם לכך נקטנו באותם נהלי ביקורת אשר חשבנום לדרושים בהתאם לנסיבות.

לדעתנו, המאזן וחשבון רווח והפסד הנ"ל משקפים באופן נאות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים את מצב עסקי החברה ליום 31 במרץ 1974 ואת תוצאות פעולותיה לשנה שנסתיימה באותו תאריך.

בהתאם לסעיף 109 של פקודת החברות, אנו מציינים שקבלנו את כל הידיעות והבאורים שנדרשו על ידינו וכי חוות דעתנו על המאזן ועל חשבון רווח והפסד ניתנת לפי מיטב ידיעותינו והביאורים שקבלנו וכפי שנראה מתוך ספרי החשבונות של החברה.

ירושלים, י' באלול תשל"ד (28.8.1974)

ברוידא ושות'
רואי חשבון

נרשמו לנשואין

הרבנות הראשית והמועצה הדתית ירושלים

פאר גד (יונה נתנאל אגאה יצחק) בן יריאל רוק תל אביב — ירושלים. שדייר אילה (איבה) בת פיבל (שרגא) רוקה פולין — ראשון לציון.

לוי שבתי מאיר בן יצחק רוק ישראל — ירושלים. דויס קרול מיכל (מלכה) בת גורדון (גדליה) רוקה ארה"ב — ירושלים (תיירת מארה"ב).

יוסף בביכר (בכין) בן טובי רוק ישראל — ירושלים. מקישון עליזה בת יוסף רוקה ישראל — ירושלים.

אבלוביץ אהרון בן רפאל גרוש ישראל — ירושלים. כץ (אלדר ילדר) (לבית כץ) דבורה בת דוד גרושה ישראל — ירושלים.

ידידיה לוי בן מרדכי רוק ישראל — ירושלים. אליאופולוס אליה בת ג'רג רוקה מרוקו — במבשרת ירושלים.

הובשר סלומון (שלמה) בן יעקב גרוש רומניה — ירושלים. שפירט פאינה בת בוריס גרושה ברה"מ — רמת גן.

חזן (הסן) משה בן ניסן רוק פרס — ירושלים. אטיאס כוליקה (סוניה) בת יהושע רוקה מרוקו — טירת הכרמל.

דהוד אליהו בן יוסף רוק ישראל — ירושלים. יעקב יפה בת אליהו רוקה ישראל — טבריה.

זוניץ דוד גרונר בן יצחק רוק הודיה — ירושלים. סוינשטין איה בת דוד רוקה פולין — ירושלים.

איזס (איבס) אפרים בן מנשה רוק ישראל — ירושלים. אבוטבול אסתר בת מיכאל רוקה ישראל — ירושלים.

גיטן אליהו בן מרדכי רוק עירק — בית שמש. לוי דליה בת רחמים (רחמים) רוקה ישראל — ירושלים.

שרעבני ראובן בן אפרים רוק ישראל — ירושלים. שגירי יפה (גורגיה) בת ששון רוקה ישראל — ירושלים.

שם טוב שמואל בן ויקטור רוק ישראל — ירושלים. זהר (זולוטקין) אורית בת דוד רוקה ישראל — ירושלים.

אלזם (אילוז) אליהו בן שלום רוק ישראל — ירושלים. דודזביץ רוזה בת מרדכי רוקה ישראל — ירושלים.

כהן יעקב בן אברהם רוק ישראל — ירושלים. פרידמן חיה רבקה בת פרקס (זאב) רוקה ישראל — ירושלים.

כהן יצחק בן עזרא רוק ישראל — ירושלים. אלבוחר רות בת שלמה רוקה ישראל — ירושלים.

משולם יורם בן עובדיה רוק ישראל — תל אביב. בחט מרים בן מרקו רוקה ישראל — ירושלים.

דנגוט סאליק (יהושע) בן פנחס גרוש פולין — ירושלים. יגודי בקי בת חביב אלה רוקה אירן — ירושלים.

שפינגר אלקסנדרו (אלכסנדר) בן אינן (יעקב) אלמן רומניה — ירושלים. גוטליב בינם אסתר בת שלמה גרושה צרפת — ירושלים (תיירת מארה"ב).

אלקנעד יוסף בן יצחק רוק ישראל — רמלה. אילת נחמה (רחמה) בת משה רוקה ישראל — ירושלים.

יעקובזון אברהם בן אליהו רוק ישראל — פרדס חנה. זהבי (רחבים) צפורה בת יוסף רוקה ישראל — ירושלים.

לולי יוסף בן יעקב רוק ישראל — ירושלים. אבוטביל (לבית נחום) הרסינה (יפה) בת דוד גרושה ישראל — ירושלים.

חייאם (אקבשוב) ראובן בן משה (הר) רוק רוסיה — ירושלים. דידוב יפה בת אליהו רוקה רוסיה — ירושלים.

זאהה אריה (גאזם) בן סימן טוב אלמן עירק — ירושלים. רוזנבך אירנה בת אוזידור (שלמה) רוקה ישראל — ירושלים.

בושריאן יוסף (יוסוף) בן עבדוללה (עובדיה) רוק עירק — נתניה. גאדי אמירה בת מוראד רוקה עירק — ירושלים.

כהן (קטנוב) יצחק (דודה) בן זאב (זאיר) רוק ברה"מ — ירושלים. מודדוב ריבה בת יוסף רוקה ברה"מ — ירושלים.

מעתוק פנחס בן סלים (שלום) רוק ירושלים — ירושלים. רבות אודת בת יוסף רוקה מרוקו — במבשרת ציון.

זיבלבויץ דוד בן זוסל אלמן רוסיה — ירושלים. פילר גוסטה (גיטל) בת דוד גרושה פולין — ירושלים.

בן שאול יעקב בן אברהם רוק ישראל — ירושלים. אמזן רבקה בת שלמה רוקה ישראל — ירושלים.

דאלי לה אברהם בן נסים רוק ישראל — תל אביב. כר חיים יפה אררבוה בת רפאל רוקה תוניסיה — ירושלים.

במשרד הרבנות ברמת־גן

אברהם רובי בן אפרים רוק ישראל — נתניה. כהן דליה בת אברהם רוקה ישראל — רמת גן.

בורגניו משה בן פנחס אלמן רומניה — רמת גן. קרמר בתיה בת ישעיהו אוקין אלמנה אירופה — רמת גן.

בדיקן נעם בן יואל רוק ישראל — רמת גן. שפירא יהודית בת אבשלום רוקה עירק — רמת גן.

בלאון אליעזר בן אברהם גולך רוק — ישראל. שרעבי אורנה בת סעדיה רוקה ישראל — רמת גן.

חולאון סבדר בן מיגש אלמן רוסיה — רמת גן. ופנבסקי אידה בת מרדכי גרושה פולין — רמת גן.

זילברשטין אליעזר בן בן ציון רוק תל אביב — רמת גן. רישקר בת שבע בת אליהו רוקה — באר שבע.

זילברשטין אנדרי בן ארבטב גרוש רומניה — ירושלים. קיבן טילדה בת שמיל צוינג גרושה רומניה — רמת גן.

זלבניק צבי בן מרדכי רוק ישראל — גבעתיים. לנגיר חנה בת צבי רוקה ישראל — רמת גן.

הי סמיר בן נסים רוק עירק — בני ברק. הנבינסקי מרים־יוכבד בת יעקב רוקה ישראל — רמת גן.

הגוגה שמשון בן סאלם רוק ישראל — רמת גן. צפר מלכה בת שלימן רוקה ישראל — ראש העין.

כהן ששון בנימין בן יוסף רוק עירק — רמת גן. צוורי רות בת אליהו רוקה ישראל — רמת גן.

לוי אדמונד בן משה רוק ישראל — רמת גן. בשרן בתיה בת שמשון רוקה ישראל — תל אביב.

ליברמן ארנון בן אברהם רוק ישראל — רמת גן. קרקובסקי הזה בת ישראל רוקה ישראל — רמת גן.

מצקל אבי בן יצחק רוק — רמת גן. פז יהודית בת סלי פיטקרו רוקה רומניה — חולון.

כשה אנגלו ראובן בן נתנאל רוק ישראל — גבעתיים. קהלה צפורה בת ישראל רוקה ישראל — רמת גן.

פופקו דוד בן ישראל רוק גרמניה — רמת גן. ברגס מיכל־ציפורה בת נחמן רוקה ישראל — דימונה.

פסל ג'ימי בן אהרון רוק עירק — רמת גן. בן משה תמר בת יחזקאל גרושה עירק — הרצליה.

קלייטר נחום בן ברוך רוק ארגנטינה — רמת גן. אשכנזי רלי־רחל בת ז'קי־יעקב רוקה טורקיה — רמת גן.

רודשטין נחשון בן יצחק רוק ישראל — אשדוד יעקב מאוחד. בן חור שרה בת נעים רוקה ישראל — רמת גן.

רון שבחה (זלבה) בן אריה רוק ישראל — גבעתיים. פומרנץ ברגליה בת זאב רוקה ישראל — רמת גן.

הרבנות הראשית והמועצה הדתית לתל אביב יפו והמחוז

כבול מרק שמואל בן שרל שלום רוק אלג'יר — ראשל"צ. מישל ברדה בת דוד רוקה פרין — ת"א.

כהן דוד בן שלום רוק מרוקו — ת"א. אלקוסר מרים בת יצחק רוקה ת"א — ת"א.

גבירניק יהושע בן משה רוק רמלה — ת"א. רוספיל חנה בת יהושע רוקה פ"ת — ר"ג.

זמירי עופר בן אברהם רוק ישראל — ת"א. לוי דורית בת דוד רוקה ת"א — הרצליה.

בכר מנחם בן שמואל רוק הורכיה — חולון. שטרין חיה בת משה אלמנה פ"ת — ת"א.

זילברמן מנחם בן יששכר רוק חיפה — עכו. מזרחי רות בת חביב גרושה ת"א — ת"א.

פלאי יצחק בן אלברט רוק איזמיר — לוד. ארגון שמחה רוקה הורכיה — ת"א יפו.

זוהר אברהם מרדכי בן פנחס רוק כפר ורבורג — כפר בילו. שביר אורנא בת אבשלום רוקה ת"א — ת"א.

דוידה מאיר בן יוסף רוק מרוקו — ת"א. כהן שושנה בת יעקב רוקה מרוקו ירושלים.

קרילין כבי יעקב בן יוסף רוק צרפת — ת"א. מוסייב רות בת גבריאל רוקה ישראל — ת"א.

כיוק עמירם בן יצחק פ"ת — ת"א. ליסי תמר בת גבריאל רוקה ירושלים — ר"ג.

יעקב יצחק בן יעקב רוק ת"א — ת"א. גסף ניסול בת שרל רוקה מרכז — בית נחמיה.

רחימבו אסרבהר רוק כהרן — ת"א. מזרחי אילנה בת אפרים רוקה ת"א — ת"א.

כודיצקי יוסף בן יהודה רוק ישראל — באר שבע. גלעדי יעל בת עבטואל רוקה ישראל — באר שבע.

ברזלי אביגדור בן שימה רוק פולין — ת"א. צוקר אדלהייד בת ארנולד רוקה רומניה — ת"א.

ברט־אשוולי מיכאל בן אוליה רוק ברה"מ — ת"א. חנגאשווילי אסתר בת יעקב רוקה ברה"מ — אשקלון.

כץ מנחם דב בן חיים רוק ישראל — ת"א. גולדשטין רות שרה טובה בת אברהם רוקה ישראל — ת"א.

גרין ראובן בן בצלאל רוק פ"ת — ת"א. הדיסלבסקר שרה בת מרדכי רוקה ת"א — ת"א.

קרדי יואל בן ויקטור רוק יפו — ב"ב. אבוחנה אסתר בת עובדיה רוקה ת"א — יפו ת"א.

בלנקו אריה בן אלברט רוק ארגנטינה — אילת. הייגורטין פרוה בת רמבן רוקה ארגנטינה — ירושלים.

פנרו יואבים בן שלמה רוק ת"א — ת"א. כהן חוה בת אברהם רוקה ת"א — ת"א.

בר עם אשר בן חיים רוק ת"א — ת"א. אברבוי שלמן גילי בת ראובן רוקה חיפה — ב"ב.

לוים עלום בן מאיר רוק פולין — ת"א. צבר נדיה בת משה רוקה ת"א — ת"א.

סירשנר נועם בן אריה רוק ת"א — ת"א. קלקבגולד גיל לורי בת ארבינג רוקה ארה"ב — ר"ג.

רנדס אפרים בן בן אהרן רוק צ'ילי — ת"א. כהן רינה בת אברהם רוקה חיפה — ת"א.

בלודבסקי דניאל בן מיכאל רוק צ'ילי — ירושלים. גיל פאני בת מרקוס רוקה ארגנטינה — ירושלים.

קיפרין אברהם בן יצחק רוק הודיה — ר"ג. פולטובקוב אליענור בת איסק גרושה רוסיה — ת"א.

דנוך אבנר בן בר כוכבא רוק ת"א — ת"א. מזרחי מרים בת אהרן רוקה ת"א — ת"א.

ויגדור אבגל בן משה גרוש ארגנטינה — ת"א. אברמוב רבקה רבה בת מרקו רוקה בולגריה — ת"א.

כץ יהודיאל בן יעקב גרוש חיפה — ת"א. כהן אורה זהבה בת מיכאל רוקה ת"א — ת"א.

וידהרן חיים מאיר בן אהרן רוק ת"א — ת"א. לגיאה ריבקה בת יהודה רוקה סוריה — ת"א.

בברין אליעזר בן שמואל רוק הודו — ת"א. רבין דבורה בת דוד רוקה מרוקו — לוד.

בן אברהם בן יצחק רוק גרמניה — ת"א. פריזר כוכבה בת שמעון רוקה אפגניה — ת"א.

לשנר פרלבית בת לאון גרושה רומניה — ר"ג. קיפמן סנדר בת צבי רוקה כפר סבא — הוד השרון.

שורי רחמים בן מאיר רוק עירק — הוד השרון. אבוחאל מרים בת יהודה רוקה ירושלים — ת"א.

איזקוביץ יוסף בן אליעזר אלמן פולין — ר"ג. קדרנו שרה בת יעקב גרושה בולגריה — ת"א.

דיין אלברט בן מימון רוק מרוקו — ת"א. נוניו מלכה בת אליעזר רוקה ת"א — ת"א.

אברבי אבי בן צילה רוק ת"א — ת"א. אבינו מאירה בת שלום רוקה ת"א — בקעה.

הלפמן אלכסנדר בן שלמה רוק חיפה — ת"א. כהן דבורה בת נסים רוקה בולגריה — ת"א.

קיפמן אליעזר בן לאון רוק יהודה — ת"א. אראל גליה בת [illegible] רוקה ב.ב — ת"א.

זכרון להולכים

הרה"ג הצדיק רבי יחיאל יהודה שלזינגר זצ"ל

(שבעה לפטירתו)

בפטירתו של המנוח שהיה תפארתה של שכונת קטמון שירכו מלפנים מבואי העיר העתיקה ירושלים ת"ו נלוה כבוד מתוכנו, כי המנוח שהיה בן בחשיק זכרו של הגאון הגדול רבי עקיבא יוסף שלזינגר זצ"ל. הנה מלבד גדולתו בתורה וביראה מופלאה, מבריק היה רבות בשנים. שהחזיק הוא לקח לו את כל יגעו. בזה השתדל בכדי להיות העסקן במלא מובן המילה וקיים בעצמו במקום שאין אנשים השתדל להיות איש, כי השכונה הזאת בהתהוותה לפני עשרים ושש שנים היתה בחינה מדבר שממה הן ברוחניות הן בגשמיות, והוא היה איש הפנן דמשמיא שזכהו ליה יהי עוזר להיות בקיא על שם ומה להעביר [illegible] השכונה שלא יצטרכו לטלטל עצמם לבפתע לעיר ההוא הוא אשר השתדל בעצמו להמבפש, וכמה חליו למכלכלו הר משוהות עד היום והיו שלום והשפע עליהם שיהנו יחד להשכיל הגדול הזה, וקול התורה ההדר לצמצם מפנות הרבוקות של בית רבן וגם הוא עצמו אבא מבוגים ובדים מבפל חבלים שקוראים הוא עליהם להיות מוקים לילדי השכונה.

כמו כן השתדל להקים מקוה טהרה לנשים שכאבור היה המקום הזה בהתחלת התישבותה ע"י הפליטים ריקה מכל, הנשים היו צריכות לטלטל עצמן למקומות מרוחקים והוא במוצאו הכביר שרה ויגע וה' היה בעזרו.

כמו כן זכה להקים בית תפלה בשכונה והוא היה המשתדל בשפור המקומות לפאר ולהדר את הבית מקדש מעט אשר היה נקרא גם בשם ר' יחיאל, ואשר שם היה מתפלל חותנו הגדול הגאון רבי ישראל זאב מינצברג זצ"ל רבה של העיר העתיקה ת"ו.

כמו כן היה הוא המשתדל בכל הבעיות שהיו נצרכות בשכונה הן לישובה והן למוסדות החסד שהוא היה הדורש והעושה והמבצע בכל ענני השכונה, והיה מראשי הנדבנים, אלו הן שלשת העמודים שהעולם עומד עליהם עמוד התורה ועמוד התפלה ועמוד גמילות חסדים שהוא היה הראש והראשון לכל דבר שבקדושה וכל האמור בזה הוא באופן כללי, אבל בפרטיותיו אין לשער גודל קדושתו שלא היה מסתכל חוץ לד' אמותיו וספר תורה לא היה זז מידו בכל הליכותיו ונסיעותיו, ומדקדק במצוות לאין שיעור, והיה זהיר במצוה קלה כבחמורה ואין בידי לפורטם כי רבים הם.

וחבל חבל על דאבדין ולא משתכחין יהא רצון ה' שזכותו תעמוד לנו לימים הנוראים הבאים עלינו לטובה, והמקום ינחם ציון וירושלים ינחם את המשפחה הכבודה על גודל האבדה שאבדה להם בהסתלקותו, ובירושלים ינוחמו.

הכותב בצער

הרב זנוויל גרינברג

הרה"ג הצדיק רבי שמואל הלוי לויטין זצ"ל

מניו יורק הגיעה הידיעה המעציבה על פטירת הגאון הצדיק והחסיד המפורסם רבי שמואל הלוי לויטין זצ"ל זקן רבני ומשפיעי חב"ד בשיבה טובה בגיל 91 שנה.

הגאון ר' שמואל לויטין שימש ברבנות בקהלות גדולות ברוסיא והיה אחד מראשי מנהיגי יהדות זו, הגיע לארה"ב לפני למעלה משלשים שנה והיה מהיושבים ראשונה בשלחנו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ זצ"ל ואח"כ אצל יבלחט"א כ"ק האדמו"ר שליט"א מליובאוויטש. שימש כמשפיע ראשי בהיכל הישיבה הגדולה של ליובאוויטש בארה"ב ואחד מגדולי וחשובי רבני חב"ד, אשר עמד בראש מוסדות ומפעלי תורה רבים במשך שנות חייו.

לפני כ־65 שנה נשלח הגרש"ל ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב זצ"ל מליובאוויטש להמדינה גרוזיא שם נתקבל כרבה של העיר הגדולה כוטאיס ומשם החל בהפצת תורה והיהדות במדינה בכל גרוזיא כבבקבוקיתיו התרבבה עיר רבנים וחסידים שברבות הימים כבשו הכל ארץ ד' בתורה ובקדושה. זקני גרוזיא מזכירים את שמו ביראת הכבוד ובהערצה מופלגת.

עוד בהיותו רבה של ראקשיק בליטא יחד עם ר' בצלאל כהן זצ"ל התפרסם בלמדנותו המופלגת ונודע כבעל היראה בעל שיעור קומה שהיו חיים לפסקיו. נו"נ בהלכה עם גאוני הדור ובראשם הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל והגאון מראגאטשוב זצ"ל.

הגאון החסיד המנוח שהיה בנו של החסיד המפורסם הרה"ג ר' זאב וולף לויטין כי שהיה המשגיח בישיבה ליובאוויטש שמיסדה של הרה"ק הרש"ב זצ"ל. היה מראשוני ומצוייני ישיבה תמימים זו בה השתלם בתורה וביראה. עד יומו האחרון עבד את השי"ת בתמים ובקדושה וטהרה. כמה שנים נאסר ברוסיא בעוון הפצת תורה ואף עפ"י כן לא נרתע והמשיך בעבודתו הק'. הגרש"ל נודע בחריפות שכלו ובקיאותו. היה בקיא ברגליות, בש"ס על עמקו בתורת חב"ד. היה קשור בכל נימי נפשו לאדמו"רי נ"ע ויבלחט"א כ"ק אדמו"ר שליט"א שממנו זכה לקירבה מיוחדת.

למרות זקנותו המופלגת שמר עד תומו [illegible] התוועדויות של כ"ק האדמו"ר שליט"א. הוא הצטיין [illegible] בפטירתו נגדע ארז [illegible] התורה.

בהלויתו שנערכה ביום השתתפו אלפים רבים ובתוכם אדמו"רים ורבנים [illegible] כ"ק האדמו"ר שליט"א. הגאון המנוח השאיר אחריו בנים [illegible] בקודש בקהילות [illegible] בית בארה"ב. חתנו הוא הרב הגאון המפורסם רבי בנימין גורודצקי [illegible] אדמו"ר שליט"א באירופה. תנצב"ה.

לוח היום

הרצליה, רמת השרון, רעננה כפר סבא, מתיים

כפר ריבלין רח' יגנב 142, הרצליה.

תורנות בתי חולים

ירושלים
ילדים ועיניים — הדסה. פנימית וניתוח כירורגית — שערי צדק. כירורגית בה יאף־אוזן וגרון — [illegible]. התקפות לב והכשות נחש — בית החולים הקרוב.

גוש דן
כל המחלקות — תל־השומר. [illegible] — כפר סבא.

תל אביב
ירוקה הדסה — למחלקות פנימית וכירורגית.

בחיפה
[illegible]

תורנות בתי מרקחת

ירושלים
הצמודים רח' יפו 50. אל עזיז רח' האן אל־זית.

תל אביב
פרנקל רח' הגדוד העברי 38. נורדאו רח' בן יהודה 153.

בני ברק
שפירא רח' רבי עקיבא 80.

רמת גן
הגיה רח' ארלוזורוב 21.

חיפה
הגבורים רח' הגבורים 356, חליסה.

פתח תקוה
פיינברג רח' חפץ חיים 6.

בת ים
הופמן רח' דניאל 4.

חולון
מרכז כפר יצבה.

רמלה לוד
לוד רח' הרצל 33.

באר שבע
ירושלים רח' הרצל 34.

המודיע

עתון יומי — ירושלים

[illegible]

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן

סוכנות "המודיע" בארצות הברית:

Y. A. ZISHINSKY
1672 - 53rd Street
Brooklyn, N. Y. 11204
Tel. 851 - 5016
851 - 5100

זנבר: הגבלות האשראי צימצמו גרעוני הבנקים

הסקטור האזרחי נתקל בקשיי מימון

[illegible]

היום הספד לשבעה של הגה"צ רבי הלל ויטקינד זצ"ל בב"ב

[illegible]

אזהרה מפני סכנת הכילרה

[illegible]

בשאילתה של ח"כ הרב מנחם פרוש:

תלונה על מחזה לתיירים הכולל דברים על הנצרות

[illegible]

צה"ל נערך למבצע החגים ערי"ה תשל"ה

הרבנות הצבאית הכריזה על מסע התעוררות בצה"ל

יחל בר"ה ויסתיים ביום הכיפורים * תשמישי קדושה נשלחו אל היחידות * נעשו סידורים למניעת חילול החג באספקת המזון

[illegible]

תפילות האגודה למען החייל

בתקופת החגים, תחלק האגודה ל־ מען החייל לחיילי צה"ל ביחידות ה־ שדה ובקווים הקדמיים חבילות שי [illegible]

הסעות חיילים לכל חלקי הארץ

מפקדת מרכז הובלה תקיים לק־ ראת ראש השנה ויום כפורים הסעות מאורגנות. ההסעות יהיו בערב החג ולמחרת החגים בצירים קבועים [illegible] בערבי החג יהיו ההסעות בין השעות 10.30 — 14.30 ולמחרת החג בין השעות 0600 — 1300. בערב יום הכי־ פורים יערכו הסעות בין 08.30 — ועד 12.30, וכל ההסעות הובאו לי־ דיעת כל יחידות צה"ל.

מחאה נגד צמצום תקציב מועצות דתיות

הצעה להפחית מהשתתפות העיריות בשליש

[illegible]

תחנת „אגד" חדשה נחנכה אתמול בעכו

תשרת את ישובי הגליל המערבי

[illegible]

תוספת מזון לחגים

[illegible]

אות הצטיינות לחושפת מטען החבלה בפ"ת

[illegible]

הרשויות המקומיות יקצצו 150 מיליון ל"י

פער של 310 מיליון ל"י בתקציבן

[illegible]

הרוג ופצוע בהתפוצץ מיקש באל עריש

[illegible]

הארכיבישוף ראייא מדבר בגנות הארכיבישוף קאפיצ'י

[illegible]

נשק חדיש ל„משמר האזרחי" בחיפה

חסרים עדיין 3000 מתנדבים

[illegible]

נסתיים תרגיל עוצבתי שנמשך יומיים בגולן

הרמטכ"ל: אמות הלחימה עתה גבוהים מבעת המלחמה האחרונה

[illegible]

תע"ש מספקת לצה"ל יותר משסיפקה צרפת בתקופת השיא

[illegible]

כנס רבני ירושלים לקראת הימים הנוראים

הראל"צ קורא לפתוח במסע קירוב ליהדות

[illegible]

לוח המודיע

בחיים התורניים

יומא דהילולא של הרהצה"ק הר' אהרון מקוידינוב זצ"ל הערב בשעה 8.00, תערך סעודת מצוה לסיום מס־ כת שבת בביהמ"ד של האדמו"ר מ־ קוידינוב שליט"א תלאביב רח' דיזנ־ גוף 67.

בקור חולים

ילד פצוע השוכב בביה"ח תל־ השומר זקוק לביקור ועידוד (בלי טפול פיזי כל שהוא) בשעה לפנה"צ. המעוניינים להתנדב למטרה קדושה חשובה זו יפנו לטל. 786840—03 בני ברק בשעות 1—5.

הצעות ובקוש עבודה

דרושה גננת דתית לפעוטון בן 15 ילדים בפתח תקוה 905970 לפנה"צ.

דרושים מחלקי עתוני בוקר בבני ברק סילון — אופניים, פרבר, רבי עקיבא 45 782633.

דרושה מזכירה־כתבנית במשרד עורך דין בבני ברק במשרה חלקית להתקשר טלפון 787512.

פאות

מבצע החגים אצל פאות איצקו־ ביץ בני ברק, חבקוק 12, מבחר ענק ומחירים מיוחדים, באו ותוכחו.

לקראת החגים על כל פאה. שי מיוחד מתוצרת חוץ. מבחר ענק, דג־ מים חדשים. מחירים מפתיעים. יודקביץ בני ברק חבקוק 9 ב־4—7 אחה"צ.

שידוכים

בוגר ישיבה מקהיר בן 26 מעונין בזוגית ה. ד. 357 בני ברק 783703.

דירות ובתים

בירושלים

למכירה

2 חדרים גדולים והול למכירה, 3 כיווני אויר, רח' בלוי 10 כ"א ק. ג. מהדרין.

ההזדמנות בשכון תבי"ה, 3 חדרים גדולים + מרפסת גדולה עם מתקן לסוכה לשומרי תורה (83.5 במ"ר) 225,000 כולל ארון קיר, 527875—03.

להשכרה

3½ חדרים. יפה בבית, וגן מאחרי יום כפור עד לאחר סוכות 535060—02.

דירה 3 וחצי למכירה בנוה צבי 386735—02.

בבני ברק

להשכרה

להשכיר דירה מהודרת 3 חדרים קרית הרצל 28, טל. 760884.

תיווך

מעונין בקנית ושכירת דירות, בתווך קריפמן בני ברק רבי עקיבא 45 טל. 783703.

באשדוד

למכירה

תיווך בבני ברק של אשדוד דירות מעולות 3—4 חדרים תנאים מתמוגים סביבה חרדית ישיבות וכוללים מכל החוגים 22920—055.

מכירות וקניות

טייפרקורדים, קסטות, פטיפונים, מערכות סטריאופוניות, מצלמות, מסרטות, הדפסות תמונות בניר תוצרת חוץ, הכל במחירים מיוחדים. לפני שתקנה ל"רפאלי" בנה, בניברק רבי עקיבא 93.

מטפלות

דרושה בחורה חרדית מטפלת, תנאים מצויינים, כולל דיור, בני־ברק טל. 51429—03.

בגדים

"היסול" בגדי ילדים, חיתולים, כתונות. לבני גברים ונשים בניברק. סמטת מקולוב 9 ב.

נסיעות

טיסות במחירי נופש קבוצתי ל־ ברוקלין, נ. י. מונטריאול, לונדון, אנטוורפן, ציריך, ווינה, סידור ויזות וכל הסידורים במקום. ליטקנברג טורס רח' ר' עקיבא 46 ב"ב טל. 784148.

עסקים

הזדמנות למכירה מסיבה משפח־ תית מכולת [illegible] בני ברק 798308—03 משעה 8.30—11.

מודעתך לכל מקום תגיע עם לוח המודיע

הודעות

[illegible]

חדשות הבורסה

— מאת י. בר נוי —

[illegible]

במסגרת פעולות בבי"ס לטעוני טיפוח:

יטופח הקשר עם הורי תלמידי החינוך העצמאי

[illegible]

יינקטו צעדים נגד בתי מלון שיפקיעו מחירים

[illegible]

שר השיכון, אברהם עופר:

עיר פיתוח ערבית תוקם ליד עכו

[illegible]

מאסר וקנס על "שחיטה שחורה"

[illegible]

נמשכים המגעים לישוב הסכסוך בבל"ל.

[illegible]

הסתדרות אגודת ישראל בארץ ישראל
המחלקה לעדות המזרח

ברכות מאליפות ומרובבות
הרה"ג ר' שלמה טובים שליט"א
לידידנו הנכבד והיקר
להבחרו כרבה של יהוד
יהי רצון שתבא לך סייעתא דשמיא לדעות את צאן
יהי רצון שתבא לך סייעתא דשמיא לרעות את צאן
מתוך נחת ושלוה

מאחל
מוקירך הצב"י
יעקב מזרחי
יו"ר המחלקה

ישיבה לצעירים „חומת ציון"
בני־ברק רח' דבשק אליעזר 35
[illegible]
מוהר"ר רבי הלל ויטקינד זצוק"ל
[illegible]
רבני הישיבה והתלמידים

פאות פפויפר
בני ברק רח' ר' סעדיה גאון 8
מאחלים לכל לקוחותינו
ידידנו ומכירנו הנכבדים
לקראת שנה החדשה
בברכת שנה טובה ומבורכת
וכתיבה וחתימה טובה

לסלון פאות רסלר
דרושות תלמידות
ועובדות מנוסות
בתעשית פאות (קשירה)
בא בחשבון מכל רחבי הארץ
פרטים טלפון 786447

היום הגרלת מפעל הפיס בשעה 19.00
מפעל הפיס

مكان الأصل

הרב מנחם פרוש

שנת תשל"ד - שנה שלא היתה שגרתית

שנת תשל"ד לא היתה שיגרתית כלל. עברה בשנת כזה עד שלא מעלים על הדעת כי אכן עברה כבר שנה. ה־אירועים ההולמים עברו כמו בסרט, כאילו בחלום בלהות, והיה מהר, מאירוע אחר רודף את השני. צרות אחרונות משכחות את הראשונות, ולא כפליים יה הדעת כי אכן כל זה עבר עלינו רק תוך שנה אחת.

איך ניגשנו לבחירות אשתקד

אשתקד בערב ראש השנה, בדיוק ב־לילה שלפני דהיש הי' המועד האחרון להגשת הרשימות לבחירות לכנסת ה־שמינית. כל מפלגה ומפלגה היתה ע־סוקה עם בעיותיה הפנימיות. התפת־לויותיה והתפלגויותיה. הרשימות הי־בשו. והמפלגות יצאו למערכת הבחי־רות עם החומר שהוכן לקרב המפל־גה, בעיות מדיניות ובטחוניות כמעט שלא העסיקו. מבעין לראות את המא־מרים והמאמרים אשר פורסמו במע־רכת הבחירות שהתחילה להתנהל בין ערב ראש השנה ויום הכיפורים. אין במעט זכר ואין שמץ לויכוח בדיבר במהוגי. כיצד ההבטא אותה תקופה. זה משה דיין שר הבטחון דאז כי עשר השנים הקרובות אין לנו ל־חוד כמלחמה. ישבנו שאננים והת־ופקנו בעיני פנים שאינם הסרים פי פעם. הויכוח התנהל על הפער החברתי, המתח הי' על סידור במב־לה אוסטריה לקיים בארצה מעבר עולים היהודים מרוסיה.

ישבנו שקטים ושאננים

כחודשיים לפני ראש השנה היו ידיעות זעירות בשולי העתונות על כוננות צבאית במצרים. אולם בעתו־נות שלפני יום הכיפורים לא הי' כל רמז על הכוננה צבאית כל שהיא בארצות ערב. ישבנו שקטים שאננים.

שש שנות הזוהר של המדינה

ב־26 שנות קיום המדינה היו שש שנים כמלחמת ששת הימים עד יום הכיפורים שנות הפאר של המדינה. …ך ישראל על כל גבולותיה בי־…נו. מבחינה רוחנית היתה אוירת …צלות. ע"י האפשרות לבוא לשריד …ת מקדשנו הכותל המערבי, ול־…חטה בכל המקומות הקדושים. היו …ה שנות בניה פריחה ושגשוג ל־…נה. איני זוכר אם בכל 26 שנו־…ם המדינה וגם בכל 25 שנות ה־…ים הבריטי היינו בתחושה בטחו־… כזאת שהתהלכנו בששת השנים …ה עד מלחמת יום הכיפורים. …ביום הכיפורים היום הגדול והנו־… עם הישמע צפירות האזעקה כי …יבים קמו עלינו כאילו השתנה כל …ם.

כי היסוד של המדינה נתערער

היות יסוד ואבני היסוד של ה־ה נתערערו כמעט כליל. מלחמת יוהכ"פ התהלכו בהר־כי כל רע לא יאונה לנו. מי לנו. כל הנוגע בנו יהנפץ. ע־נו במלחמת השיחרור, הצלחנו …ע סיני המהלוכה הבוחצת ש־…נו באויבינו במלחמת ששת ה־ נסער בתוכנו הרגשה כזאת, ת־בטחונות כזאת שהעבירה או־ על דעתנו. במלחמת יום הכ־ טולטלנו מן הקצה אל הקצה …שה כי לא יאונה לנו כל רע …די חרדה שכל קיומנו בסכנה. הממשלה וגם שר הבטחון כל בשנה שלו קבעו כי בימים ה־…ים במלחמת יוהכ"פ היינו במצב קיום כדינת ישראל היתה בס־ נתעמק רגע קט במשמעות הכ־ אחרי 26 שנות קיום המדינה כל נצחונותינו, לפתע פתאום …נו בפני סכנת קיום וכדי אומר העומדים בראש השלטון.

בוודאי הביא לתמורה במהלך המחשבה

…זי' ואין עד היום מי שלא י־ מלוא ההתפעלות מעוצמת כו־ צבא ישראל, גבורותיו ומע־ מערכותיו וגם הגבורה הגדולה …נכיחו להראות בהדיפת אוי־ …עורינו במלחמה יוהכ"פ. אולם הצבא הם היו הראשונים ר־ ההמונים אשר התפכחו לראות כחו ועוצם ידי עושה את ה־ ענפנה האילוזיה של ישראל …הי"ל, והסיסמאות הכתגוססות …וזבות ועל המכוניות „ישראל …י"י ישמור צאתך ובואך …עד עולם" הן סיסמאות המ־ …כיווני דרך ומחשבה שונים שידענו עליהם לפני מלחמה

…עם אילולי מוי מצב ידי מהפכה במהלך המחשבה ו־ הפכה בהערכה לנושא. נת־ …ילים, ואישים שרוממו אותם …קיע והעריצו עליהם זרי ב־ …רי מלחמת ששת הימים ו־ …שלטונם, צעקו כעת את־ …מורים זוקריים נואמים, כ־ …שעים, עד כדי כך נהפך ה־ מלחמת יום הכיפורים.

ערבים יצאו למלחמה מאומנים ומנומנים

…זו לא רק שהציגה את הו־ …אולת ידינו בכונותנו, אלא …דינו כי הערבים שיצאו ה־ …חמה אינם יותר מאותו סוג במלחמות קודמות, אם ב־ הקודמות כאשר היל, ערבי …ים שעמדו ליוד ברוחו נמלטו …לי זינם ואף נעליהם ובר־ …ו. במלחמה זו יצאו כשהם …והפתיעו אותנו בתעוזה ב־ לעמוד בקרב, כשאחד ב־ …ין המשיכו, היו כאילו מ־סוממים ונלחמו ביתר שאת ביותר עז.

מלחמת יום הכיפורים היתה הרא־שונה במלחמות הערבים נגד ישראל אשר ראינו פנים חדשות ברוח הל־חימה ובצורת הלחימה, ומשום כך גם אחרי שהדפנו את הערבים גם אחרי שחדרנו עמוק לגבולם לא ני־תן למשמש התחושה של הערבים כי במלחמה זו יצאו וידם על העליונה.

המהלכים המדיניים מסובכים מאד

אם נתבונן היטב עלינו לקבוע כי התשלובות של מלחמת יום הכיפורים היתן המבוכות את המהלכים המדי־ניים. מעולם לא ששנו לקרב, כיום על אחת כמה וכמה, תמיד העדפנו הדרך להידברות, אולם המהלכים ה־מדיניים מסובכים מאד.

ישנם האומרים כי מתוך גישה של מעז יצא מתוק ניתן לחשוב כי שיכרות הנצחון של המצרים בהשיגה הישג של יוהרה כי ידם על העליונה יכולה מביאם להרשות לעצמה שי־חות שלום. ויתכן כי אכמם פניהם לשלום. אולם לא שמענו עד היום מה התמורה שהם מבקשים בעד ה־שלום. כמה עלינו לוותר יותר. כ־אשר ויתרנו. ועד כמה שרוצים זאת בכנות אבל יותר מזה יש להבין כי מצרים לא תכרות עמנו ברית לשלום לפני שתדע שגם סוריה וירדן מ־בוגות דרכן לכיוון זה, כך שהתנאי זה מרחיק יותר את התקוה המעשית לשלום. כי ירדן מבקשת מאתנו ש־טחים שנוגעים לבטחוננו ושטחים כ־אלה שנוגעים גם ברגשותינו. אם זה יהודה ושומרון ואם זה ירושלים עיר קדשנו, הידברות עם ירדן כרוכה ב־בעית הפלשתינאים. ירדן לא הש־לימה ואין עוד לראות כיצד תשלים עם הפלשתינאים, כך שהשלום ואף ההסדר עם ירדן עודנו רחוק, ור־חוקים עוד יותר הם סיכויי השלום וההסדר עם סוריה אשר ממשיכה ל־בצר בתוכה כוחות עזים סובייטיים ופניהם אינו לשלום ואל נפתח פה לשטן אם המלחמה הקרובה אינה צ־פויה לנו כמצון, משם הסוריא בעי־זרה של רוסיה. מלחמה הצפונה ב־תוכה סכנות מהוריות.

המלחמה שהחלה ביום כיפורים לא תמה

נכון, צבא ישראל מתאושש מהר־כותן למד ולומד לקח מלקחי מלחמת יום הכיפורים. אולם אם נרצה ל־הציג לעצמנו את מצבנו, יש לראות נכוחה כי המלחמה שהחלה ביום ה־כיפורים בלחמה מתוך עמדות כח, מלחמה זו לא תמה. אנו זקוקים ל־רחמי שמים. אנו נושמים כעת אויר מהפסקת הלחימה, אבל תחושתנו היא לא מעצרה, חרדים מאד להתפת־חויות.

שר החוץ הישראלי מר יגאל אלון אמר בימים האחרונים בכנסת כת־גובה לדבריי האופוזיציה שהתקיפו את ביוזמה המדיניים של ארצות ה־ברית, הוא אמר אין לנו עוד מדינה ידידותית יותר טובה מזו של ארצות הברית. יתכן מאד שהסטרטגיה המ־דינית שלנו היא אמנם כזאת כי בש־ארנו ללא ידידים וגם ארצות הברית המדינה הידידותית היחידה יש לה אינטרסים משלה שברור שהם קודמים לה מהאינטרסים שלנו. ברור שבל־עדי עזרתה ותורתה של ארצות הב־רית אין לנו בדרך הטבע כל אפש־רות של קיום. והאינטרסים המכתיבים מהלכיה המדיניים של ארצות הב־רית אינם עולים בקנה מדה אחת עם האינטרסים שלנו. כך שנשארנו מבודדים ואומללים והערבים שואבים עידוד מהידוק קשריהם עם ארצות הברית, זה מוסיף להם עוד יותר ה־תושה לדבר אלינו, ליתר דיוק לאיים עלינו מתוך עמדת כח.

הנפט הערבי הגדיל המצוקה

בנוסף לכל השינויים שמנינו בעמ־דות הכח של הערבים יש להוסיף את כוחם העצום בהצלחתם להשתמש ב־איום אספקת הנפט, ולמרות שאוצ־רות הנפט מצויים בידם כל השנים, הרי השנה הצליחו להפוך את אספקת הנפט לכח מאיים, מרתיע ומשפיע. ולמרות הכרזת הנשיא מר פורד כי לא יתן שאיומי הנפט יכתיבו מדי־ניות, בכל זאת ברור שהנפט מוסיף להגדלת המצוקה לאיים עלינו מתוך עמדת כח.

נכון ארצות הברית בולמת הסתע־רות הערבים, אולם כאשר אין אנו רואים בעין הסדר של שלום הרי כל הסדר ביניים תוך ויתורים ישו־אלים משמעותן הוגלשת עמדותינו והעמדה קומנו בתלות אמריקאית כזאת אשר מי יודע לאן זה עלול ל־הוביל, כך, שמלחמת יום הכיפורים לא תמה.

מהמצב המדיני והבטחוני למצבנו הפנימי

בהגיענו עם הרהורים קודרים אלה על מצבנו הבטחוני המדיני אל מ־צבנו הפנימי, הרי עלינו לדעת כי מלחמת יום הכיפורים זעזעה וטלט־לה את הנהגת המדינה למהפכה ש־לא היתה כמוה.

הבחירות לכנסת השמינית שאו־מורים היו להיערך באוקטובר, בע־קבו בסוף דצמבר, הבחירות התנהלו כבר בסימן מלחמת יוהכ"פ אולם כ־אחר ולא ניתנו לשבות הרשימה ש־הוגשו לא נתאפשרה לבחירות לב־טא את השינוי שחל ע"י מלחמת יוהכ"פ. משום כך היה קשה להרכיב הממשלה אחרי הבחירות והשתוקמה לא החזיקה מעמד ממשלת גולדה מ־איר, והיא נאלצה להתפטר בגלל דרישת ועדת החקירה בראשות השופט אג־רנט שהרצה משפטה על הנהגת ה־מדינה במלחמת יוהכ"פ שהופיעה ל־פני הבוחר באותו הרכב גם אחרי מ־לחמת יוהכ"פ.

התפטרות ממשלת מרת גולדה מ־איר באה לא מלחצים מן החוץ, כ־י האופוזיציה, למרות שהיתה די ח־זקה. ההתפטרות של מרת מאיר ב־את ממהפכה שקטה פנימית, לא רק במפלגת העבודה היתה מהפכה, אלא היו מהפכות בתוככי הסיעות שמר־כיבות את מפלגת העבודה, רק מר שמעון פרס שנתמנה לשר הבטחון הי' יכול לדחות הצידה את איש סי־עתו מר משה דיין. רק חבריה החתו־קים המסורים של סיעת מרת גולדה מאיר, אישים כמו מר אברהם עופר, מר משה ברעם, ומר אהרן ידלין היו יכולים ליצור אוירה שמרת מאיר ת־רגיש עצמה כי עליה להגיש התפט־רותה. היחידי שלא הודח אלא הדיח את עצמו היה מר פנחס ספיר, איני יודע מי היה יכול להוריד בצורה כה לא חברותית את מר אבא אבן כמו שעשהו לו מפלגתו וסיעתו, איך ש־לא יהיה ההנהגה הוותיקה איננה יותר ליד ההגה.

החלפת ההנהגה של המדינה

הנהגת המדינה, הנהגה זו שהקימה את המדינה, שהעבירה את המדינה עם מלחמותיה, כלחמת השחרור, מב־צע סיני, ששת הימים, הנהגה עם חז־רונותיה אבל גם יתרונותיה במער־כותיה הבטחוניות והמדיניות, הנהגה זו איננה כבר יותר ליד ההגה.

אותו ערב כאשר הכנסת בחרה ב־ממשלת מר רבין, וממשלת מרת גו־לדה מאיר סולקה, לא רק מרת מאיר הסתלקה או סולקה, לא רק מר משה דיין סולק, לא רק מר אבא אבן הודח, לא רק מר ספיר השמיט מידו את ההנהגה, לא רק האישים רבי העלילות תלילות הגבורה העומדו בצד, עמהם הלכה ההנהגה שהנהיגה את המדינה.

כיצד הודחו ראשי הממשלה בעבר מהזירה הפוליטית

העיון זה אומר דרשני אם אנו רו־אים כיצד ירדו מהבמה הציבורית ה־מנהיגים הוותיקים.

כיצד הורד מר בן גוריון מאיגרא רמא, מרום מעמדו כמחולל המדי־נה, כקובע כמעט דיקטטורי, במפ־לגה, בממשלה ובמדינה. ירד מרא־שות השלטון מטה מטה. הגיע עד כדי כך שהועמד לדין במפלגה ויצא או ליתר דיוק הוציאוהו מהמפלגה שהוא הקים. גם עמד לו שבשנותיו האחרונות פרש לגמרי מהחיים הפו־ליטיים וסלחו לו, אבל נשלל ממנו כל כח במפלגה, בממשלה ובמדינה.

כיצד הודח ראש הממשלה מר משה שרת ששירת במסירות את ה־מפלגה והמדינה, הורידוהו מהשלטון, בולה מיסורי נפש ואכזבה ומת.

מי ישכח כיצד מירר את חיי ראש הממשלה מר לוי אשכול עד שכרע נפל, וכל זה מתוככי מפלגתו.

אין כל ספק שרק בגלל האוירה הרדוסה שנוצרה במפלגתה נאלצה מרת גולדה מאיר לרדת מהשלטון למרות שבהציגה מועמדותה לרא־שות הרשימה של מפלגת העבודה הכריזה כי בכוונתה לסיים כל הקדנ־ציה. רצתה לסיים, לא נתנו לה בא־חירה שנוצרה במפלגתה, וירדה מה־זירה הפוליטית כשם שירדו קודמיה בראשות הממשלה לא בכבוד כ־לל.

כל זה אומר דרשני.

ראש הממשלה-אבל לא ראש המפלגה

המשמעות הזאת שמר רבין הוא אמנם ראש הממשלה אבל לא ראש המפלגה, מסמנת, מציינה, מפנה ע־צום כביר רב משמעות. אין כיום מ־רכז חשיבה אשר חשב והשב דן והתדיין עם עצמו וכאשר סיכם ידע שבכוחו לסכם ובכוחו לבצע כי הנ־הגת המפלגה היתה הנהגה הממש־לה. ראש הממשלה בין כל ראשי ה־ממשלות עד למר רבין כיוונו כמוך עמדת כוח כי בידם כוח המפלגה. ועד כמה שמבחינות רבות, ורבות מאוד אנו יהדות התורה הננו כלאי ביקורת על אותה הנהגת המדינה ש־היתה בעבר, אולם ידענו כי אחרי שנאבקנו השפענו השגנו, הי' זה הישג ממשי עם ביטוי של ביצוע, ו־כפי שאנו חזינו זאת מאספקים של אינטרסים דתיים כך זה היה באינט־רסים בטחוניים מדיניים גורליים.

מלחמת יוהכ"פ פירקה את הנהגת המדינה. את כח המפלגה. את מצפן ובכוון הנהגת המדינה.

גם הכשלון במשא ומתן לצרף את המפד"ל, לממשלה הוא מועל יוצא מזה שמפלגת העבודה מפורקת, אין לה הנהגה מגובשת ומכוונת.

מה יכולים להעריך האווירה ה־קודרת כאשר ביכום גורמים גורליים ומכריעים כאלה אנו נתונים בספינה מטורפת בים בעיות סוערות והק־ברניט מוצל בלי עמדת כח, והכח שקיים מורכב מפיצולי כוחות שלא התגבשו עוד. כוחות שעוברים עד הקופה ההרצה, הנושאים דוהפים ומכריעים לפתרון.

השלכות המצב הפנימי על המצב המדיני

השלום אינו נראה לעין, וכפי ש־אמרנו גם מצרים שקרובה להידברות לא הגשה זאת בלעדי סוריא וירדן, וכאשר סוריא רחוקה לגמרי מהי־דברות דורשת נסיגה מלאה מהר־הגולן שמשמעותו הפקרת ישובי ה־גליל והפתחת שערי המדינה לפלישה סורית חלילה, הרי לא ההא ברירה אלא להתחיל הידברות עם ירדן ל־כלות הבעיא הסבוכה עם ייצוג ה־פלשתינאים. ארה"ב המריץ מו"מ עם ירדן באשר אחרת אם המו"מ יוקפא המשמעות היא חידוש הלוחמה. ו־ארה"ב ערה מאד לא לתת לחדש את הלוחמה ועושה הכל להתחיל במו"מ עם ירדן, וכך בעמוד פנים אל פנים עם הבעיות הרגישות של ויתורים על יהודה ושומרון בעיית ירושלים, ואיננו דומה המו"מ להפ־רדת הכוחות עם מצרים לזו של ירדן. שם במצרים גם אחרי ההפ־רדה של הכוחות, גם אחרי הויתור בשטח לא נגענו בבטחון המדינה ולא פגענו בשטחים רגישים.

השאלה היא אם במצבנו הפנימי אנו מוכשרים לעמוד מול בעיות קרדינליות כאלה.

הכרעות גורליות

שנת התשל"ד מעבירה לשנת תשל"ה הכרעות גורליות לקיום ה־מדינה, והדילמה שלפנינו היא הי־דברות עם ירדן תוך ויתורים על שטחים או הקפאת ההידברות ש־תביא לחידוש המלחמה, והשאלה ה־מעיקה על כלנו אם ויתורים אינם מבריחים עוד יותר את האויב לצאת שוב למלחמה תוך עמדת כח נוספת, אבל מאידך כל יום שניתן למנוע שפך דם באבדן חיים זהו הישג.

כל המפלגות נצרכות עתה לדיו־נים, ויבוין כי בכל מפלגה ומפלגה ישנן בתוככי הנהגת המפלגות חלו־קי דעות, ויותר מזה היותר אומר כי אצל כל אחד ואחד בהוכיחו אצות רצות המחשבות לחיוב ולשלי־לה, בבחינה אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר.

מפלגת העבודה התחייבה שלפני כל הכרעה במו"מ עם ירדן על וי־תורים ביהודה ושומרון תצא ל־בחירות לשאול את העם. גם להופיע לפני העם יש לגבש עמדה.

בהי עמדה היהדות התורתית בבעיית השטחים

למרות שהחזית התורתית אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל היא לכאורה כיום רק סיעה של 5 חברים, בכל אופן בקונסטלציה שאנו נמצ־אים עלולים חמשה קולות אלה להכ־ריע ולהשפיע הרבה בהכרעות גור־ליות אלה. ראינו זאת בכנסת זו כ־שהקואליציה כה מצומצמת איך ש־בשלשה קולות העבירו תקציב ה־מדינה. וינועו אמות הספים של ה־קואליציה מפחד לקוממה כאשר ה־פתעו בחצות הלילה והופעתו ב־כנסת ישר משדה התעופה כשבא מארצות הברית, הקול שלו שינה את ההכרעה וההלו להתחנן בפני בציבי הקומוניסטים שיצאו את ה־אולם. אחרת באם לא יאושר ה־תקציב, היפול הממשלה. ואמרו ל־קומוניסטים כי אם הממשלה הזאת של רבין היפול, יאלצו להקים מ־משלה עם סיעת ליכוד עם כח בגין. שלשה מקומוניסטים יצאו וכך הע־בירו את התקציב. הרי ברור שבמצב הנוכחי כשהדעות חלוקות בין יונים וניצים במפלגת העבודה עצמה, ואי־גם יודעים לאן יכריע במצב כזה מר משה דיין והבידיו. כך שבקונ־סטלציות העלולות להיווצר יתכן שסיעת החזית התורתית אגודת יש־ראל ופועלי אגודת ישראל עלולה להכריע.

גם אם הקולות של החזית התור־תית לא יכריעו, עליה להכריע איך להצביע, כי אי אפשר בנושא כה רגיש לא לנקוט עמדה. כך שהכ־רחי כי יחחילו בבירור, ועל אחת כמה כאשר צלול מאד כי יתכן הכ־רעה החזית התורתית תכריע.

שמועצת גדולי התורה הכריע לדעת התורתית

ברור וזהו היחוד המיוחד את ה־תנועת אגודת ישראל ועמה כיום גם פועלי אגודת ישראל שבשאלות עק־רוניות מכריעה מועצת גדולי התורה. וזה יהי' אופיני וקידוש ה' כאשר הכרעות כאלה מוכרעות ע"י מוע־צת גדולי התורה, והמפלגות החי־לוניות וההנהגה החילונית מחכות ומצפה בדריכות לדעת התורה דעתם של מועצת גדולי התורה בבעיא קר־דינלית כזאת, ודעת תורה מכריעה.

אולם כנהוג מתמיד כאשר מועצת גדולי התורה נתכנסת בבעיא לדון היא שואלה מהי דעת הבעלי ב־תים. כך שהבעיא אשר לפנינו צרי־כה ליבון עד שתביאה להכרעה מו־עצת גדולי התורה.

דיונים מקדמים

דיונים רשמיים יסודיים עוד לא התקיימו עד כה במוסדותי העליו־נים של אגודת ישראל ופועלי אגו־דת ישראל. התקיימו דיונים ושיחות מוקדמות, במושב ההנהלה העולמית של אגודת ישראל שהתקיימה ב־אחרונה בירושלים הוצגה הבעיה, לא נערך דיון יסודי אבל הבעיא הוצגה. וכיצד הוצגה, ניסו להציגה מתוך גישה אגודאית מסורית, אשר אנסה להעלותה על הכתב כפי שאני רואה אותה אישית ואין זה מבטא עוד כל מוסד אגודאי רשמי.

גבולות ארץ הקודש הם נצחיים

ברור למעלה בכל ספק כי קדושת ארץ הקודש ארץ ישראל טבועה ו־קבועה על גבולותיה שנקבעה לנו בתור־תנו הקדושה. גבולות אלה אשר חל עליהם המצוות התלויות בארץ. ואין כח בעולם אשר בכחו להזיז אף שעל אדמה באדמת הקודש, מהקדושה ש־הוענקה בתורתנו הקדושה שהיא נצ־חית לנצח נצחים. וגם כאשר בעוונו־תינו הרבים מפני חטאינו גלינו מאר־צנו ונתרחקנו מעל אדמתנו לא פקע ולא הי' כח שיפקיע כח הקדושה כ־אשר הארץ היתה בגלותה והיו בידיהם של שונאי ישראל. מפני חטאינו גלינו מארצנו אבל הארץ וקדושתה לעולם עומדת. ואין כל הבדל אם הגלינו מ־ארצנו בכח מלחמה או שאנו נתרח־קים בכח של יעדות גיבבה. הארץ בשארה שלנו וקדושה קיימת גם אחרי שגלינו, גם אחרי שהתרחקנו ממנה.

איסור זה פיקוח נפש

הי' זה באחת הישיבות של מועצת גדולי התורה בשנה — כאשר מישהו העלה בדבריו כי בגלל פיקוח נפש למנוע מלחמה עלינו לוותר על שט־חים. אמר אז אחד מחברי מועצת גדולי התורה כי יש לשקול אם אין אנו מסכנים יותר נפשות בויתור על שטחים.

מי הכריע במקום להכנע בעיר העתיקה בירושלים

ארשה לי להזכיר גם כאן מה ש־הזכרתי באחד ממאמרי מה שהיו ב־מלחמת השחרור אז ביום המר והנמהר כשהגיעו שדרים לראשי הישוב בעיר העתיקה של ירושלים איך שהם ב־מצור ובמצוק, בתי הכנסת נשרפו, ספרי התורה עלו באש, יהודים נהרגו ב־ם ונשחטים. האם יכנעו. ואז כינס רבני ירושלים ומנהיגי הישוב. דרך אגב זו היתה ההתועדות הראשונה שהרב יוסף צבי דושינסקי זצ"ל רבה של אגודת ישראל והעדה החרדית, נועד עם הרב יצחק אייזיק הרצוג, הרב הראשי להרבנות הראשית לי־שראל. אז היו נוכחים מר יצחק בן צבי, ד"ר דב יוסף, הרב מאיר בר־לין וראשי אגודת ישראל. לאחר ה־שדר המר עבדו להחליט לענות ל־ראשי הישוב בעיר העתיקה שיכנעו, הי' זה הרב דושינסקי זצ"ל שאמר כי לפני שאנו מכריעים אם להכנע או לא עלינו לשמוע מאנשי הצבא שיגידו הערכתם מבחינה צבאית. נת־בונן במשמעות הדבר, רובם של הנו־כחים היו בדעה שאין ברירה אלא ל־היכנע. משמעות הכניעה היתה ויתור על העיר העתיקה ויתור על גישה לכתל המערבי, והרב דושינסקי ביקש להזמין איש צבא ונמסר לו שהוא זה אשר יכריע מתי להכנע, מתי לוותר גם על העיר העתיקה וגם על הכותל המערבי.

כיצד הולידה שלטון זר ליהדות החרדית

אין אנו בדעה כי ריבונות מדינת ישראל קובעת גבולותיי ההיסטוריים של ארץ ישראל. ברור שעלינו ל־הביע בכיהה על משמעות ריבונות יהודית.

מי שהי כאן במדינה תחת השלטון העריצי של הטורקים ומעם הבגישות והיסורים של שלטון רשע זה של ה־טורקים שרצה לדכא אותנו ולא נתן לנו להרים ראש. מי שהי בתקופה ה־היא, כיצד הרעיבו אותנו, כיצד נ־צלו אותנו והיינו היו תלוים בנו מ־נגד, יודע להעריך השוואת ההי־ם הזה ריבונות יהודית.

מי שהי כאן במדינה הזאת שלטון המנדטורי הבריטי השונא ומלבה שנ־את הערבים נגדנו ומעקיה אותנו. כי אשר הערבים השתוללו, כי שוהם הי' קו הכיוון של השלטון הבריטי שלא רצה למלא יעוד להקים בית לאומי יהודי, נתן כתמורה לזאת להוליגנים להשתלט על היהודים החרדים. מי יזכה הקיפוחים והשפלת כבודה ומעי־מדה של היהדות החרדית אשר לפני בואם של הבריטים היו הם מייצגי הישוב, ומאז בואם של הבריטים הוציאו מידי החרדים כל הסמכויות והעמדות והעבירום לחילונים, ורא־שית באות ההתעצמות החילונים בארץ היה מכח השלטון הבריטי. כל מי שהי בתקופות אלה ברור שאינו מתגעגע חלילה לשלטון נכרי.

זכורני כי בשנים הראשונות של המנדט הבריטי התלקחות הערבים נגדנו, היו כאלה שחשבו כי הערבים לוחמים נגד הציונים אבל לא נגד החרדים, וכך התהלכו בדעה עד ש־פרצו הפרעות וביחוד מאז שנת תרפ"ט טבח חברון ואחרי ההתפרצויות וה־פרעות ביהודי העיר העתיקה בש־כונת מאה שערים, בטבריא ובצפת, באזורים אלה לא הבחינו הערבים בין דתיים וחילוניים. וכך בכל המא־רעות והמלחמות. אין לי כל ספק ש־דעה זו איננה קיימת כבר אף בחוגים הקיצוניים ביותר בהתנגדותם למדינת ישראל.

משום כך אין כל ספק למרות הל־בוהה המאבקים והמערכות שיש לנו עם החילוניים, השלטון החילוני ב־מדינת ישראל, אין אנו מודים ב־החלט עם הגישה שבשמעת מחוגים מסויימים, כי אין לנו כלל להאבק לקיום ריבונות יהודית. הנו המערכה בין אגודת ישראל לנטורי קרתא, ל־דעתי ההמונים החרדים בתודעת אגו־דת ישראל כהולכים בברכנו, אינם מודים בדעה זו שמתעלמת ממה שהשגנו בהשתחררות ארץ ישראל כ־על זרים, משלטון נכרים. ואינה גם בדעה כאילו בשלילה ריבונות מדינת ישראל בשנה איזה שהוא משפחי ארץ ישראל גשלילת זכותנו עליה ו־פוגעת בקדושתה. שיבתנו לארצנו "וישבתם בטח בארצכם" הלא אם בשוב אל ה' וירחמנו ויחזירנו לארצנו. כי ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונת־רחקנו מעל אדמתנו. כך שאין לערבב בנושא ומחון הפוליטי ובמאבקינו על בחונתנו כאילו באיזה נסיגה מהשט־חים אנו מוותרים. אין זה ויתור, רק גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אד־מתנו, ועל כל נסיגה ונסיגה יש לדון לגופו של דבר אם אנו מסכנים ב־זה בטחוננו.

מפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרח־קנו מעל אדמתנו.

גלינו בכה נתרחקנו בכה.

כיצד תיפול ההכרעה

בכל האמור קשה לחזות מראש כי־צד תיפול ההכרעה במועצת גדולי ה־תורה. אם תראה בחינת פיקוח נפש כאשר לא נוותר על שטחים או תראה הבחינה של פיקוח נפש אם כן נוותר על שטחים.

השאלה הנשאלת האם לפני מלחמת ששת הימים כששטחים אלה היו בידי הערבים לא רצו להשמידנו, וכל למה נלחמו בנו לפני מלחמת ששת הימים, לפני מבצע סיני ולפני קום המדינה. כיצד נלחמו בנו כאשר גבולות המדינה היו מצומצמים ביותר, גם אז נלחמו, גם אז רצו להשמידנו חלי־לה.

מאידך, כאמור, אין להתעלם שבלי הידברות על ויתור שטחים עלולה לפרוץ כיה מלחמה, ומלחמה בזמן כי יודע בה שפכי חלילה.

הכרעה הוא קשה ומרה, ואנו צרי־כים להכריע בה ואנו צריכים להכר־יע.

להתהכות המוקלוית השלכות של פיוש שגבית פליטתנו בארץ קדשנו.

[illegible]

הרב י. מילשטיין

בית המוסר הגדול

רגילים היינו בשנותנו בישיבה, כי אשר הלב נתמלא מועקה לבלי נשוא, כאשר נדמה היה לנו כרוב משהו כי כלו כל הקיצין. התכנסנו לפינה "בית המוסר" ושעה ארוכה דברנו עם עצמנו, שמענו מה אומרים לנו גדולי התורות, הסתכלנו בראוי ה־מוסרי שהיה תלוי נגדנו כל אותה שעה ארוכה, הזכרנו לעצמנו את חר־בותינו ואושרנו שהנה, כל העולם הולך ומסתובב אחרי זנבו כאותו ה־תול, ואנחנו זכינו להתחבר עם אלוה־קים חיים, ואנו תמיד בחברתו בכו־כל ואנו זוכים להימצא תמיד בתוך אפשרות של טוהר מוחלט.

וכך היינו יושבים באותה פינה, לבדנו או אף אם ישבו שם עוד כמה בני ישיבה, הרי כל אחד התבודד עם עצמו, עם השעה הגדולה והטהורה הזו שעה או שעתיים, עד שהרגשנו כי הוקל לנו. היינו חוזרים לחיי היום יום של בן הישיבה.

כאשר אינה נמצאים בישיבה, טו־חשים החיים העכורים את האדם, נ־דמה לו יום יום כי הנה יסחפו צחו הגלים אל החוף, אבל הגלים, כידוע אף פעם אינם עוברים את החוף, וכל כאשר אתה רואה כבר את החוף מול עיניך, בא גל חדש וסוחף אותך שוב אל אמצע הים, ושוב אתה מתגעגע על פני הגלים, ושוב אתה מחפש את החוף.

את החוף שלך.

ואין לנו בית מוסר פרטי, פינה אחת מיני רבות, שתשמש אך ורק להתי־בודדות יומית, לפחות לכמה דקות, כדי שיוכל האדם להתבודד עם עצמו, להסתכל בתוך עצמו, למשש את א־בריו אחד אחד ולתהות על קנקנם, איזה מהם נפגע, כיצד נראה הפה, האם אין ריח של לשון הרע, שקר, רכילות, ליצנות והוצאת שם רע או הלבנת פני חבר־בתוך ממנו. האם הידים טהורות הן, ולא נדבק בהן אף פרוטה אחת משל אחרים או ספק פרוטה, האם המוח איננו מטושטש כ־שפע הדמיונות המושפעות עליו יום יום על ידי הצינורות העקקים של בית השופכין שכל אדם רוחץ בהם, האם הלב מקור האהבה או השנאה, מקור הרגש והפקפוק עודנו שלם, ומזריק את הדם הרוחני בתוכנו, האם אין לנו צורך בא. ק. ג. רוחני שיבדוק את לבנו שמא נראים בו ס־מנים של אוטם, ר"ל, ההופך אותו לאט לאט לאבן?

אולם נדמה לי, כי עכשיו הארץ הזו הפכה לבית מוסר ענקי, ובכל פינה שאתה פונה אין לך אלא להסתכל קימעא, הבטה בעלמא, כדי להמשיך וללמוד מוסר, מוסר הרבה, שנות רי־בות לשבת אחר כך וללמוד מוסר ב־התלהבות, כפי שעשיתם זו בשנים שעברו.

כמצאת התהום.

בית המוסר הענקי הזה, המשתרע מכבר דיזינגוף בתל אביב, דרך בן־יהודה — ביה"ג בירושלים מאילת ועד לחיפה, מרמת הגולן עד לאשדוד — הולם על ראשינו כאשר אנו נמצאים בקרבתו, וההלם הוא כה חזק, עד ש־הוא מאלץ אותנו להתקפל מיד בפני־נתנו וללמוד מוסר.

היום, שלא כבעבר אין אנו זקוקים לחדר הצנוע, הקטן, הריק מרהיטים, כאשר רק ספסלים מתנדנדים ושולחן קטן וכמה עשרות ספרי מוסר ממלאים החדר, אין אנו זקוקים להתבודד ה־חילה, כדי לקבץ את עשתונותינו ולה־תחיל לשום את הניגון המוסרי הידוע, הצובט את הלב וסוחט דמעות מבבו־שת מן העין.

היום אנו יוצאים לרחוב, נתקלים באנשים, נשים וטף, ילדים קטנים שעדיין לא טעמו, בימינו טעם חטא, ואתה עומד לידם ורואה כיצד הם כבר נעכלו כתוכיהם על ידי היצר, אתה רואה רבבות הולכים ובמקום, וכל מה שעדיין גלוי בעל פני השטח, זה ש־ריים על גוף שאיננו אוכל על ידי אש התופת הלוהטת סביב.

וכשאתה נמצא על ידם שעה קלה, אתה מרגיש כי מישהו הולם על רא־שך, הוא עליך סחרור ואתה מרגיש כי אם לא תמהר מיד לפינתך, שעדיין אש התופת איננה להוטת שם, ואם לא תתיחד עם עצמך, כדי לשאוף אויר צח בתוך ביתך, בתוך די האמות ה־זכות שלך — אתה עלול להישרף, להיו־שבל ולהיאכל ביותר עצם, אתה עלול להיכנס לתוך הקרוסלה, הקרדיל הש־בקי הזה שרוב תושבי הארץ מסתח־ררים בו, איש בתוך רעהו, איש על גבי או החה רעהו, איש אינו מכיר את חברו כלבד באמצעות החטא, איש אינו חושב על חברו כלבד באמצעות החטא, איש אינו רוצה להתחבר לח־ברו, מלבד באמצעות החטא.

וכל הקולות, הצריחות, הצפירות, הזמזומים, המנגינות שקוראים להן "להיטים" כל זה הולם על ראשך, הולם, הולם, הולם — — —

קום וברח! אתה אומר לעצמך, קום ברח בטרם תשיג אותך האש הגדולה, קום והצל את נפשך ואל תסובב את ראשך לראות מה נעשה מאחריך פן תיספה.

ואתה הולך ללמוד מוסר, וכי מה תוכל לעשות מלבד זאת?

— ✶ —

האם יש צורך יותר דחוף לפנה קלה של מוסר, לאחר קריאה של עתון?

מבול של מלים נשפך על כל אדם יום יום, מבול שלא ידענו דוגמתו, ה־מבול הזה, כדוגמת המבול הראשון והאחרון בעולם, לא זו בלבד שיש בו כדי להטביע עולם מלא, אלא הוא גם דוחה וזוחה, שוטף ומאבד את כל היקום.

לאחר שעה קלה שנמצאת בתוך ה־מבול הזה, שוב אינך יודע היכן ימין והיכן שמאל, ואתה תופס את עצמך שהנך רואה ואינו רואה, מסתכל ואינו מבין, ואתה שואל את עצמך כאותו ילד בסיפור המפורסם: היכן אני?

וכל המלים המאררים הללו כדי לשטוף את מוחך ביחד עם שכלך, כדי להוציא ממך ולזרוק לאשפה שברשות הרבים את השפוט העצמאי שלך, כדי לא להניח לך רגע אחד להרהר במו־ס. אלא לזרוק את הכות שלך לעריכה הכלית. של מחות שיצאו מ־כלל שימוש מחמת החלודה שהעלו במשך הזמן מחוסר שימוש.

אבל מבול המלים הוא כעין סם מ־רדים, משכר, מבלבל, אתה שותה את המים המארדים הללו ושוב אינך מסוגל להינזר מהם. ואתה זקוק להם יום יום, בלבך אתה יודע כי זה הורס את ראשך, את מוחך, את עצ־ביך, כי זה נוטל ממך את עצמאותך המחשבתית. כי מעתה ועד עולם לא תהיה כבר מסוגל לשפוט לפי אמת מידה עצמאית אלא תמיד תיאלץ ל־השתמש במלים הללו הנה, אורות ב־גבר הלציד ויצאת מן הבוץ.

ורק עכשיו למדת, כי אין לך דרך אחרת כיצד ליטהר מהמים הללו, דו־מני כי אף מקוה טהרה כבר לא ת־עזור לך, אבל זה שיבש לך פרוזדור לבית המוסר, עכשיו, לאחר שהר־גשת את הנזק שנגרם לך, אתה בו־שכר כתאים להתקפלות בבית המוסר, לשעה אחת ביום, לשעה קלה, כשאתה עדיין נבצא תחת הרושם של הפרישה בן הטומאה ועדיין לגלל מהיה לא הטבות.

כאשר השב שנה זו בבית המוסר הפרטי שלך, באותה הפינה בביתך או בבית המדרש הקטן הסמוך לביתך, או ב"שטיבל" שלך, או תרגיש את ה־חסד הגדול שגמל עמך הבורא ית"ש, ש־אינך כאלה השופכים דם האדם באדם, בתוך העולם עצמו, מה רב הטוב ה־צפון לך כאשר אתה מסתכל עכשיו, העומד כבר מלבר, על השפות הלל־כשנשפך עליך המבול המהולל הזה, ומה רב ומה מתוק הסהר שאתה נמצא בו עכשיו לעומת הבוץ, ה־רפש ושיט היון שצפי לך יום יום.

ואתה יושב ולומד מוסר ביותר הת־להבות מתמיד; ואתה מתנועע ביחוד עם ספר המוסר; ואתה מנגן את הני־גון המוסרי, מלא הגעגועים לטוהר שבטהרה, מלא כמיה לטוב שבטוב; מלא צמאון למים החיים המשפיעים שפע רב.

ואתה לומד מוסר, כי מה תוכל לעשות מלבד זאת?

— ✶ —

בכל צד, כן הקומות העליונות ובן המרתפים, ברחוב בכל פינה, בוק־עים הקולות, הם ממלאים לא רק את הרחוב אלא גם את חלום של האנ־שים, בין אם הם רוצים ובין אינם רוצים לברוח, הקולות רודפים אחריך לכל מקום, אתה סוגר את הבריחה, מוריד את התריסים, אבה חזה צפי־גצן באזניך —

רוקדים!

כה הריקוד הזה שהם רוקדים? לא, זה לא ריקוד סתם, אין זה דעדיש ר־גלים, רומסים עולמות שלמים, אתה רואה בעיניך כיצד נרמס העולם הצ־עיר הזה, העולם התופס, שעוד לפני שעה נדף רעננות, עכשיו הוא מתגלגל מפורר ובסוגה החה כל אלפי הרג־לים הרוקדות.

ואתה שומע את הזמר ואין זה אלא קקופוניה של קול ענות חלושה, זי־הי הערובת של קולות שאין אחד מ־כיר את השני, יש להם רק צד אחד המשווה אותם — האש האוכל בהם.

וטלאים כלאים של עלכות כאלה תלוים על פניהם של הרוקדים, ונג־רים גורים של פנים שנתייבשו מחמת רקבון, ואין אלו פנים אלא גולגלות קרקפות שקורקפו ולא נשארו אלא עצמות; שהכוח ניטל מהן.

הכל רוקד.

עד שהשמשות רועדות מקולי הקר־לות של הריקודים, והגופים מתלהבים, מתלהטים תשרפים לאט לאט, ותוך של שטניות מלוה את ההמורות ואת הריקודים, ואתה מתהפך מצד לצד במיטתך, הקולות הללו מרעידים את מטתך.

הבן; הבן; הבן;

הם מכבים את ביתך כפיה הכבשן מן הגיהנום.

הבן; הבן; הבן;

הם מעירים את ילדיך משנתם ה־טהורה, הם מגרשים את חלומות היל־דים ומחליפים אותם לסיוטים.

הרחוב רוקד, האבנים נכמאו בריקוד הזה, הבתים משפילים את עיניהם מ־בושה, החלונות מפלבלים בעיניים ע־ורות מחמת בושה.

בכל מקלט בוקעים הקולות, מארי־בות שונות ומזמרים שונים, וכל זה מעקיד את הרחוב, את הרגלים, את הלבבות המסונוורות, את הרגלים המב־הרות לרוץ לריקוד, את הכל את הי־כל — —

ואתה ביאושך, פורש אתה ידך כ־לפי מעלה וצועק:

בורא כל העולמים, מה לעשות, מה לעשות?

וכי שאלה היא זו?

נתקלים בתוך הפינה, אפילו ב־בתוך הסהרה, בתוך פינה אחת מ־תרי"ג הפינה אשר לך, ולומדים מו־סר.

לומדים בקול דם, בהתלהבות, עד קצה, ידיד, עוד קיבצא, עוד סיפוגה של מוסר והנה הופיעה הדמעה הס־יתולה, הנה הופיע הבקיע הראשון בלב, הפותח את השער לפניך.

עוד שעה קלה, ידידי, עוד שעה קלה ואתה תקים כמיסתך צפוף להבות שום אדם לא יראה זאת, קולך לא ישמע אפילו לבני ביתך הקרובים.

עוד שעה קלה, ידידי, ואתה תצא בריקוד, ריקוד ללא רגלים ללא קול, וכל עצמותיך יצאו בריקוד זה, וכל המולכית ישמעו את המלים שיבקעו מפיך:

ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו, ו־הבדילנו מן התועים.

עוד פעם, ידידי. והבדילנו מן ה־תועים יהי' עולם נטע בתוכנו.

אל תחשוש, לא ישמעו את המלים הללו, כשם שלא שומעים את פסיעו־תיו של הלילה, כשם שלא שומעים את פסיעותיו של השחר.

וכי מה תוכל לעשות בשעה גדולה זו בשבילך, מלבד אשר לצאת ברי־קוד?

— ✶ —

האם נשארה בשבילך שעה קלה? לאחר המשרד, הסדנא, הבית, השכ־נים, לאחר קריאת העתון של בוקר וכל ערב, לאחר שיחה ארוכות על פוליטיקה שאינה מתעניינת בך, לא התעניינה בבנין דידך אף פעם, לאחר מצהה הבית צהרים קלה.

לאחר העבונות פרטיים שלך, לאחר אכילה אחת או שתיים או שלוש, לאחר שתיה מרובה או בינונית, לאחר ש־שבעת את כל החדשות, שעניינו אותך או שלא עניינו אותך, ושבעת אותן מתוך הרגל.

האם השארת בשביל עצמך שעה קלה?

כדאי לך.

לך לבעך נוסטלגיה בלבד.

כי כאשר נשארה לאדם שעה קלה, בן ההגיון שהוא מתחיל להרהר במ־עשה.

ואז כדאי לך להרהר על העבר ש־לך.

רק שעה קלה ביום הספיק, כדי שהנ־וסטלגיה תשלוט עליך, ותתחיל ל־הרהר ולזכור לעצמך:

כיצד בראו השנים הללו, איהן ה־שנים שחלפו ללא שובו?

ואז יתבצק הרעיון ביחוד לאמרו: וכיצד נראיתי אני באותן השנים?

האם לא השאירו עליך השנים ש־עברו כתמים, כל שנה וכתם משלה, עד שנתבלאו הכרבורות כעורו של נמר? האם באותן השנים היית דרושה לעצמך ליציאת בה עשתה עשית הי־יום?

האם הנך מודע ממה שאתה רואה כפי שהתדפפות בשנים הללו?

לא, אין הסיבה הזקנה, הגיל אינו משפיע בבנין זה, אבל ההרגל הוא בעוכריך, עיניך שוב אינן רואות ב־אותו מבט חודר, טהור ובלתי מוכ־תם, כפי שהיו אז, ואפך שוב איננו מרגיש בריח הרע הנודף בכל צד, והרי אתה לא כמי שנכנס לבורסקי ו־קלט ריח רע, אלא כבורסקי עצמו שהורגל לריחות הרעים עד ששוב אי־נו מרגיש בהם. ונעשית אטום לצד־קה שבלב, ונעשית חרש להמולות הר־חוב, ואינך שומע כיצד מתיפה הר־חוב שלך, הספק, ועצוע, התכיב, התבילה, הרחיח, כיצד בוקעת ב־כיתו תפילה עד לשבים, אתה נתקל בהמולות איתיה, שעוד לפני תבא ע־גים היה מתעלף ממראה עיניו, ע־כשיו אתה נתקל במראות אלה יום־

(המשך [illegible])

הד היום

סיפור דוד וגלית הפלשתי

כ״ה. ההתבטאות המיוחסת של נשיא ארה״ב, מר ג׳יראלד פורד, [illegible] ראש הממשלה, [illegible] הפגישה של ארה״ב [illegible] של ישראל [illegible].

ועם כל זאת, אסור להיתפס בהכללת מסקנות לגבי השגת הבינה ארה״ב לכל אורך הדרך ובכל תנאי, שכן רק אבליה הדתה [illegible] בעמדות הקרבים [illegible] ישראל [illegible] בין ישראל לבינה.

[illegible]

[illegible]

ואולי יהיה זה אקטואלי ביותר, לקשור בקידה זו מדיבורי המכלל שהציב מר רבין לביקורו זה אצל הנשיא האמריקאי, בהציגו לפניו את סיפור דוד וגלית ואזכרתו לכך פורד, שזה לא רק סיפור אלא סמל למאבק המתמיד של עם ישראל.

אכן, נכון הדבר, אך ראש הממשלה היה עושה את המלאכה באופן מושלם יותר, אילו מיצה בפני הנשיא פורד את הפסוקים בספר שמואל א׳, בשלימותם: [illegible]

סגולתו של סיפור זה בלגבי עם ישראל אינה בגבורת־הגוף ובגובה הקומה, אלא באמונה העמוקה שהיא הבעת תודעתו של עם ישראל, האמונה כי [illegible] כל הארץ כי יש אלקים לישראל!

הנשיא פורד הוא אדם מאמין, בדרכו שלו, ואילו היה ראש ממשלת ישראל מסביר אותו בנושא האמונתי הזה, היה רואה לפניו [illegible] העם אשר הביא לאנושות את בשורת־האמונה באל יחיד ואשר כל חייו מתנהלים בנתיבים שעמים אחרים לא ידעום ולא שיערום, ואז היה מקבל סיפור דוד וגלית את הממדים הנכונים והמקיפים שלו.

ממשל תקין בימי חירום

כ״ה. [illegible] ממשל תקין [illegible] ממשלת ישראל הנוכחית [illegible] בפיבור.

כסתבר שלא רק [illegible] היים בהרכבה הזו, אלא גם ראש הממשלה, מר רבין, אינו מרוצה מן ההרכב של השולחן שבראשו הוא יושב, וכאן, ללא ספק, נעוצה הסיבה [illegible] להרחבת הממשלה על־ידי צירוף המפד״ל.

אם ההצעה באמצעותה הוא רוצה להכניס את המפד״ל [illegible] ופרוקים — [illegible].

[illegible] תוצאות הבחירות האחרונות [illegible].

יש להניח שמר רבין היה מרחיק לכת עוד יותר ומנסה להגיע להקמת ממשלת חירום, אילו היתה לו תמיכה לכך מצד רוב במפלגתו, אך מכיוון שהוא יודע שלא ישיג הסכמה לכך הוא חותר עתה [illegible], אם גם באמצעי אלה לא יוכל [illegible] ספק אם יהיה מוכן להרחיק לכת ולהחליף סיעה של 10 בעתי סיעות של 7 חברי־כנסת, בעוד אינו יודע איך תגיב מפ״ם על התפתחות שכזו.

תמימות מופרזת במקצת

כ״ה. [illegible]

בלי לנקוט עתה כל עבדה למקרה הזה לגופו, הרי יהיה זה עוול הן לגביו והן לכל שאלה של צדק וחוק, אם כל תשומת הלב תתמקד אך ורק בו. השאלה, ככל הידוע לכולם, היא כללית. היא שאלת אתיקה רפואית, מצד אחד, והשאלה של מסים כבדים מנשוא [illegible] — מצד שני.

לגבי השאלה של אתיקה רפואית, הנה כבר מזמן פורסם שאפילו בבתי־חולים ממשלתיים נתגלו מקרים שרופאים עסקו בתוכן בפרקטיקה פרטית, וכל אדם יודע עד כמה צריך לפתוח את הכיס כדי להשיג טיפול רפואי טוב במקרים חמורים, כאשר השירותים הרפואיים הרגילים אינם מספיקים או את כל הדרוש לחולה. כה טעם להעמיד פנים תמימות, כאילו רק עכשיו נתגלתה ה״אמריקה״ הזו וכאילו רק עכשיו נתגלה שאנשים בישראל עוקפים חוקי מס?

[illegible]

המקרה חייב להיחקר, אך אסור להעלים עין מן הרקע הרחב וכן הנסיבות שהביאו כל כך הרבה אנשים להשלים עם זה בלי ערעור ופקפוק.

באיגרת ששלח לקונגרס שייפתח במושב שלפני הבחירות:

פורד מבקש מהקונגרס לאשר חוק הסחר הבינלאומי

כולל הסעיף בדבר הענקת מעמד של מדינה מועדפת לבריה״מ ✱ פורד: ״תהיה זו טרגדיה״ אם לא יאושר החוק לפני הבחירות ✱ ג׳קסון העלה תנאים לאישור החוק באישור העליה מברית המועצות לישראל

וושינגטון. — הנשיא ג׳יראלד פורד ביקש מהקונגרס לאשר, [illegible]

[illegible] (עי״ט)

בפגישה השניה שקיימו ביום חמישי בערב:

רבין ופורד דנו באספקת נשק ובשיחות השלום

סבורים שראש הממשלה העלה את שאלת הגדלת הסיוע הצבאי האמריקני לישראל ✱ פקידים מסרבים לאשר שרבין ביקש התחייבות לשנה הבאה בסכום של 1500 מיליון דולאר, כדי לחזק מערכת ההגנה של ישראל

וושינגטון. — ראש ממשלת ישראל, יצחק רבין, קיים [illegible] בבית הלבן, שיחה שניה עם הנשיא פורד, ושני האישים דנו בצעד הבא שיעשו במסגרת המאמצים לקראת שלום במזה״ת, וכן דנו בצרכיה של ישראל לגבי אספקת נשק אמריקני חדיש.

במקורות ישראליים אמרו שהפגישה, שנמשכה 90 דקות, הוקדשה בעיקר לאפשרויות של התקדמות לקראת שלום, ולשאלה הנוגעת לאפשרות של קניית נשק בארה״ב.

הנשיא פורד חזר והדגיש את המסגרת של מערכת היחסים הצבאיים בין ישראל לבין ארה״ב — הוסיפו המקורות.

שני האישים, שהיו מלווים ע״י מיניסטר החוץ הנרי קיסינג׳ר, דנו, כפי שסבורים, בשאלה אם יהיה הצעד הבא בצורת התיכון בכוחם לפגישה של הכוחות הישראליים, עם מצרים או עם ירדן.

סבורים שמר רבין אמר לנשיא שהוא מצדד בשיחות עם מצרים, כשלב הבא.

עוד אמרו המקורות: ״אין אנו שוללים שום אפשרות, אולם אנו סבורים שהסיכויים טובים יותר עם מצרים״. סבור שראש הממשלה העלה גם את שאלת הגדלת הסיוע הצבאי האמריקני לישראל מהרמה הנוכחית, העומדת על 300 מיליון דולר בצורת אשראי צבאי, ו־100 מיליון דולר כמענקים צבאיים.

פקידים ישראליים סירבו להגיב על ידיעות המספרות, שמר רבין מבקש בארה״ב התחייבות כי בשנת הכספים הבאה יינתן לישראל סיוע בהיקף של 1,500 מיליון דולר, בכדי לחזק את מערכת ההגנה של ישראל, בעקבות משלוחי הנשק הגדולים מברית המועצות לסוריה ולעיראק.

מומחי תעופה ישראליים, המודאגים נוכח אספקת מטוסים סובייטיים אולטרה־מודרניים מדגם ״מיג־23״ לסוריה, בדקים עתה את הדור החדש של מטוסי מלחמה אמריקניים, וביניהם המטוס מדגם ״פ־15״ אולם טרם הגיעו לכל החלטה — אמרו מקורות מהימנים.

חיל האויר הישראלי נשען ברובו על מטוס הפאנטום מדגם ״פ־4״, וקצינים של חיל האויר הישראלי תיארו את מטוס ״מיג 23״ כ״ציוד מתוחכם יותר ומהודר יותר״.

ישראל מעוניינת גם להשיג טנקים אמריקניים מרמה טכנולוגית גבוהה, כתחליף למאות טנקים שנהרסו או ניזוקו במלחמת יום הכיפורים.

מיניסטריון ההגנה האמריקני אינו שש לדון על משלוחים כאלה בשלב מוקדם, בגלל ההגבלות המוטלות על האספקה האמריקנית, שנגרמו בחלקן על ידי משלוחים קודמים לישראל. (יופ״י)

הנשיא ורעייתו אירחו את מר רבין ורעייתו בסעודה ממלכתית.

לארוחה הוזמנו שורה של מנהיגים יהודיים בולטים, וביניהם רבים המייצגים את המגבית היהודית המאוחדת.

כן הוזמנו הנרי פורד, יו״ר חברת פורד לייצור מכוניות, וג׳וזף קאליפאנו, שהיה יועצו של הנשיא המנוח לינדון ג׳ונסון.

כן הוזמנו לארוחה חברי הקבינט, עוזריו הבכירים של פורד והחשובים שבין צירי הקונגרס.

משרד המסחר והתעשיה

לוח מחירים מקסימליים לצרכן
למצרכי מכולת

המצרך	יחידת המכירה	המחיר לצרכן
לחם		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
ביצים		
סוג 1	65 גר׳ ומעלה	[illegible]
סוג 2	60—65 גר׳	[illegible]
סוג 3	55—60 גר׳	[illegible]
סוג 4	50—55 גר׳	[illegible]
סוג 5	45—50 גר׳	[illegible]
חלב ומשקאות חלב		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
תוצרת חלב ניגרת		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
שמנת		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
חמאה		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
גבינות לבנות רכות		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
גבינות קשות		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
גבינות מותכות		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
מרגרינה		
מרגרינה עם או בלי מלח	חבילה של 200 גר׳	0.47
מרגרינה עם או בלי מלח	גביע של 250 גר׳	0.85
[illegible]	גביע של 250 גר׳	0.73
מרגרינה ״אפיה״	חבילה של 200 גר׳	0.47
[illegible]	חבילה של 200 גר׳	0.90
מרגרינה חלבית	גביע של 250 גר׳	1.65
שמן		
שמן סויה מזוקק	בקבוק זכוכית של 56 ס״ל (580 גר׳)	1.85
שמן סויה מזוקק	בקבוק פלסטיק של 1 ליטר (920 גר׳)	2.15
גפרורים		
גפרורים	חבילה של 12 קופסאות	1.30
גפרורים	קופסא	0.10
טחינה וחומוס		
[illegible]	פחית של 100 גר׳	1.00
[illegible]	פחית של 100 גר׳	1.45
[illegible]	פחית של 100 גר׳	1.00
[illegible]	פחית של 310 גר׳	2.30
[illegible]	פחית של 420 גר׳	2.90
[illegible]	פחית של 100 גר׳	1.30
קמח, סוכר, אורז, מלח		
[illegible]	1 ק״ג	1.30
[illegible]	1 ק״ג	1.25
סוכר לבן	1 ק״ג	2.00
סוכר ״[illegible]״	1 ק״ג	2.05
אורז	1 ק״ג	2.40—2.90
מלח למאכל (לבשול) בשקית	1 ק״ג	0.45
מלח למאכל (עדין) בשקית	1 ק״ג	0.60
מלח שולחן (יודי) בשקית	1 ק״ג	0.80
אטריות ומוצרי בצק		
מקרונים, ספגטי (אסם)	חבילה של 400 גר׳	1.40
אטריות, פתיתים (אסם)	חבילה של 400 גר׳	1.20
מקרונים, ״[illegible]״ (אסם)	חבילה או קופסא של 250 גר׳	1.40
[illegible] (אסם)	חבילה או קופסא של 250 גר׳	1.35
אטריות, פתיתים ״[illegible]״ בלתי אפויים (אסם)	חבילה של 250 גר׳	1.20
פתיתים, אפויים ״[illegible]״ (אסם)	חבילה של 250 גר׳	1.30
ביסקויטים		
[illegible] (הדר)	חבילה של 250 גר׳	1.90
[illegible] (הדר)	חבילה של 250 גר׳	1.95
[illegible]	חבילה של 227 גר׳	2.25
[illegible] (אסם)	חבילה של 227 גר׳	2.10
[illegible] (אסם)	חבילה של 175 גר׳	1.55
[illegible] (אסם)	חבילה של 260 גר׳	2.10
מרקים יבשים		
מרק עוף (הלמה)	3 קוביות (15 גר׳ כ״א)	1.72
מרק עוף נמס (אסם)	3 קוביות (11 גר׳ כ״א)	1.68
מרק עוף או מרק בשר (ויטה, אסם, הלמה)	3 שקיות (14—16 גר׳ כ״א)	1.72
מרק עוף או מרק בשר נמס (ויטה, אסם, הלמה)	6 קוביות (5.5—7.0 גר׳ כ״א)	1.72
מרק [illegible] עם [illegible] (ויטה, אסם, הלמה)	קופסא של 2 שקיות	2.30
מרק ירקות (הלמה)	קופסא של 50 גר׳	0.85
מרק ירקות (אסם)	3 קוביות של 14 גר׳ כ״א	0.95
מרקים אחרים (ויטה, אסם, הלמה)	קופסא של 2 שקיות	2.15
משקאות		
בירה רגילה	בקבוק של 48 ס״ל	0.73
מאלט	בקבוק של 48 ס״ל	0.61
גזוז ״[illegible]״	בקבוק של 1 ליטר	1.77
גזוז ״[illegible]״	בקבוק של 1 ליטר	1.55
גזוז מפירות אחרים (כגון: ״גולדסטר״, ״טמפו״)	בקבוק של 1—1.1 ליטר	1.48
משקה הדרים	בקבוק של 65 ס״ל	0.68
תה, קפה נמס		
קפה נמס ״[illegible]״	צנצנת או פחית של 227 גר׳	10.80
קפה נמס ״[illegible]״	צנצנת או פחית של 56 גר׳	2.80
קפה נמס ״עלית״	פחית של 56 גר׳	2.75
קפה נמס ״עלית״	פחית של 227 גר׳	10.45
קפה נמס ״עלית״	צנצנת של 200 גר׳	9.20
קפה נמס נטול קפאין ״האג״	צנצנת או פחית של 50 גר׳	4.80
קפה נמס נטול קפאין ״עלית״	פחית של 56 גר׳	4.80
תה סוג 74 (ויסוצקי)	חבילת הברון של 100 גר׳	1.66
תה סוג 310 (ויסוצקי)	חבילת הברון של 100 גר׳	1.85
תה בשקיקים של 1 גר׳ (ויסוצקי)	הבילה של 25 שקיקים עם סרט חמרון	1.30
תה בשקיקים של 1.5 גר׳ (ויסוצקי)	חבילה של 25 שקיקים עם סרט פוליאתילן	1.70
תה בשקיקים של 1 גר׳ (ויסוצקי)	חבילה של 50 שקיקים עם סרט חמרון	2.60
תה בשקיקים של 1.5 גר׳ (ויסוצקי)	חבילה של 50 שקיקים עם סרט פוליאתילן	3.33
שוקולד מסוג עממי		
שוקולד חלב או מריר או עם אגוזי אלמה	הפיסה של 50 גר׳	0.65
שוקולד חלב או מריר	הפיסה של 100 גר׳	1.30
שוקולד חלב או מריר	הפיסה של 300 גר׳	3.80
כבד בקר ולשון קפואים		
כבד בקר קפוא	1 ק״ג	13.50
לשון קפואה (ללא שומן)	1 ק״ג	18.00

[illegible] — ספטמבר 1974

● גזור ושמור ● גזור ושמור ● גזור ושמור ● גזור ושמור ● גזור ושמור ●

מסביב לענינים

הביקור בוואשינגטון

כשיבית לא מעטות ולא קלות עמדו בפני ראש הממשלה מר יצחק רבין בוואשינגטון, עמוס בקשות הדרישות הופיע רבין בפני אנשי הממשל בוואשינגטון ובראשם הנשיא פורד, אם במישור הכלכלי או במישור הצבאי, הפוליטי או הכספי, בקשות שלא נאספו כדי להלוב הרבה מכיסו של הדוד העשיר מאמריקה אלה הן כורח היום וצורך חיוני לקיומה ולעתידה של המדינה, ושל מיליוני יהודים הגרים בה. מר רבין לא עבר ממשרד למשרד ואסף רשימות לסל הקניות שלו, אלא נדחף ואולץ לצאת למסעו זה, ללא כל אפשרות להתחמק ולהתעלם מהדחופים החיוניים הללו.

המשימה הראשונה שעמדה בפני מר רבין היתה, לברר לאן פני הממשל החדש מועדות? כהי המדיניות של הנשיא פורד, ומה מטרתה? אמנם בכניסתו לתפקידו הצהיר הנשיא החדש שהוא ימשיך במדיניות קודמו, מר ניקסון, והיי חלק מבסורה המקובלת בארה״ב שאדם היורש את כסא של מישהו אחר, מכבדו בהתברה כי ימשיך במדיניותו, וזאת גם בשעה והשיש החדש אינו חושב כלל להמשיך במדיניות קודמו, ללכת בדרכו והצעדו בדרך זו. איש באמריקה לא יתבע מנשיא חדש למלאות אחרי הצהרה ביוסמיק שהשמיע בעת כניסתו לתפקידו.

אולם גם אם ממשל פורד החליט על מדיניות חדשה אין יסוד להניח שהמארחים והאריבים בוואשינגטון יגלו את סודותיהם לאורח הישראלי בעת ביקורו הרשמי, ואם יגלו — לא יגלו הכל, ואם החליט הנשיא פורד על שינויים כל שהם כבעם ערור ולא יהיה זה שנוי דראסטי, קוטבי, האמריקאים אינם אוהבים ואינם רגילים להפגיע פתאומיות וקיצוניות, ומה עוד כשבו בירה ביניים באמריקה מתקרבות, החשובות כאר לכל ממשל בארה״ב ובמיוחד למבשלתו של הנשיא פורד, שלא הגיע לבית הלבן באמצעות בחירות, הוא לא נבחר אפילו לסגן נשיא ולי ורש לנשיא אלא נתמנה ע״י מר ניקסון.

במעגל החישובים האנוכיים

ומר פורד עד מאד לבחירות הקרובות וכן לבחירות לנשיאות בעוד שנתיים ויותר. הוא גמר אומר ״לרוץ״ ומכאן החלטתו למתן חנינה כללית לכבר ניקסון, לטרוף קלף די חזק ביוש הדימוקרטים בבחירות הבאות. כשפשיו של ניקסון היו עוכרים במרכז ההתעניינות, היו מאפילים על כל אירועים אחרים והיו גורמים נזק רציני למועמדי הריפובליקאים ומר פורד בהוכם. בנהוג באמריקה היה משחק זה נבשך שנים, עד אחרי הבחירות הבאות לנשיאות והיה בהם כדי לפלס דרך למועמד המפלגה הדימוקרטית לנשיאות בבחירות הבאות. הנשיא פורד החליט לסיים את המשחק, צעד עורר ביקורת, בעיקר בשורות הדימוקרטים בתוך ניבוקים מפלגתיים מהורים אבל הדבר ישכח בבחירות, העובדה היא, שבעוד ולפני חודש ימים, עת הושבע מר פורד לנשיא קבעו סקרי דעת הקהל שהמועמד הדימוקרטי האפשרי אדוארד קנדי מקדים בפופולריותו, הרי כיום השתנו פני הדברים, פורד מקדים את קנדי.

בגלל החישובים הללו הוזמן נשיא מצרים, אנוואר סאדאת לביקור רשמי בארה״ב אחרי הבחירות, אנשי הממשל של מר פורד לא היו מעונינים להתחבק עם המנהיג הערבי ולהשמיע הצהרות פרו מצריות לפני הבחירות, אילו מר רבין הוזמן ואנגב בצורה לא כל כך מכובדת) לבוא לפני הבחירות. עיתוי סביר לקבלת פני ראש ממשלת ישראל אבל אין בכל זה כדי להעיד על טיבה ועל קוי היסוד של המדיניות האמריקאית כיום במזרח התיכון בכלל וכלפי מדינת ישראל בפרט, האם ימשיך ממשל פורד בעקביות כלאה במדיניות פרו ישראלית או הלכה או שהלה הוזה בוואשינגטון, האם יוסיפו האמריקאנים להבדל בעבדה הישראלית ביחס לשלום: לשיחות שלום, לגבולות. בטחון או עיצוב דיפור ללחוץ על ישראל לנסיגה כללית, לכלול דרישות הערבים, לערער את בטחונה של מדינת ישראל הזה. מיסמה כותבת של בעידה לשלום ובניעת מלחמה חדשה, מיסמך נטולה יסוד ו בסיס רציני.

ישועתי ה׳ כהרף עין

ברור בהחלט שממשלת ישראל לא הקנעה את כל אשר היא ביקשה מארה״ב, לברות העובדה שהדרישות לא היו מוגזמות. ואי מילוי הבקשות עשוי ליצור מצב קשה לעדי, הערבים מקבלים את כל אשר הם דורשים ויותר משהם דורשים מברית המועצות ובאמצעות הכסף הערבי הרב המסכן את המשק העולמי, הפער העשוי להיווצר עלול להיות מסוכן מאד, הפית סכנות ובידי הבר ממשלת ישראל אין שום פתרון למצב ולא נשוא זה. שנה אחרי מלחמת יום הכיפורים עומדת מדינת ישראל במבוא סתום, כשהמוצא אינו נראה לעין, הפתרון הסביר יסבנה והלאה, אין זה מחול לא עצמי אלא מחול הנראה כראשון היכן החכם שיפתור אותו?

בתכונת אותה בא לידי הכרה שאין לנו אלא להרים עינינו לשמים: ״ישועת ה׳ כהרף עין, הבטחון: מופרז בכחו ועוצם ידי אחרי מלחמת ששת הימים נותץ תוך ימים אחד, הסיפונים: בכל אשמה ״ממשלת המחדל״ שלא השכילה לזאת בראש את ההתפחות הבלתי נמנעת איבדו כל ערך כשעי עם ההתפתחות החדשה, הדברים כבר נראים מראש היכן הפתרון? בעקשנות מוכרת מסרבים הוגים מליונים השולטים במדינה: להודות לאמת, לראות את פני הדברים כמו שהם, כי בטחונה וקיומה של מדינת ישראל אינו תלוי ברצונה הטוב של וואשינגטון, בחכמתנו ובגבורותנו אלא בהשגחה העליונה, ההתחבה עלינו. אין ספק בלבנו שהישועה תבוא, כמו בעבר באורה לא צפוי, כמקום שלא חלמנו עליו. אבל כיום כמו בעבר נשאלת השאלה: האם נלמד את הלקח?

مكان الأصل

א. אבי-שפר

יהודים בפולין הקדומה

כאלף שנה פעל הקיבוץ היהודי בפולין, במחצית הראשונה נחשב הי־שוב הזה כשולי גסול השיבה ומצ־מד בין קיבוצי היהודים באירופה המרכזית והמערבית. מעטות הידיעות שנשארו בידינו מתקופה קדומה זו, ואף הן מקוטעות, שאינן מאפשרות לנו לקבל מושג מלא ויסודי על חיי הפרט והכלל בגולת פולין בימים ההם בפולין. רבנו משה בן נחמן, הרמב"ן מגדולי הראשונים בספרד (ד' אלפים תתקנ"ה — ה' אלפים ל') כותב „את החכם הגדול ר' משה ברבי חסדא, מפולניה שיחיה (ויאריך ימים" (חידושי הרמב"ן גיטין דף ו' ע"ב). זמן מה אחרי כן מוזכר בן דורו רבנו מאיר ברבי ברוך (נפטר ה' אל־פים נ"ו) את „הרב רבנו יעקב מקר־קוב ז"ל (שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך סימן התבד) ואילו רבנו מנחם מריקאנטי, שחי מאה שנה אחרי כן מזכיר פסק הלכה מרבנו מנחם מ־ווארשה (שו"ת ר"מ מריקנטי סימן תק"ו) כשם שבימי בעלי תוספות ב־צרפת מוזכרים גדולים שפעלו בקיוב שבאוקריינה... שהשתייכה באותה שנה למלכות פולין. פרט לכך אין בידינו ידיעות אחרות על רבי משה ברבי חסדאי, רבנו יעקב מקראקוב או רבנו מנחם מווארשה.

באורח יותר מספר רבי מיישר לין, מגדולי אוסטרייך „ביושבי תחת המלך מפולין מלכות קראקוב ומבי־בותיה אשר מקדם ומאז חשבו לפלי־טה לבני גולה" (שו"ת ר"ם מינץ סימן פ"ג). מתקופה זו בערך מספקת לנו תעודה פולנית על רב בקראקה, רבי יהודה ששר העיר סנדומיש (בויזמיר) ונוצרי נוסף ערבו כי יהו־דה למשפט אחרי הפסחה הנוצרית ביום 26 במרץ 1430 (קי"ץ לאלף הנו־כחי). מי היה רבי יהודה זה ומה ביב המשפט בו עמד? על כך אין אנו יודעים מאומה.

רבי משה ברבי יצחק מינץ, הרמ"ה בן ההוא הדור של מהר"י מינץ־ההר"ם בפאדווה, שישב וזקן בה אחרי כן כרבה של פוזנה אחרי שפעל כרב בווירצבורג וכראש ישיבה ב־לנדאו ובמגנצה. משם עבר לכהן כ־רבה על במברג. ואחרי לכידתה ב־מלחמה נמלט לפוזנה. בבמברג נאבדו רוב כתביו ובאחת התשובות שנשת־מרו מפוזנה הוא מספר על הולכתו לעלות לארץ ישראל אולם אין הוא מספר על חייו בפולין ועל הישוב ה־יהודי שם. ביכיו, כשם שלא ידוע לנו אם אמנם עזב את פוזנה ועלה לארץ ישראל או שנשאר בפוזנה.

באותה תקופה ישבה וכיהנה מספרת לנו תעודה פולנית על רב בקראקה בשם רבי שמיאר, המכינה על ידי הפולנים „כביוקף יהודי" או „נגיד ההגבין היהודי מפוזנה". ברם להעידה מהדיה זו אין לנו כל ידיעה על רבי שמיאל ועל רבני ישראל בפולין שפעלו ב־ימים, הגולה המתפרידים לא השאירה לנו ידיעות כל שהן על לבטיה ופעו־לותיה באותם הימים.

[illegible]

רבי אליעזר ברבי יצחק מפראג מבעלי התוספות היה, תלמידו של רבנו תם, חי ופעל בסוף האלף הרבי־עי ובראשית האלף החמישי. בתשובה לשאלת רבי יהודה החסיד, בעל „ספר חסידים" כתב: „הנה ברוב המקומות בהיתנת פולין ורוסיה ואונגריה שאין שם לומדי תורה מתוך הדחק, הם שוכרים להם איש מבין מאשר ימ־צאו והוא להם לשליח ציבור וליתן להם שכר מכיסם למזונותם, תקנו להם הזקות שיהיה שיך להם מגבית פו־רים ונדבות שמחת תורה וגם נדבות האבלים, ואם באת לבטל מהם כל זה, הנה לא יספיק להם שכרם למחיתם וינהו משירותם ויעמדו בלי תורה ובלי תפלה ובלי מורה צדק" (שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך ה"ג. אור זרוע ח"א סימן קיג).

בשעה שאמר „כי מצרפת תצא תורה ודבר ה' מאשכנז" היתה פולניה בבחינת שממון רוחני ותורתי. ישי־בות גדולות פעלו במערב אירופה, גרמניה התחרה בספרד ואיטליה ב־כהה לתפוס את מקומה של צרפת, הישוב היהודי בפולין לא התבלט במישור הרוחני והתורתי. יהודי פו־לין נחשבו לבורים בעיני גדולי אשכנז ואוסטרייך עד לפתיחה של תקופת הזוהר בפולין. רבי ישראל מברונה, מאחרוני גדולי אשכנז שב־תקופה הקדומה סירב להקל להלכה בתשובתו ליהודי קראקה, כתב „ואף על פי שיש בידי לצדד צדדין להיתר לא כלאני לבי להקל — — בתשובה ששלחתי לקרקוב — — לפי שאינם בני תורה" — — (שו"ת מהר"י מברונא סימן נ"ח).

וכל זאת בשעה שהקיבוץ היהודי בפולין היה בעל וחק של מאות שנות כבודים במדינה זו. כבר בשנת ד' אלפים תרי"ח העניק הנסיך לשצק „פריבליגיה" ליהודים לגור במדי־נתו. לשאור בה. הרשות ניתנה כנראה לפי בקשתם של יהודים שבאו לפולין מהמזרח והמערב, שימשו כמלפנים או יועצי כבשבת מטעם המלכות. מאתים וחמשים שנה אחרי כן הוציא המלך מיצסקו הזקן צו, לפיו יענשו כל אלה שיערכו פרעות ביהודים בפולין. שוד־דים יקפטו בכל תוקף הדין. פקידי המלך נצטוו לשמור על הרכוש הי־הודי. פרעות ומעשי שוד וביזה קדמו לפקודה זו ליהודים, לעשירים ב־יהם היו מהלכים בחצר המלך ובין הפקידות הגבוהות היו יהודים יש־תעסקו בטביעת מטבעות והמכירת הסיה. אין לנו כיום כל מספרים על הקיבוץ היהודי דאז, שהתרכז בכבה השיה עריה, ואין בידינו כל נתו־נים על חיי קהלות מאורגנות, על מעמד ותפקיד הרבנים בימים ההם. בתקופה קדמה זו היו עדיין כפטים מהגרים הגרמנים בערי פולין הם וב התחלתו של המסחר הפולני ב־ילי וזרם קנו שביחה בכבה ענפי הכלה, לפני שהחלה התחרות הבלתי פוסקת בין העירונים הפולנים ממוצא גרמני לבין היהודים, שנמשכה מאות שנה. אז שימשה רק הכמורה הנוצ־רית כגורם מסית ביהודים. שנבחנו עד לשדים על ידי מלכי פולין ומוש־ליה ועל כן אף ה... על יהודים, שידעו חיים שלוים, יחסית מול יסורי איוב שפקדו את יהודי המערב, הין אלה חיים של שלוה רוחנה, שלא ידעה פעילות ביהודית גם בהירה וי בהשפעת ישראל.

ימי האימים ועלילות הדם

מלכי פולין הקדומה הנהגו בדרך כלל את אורחותיהם היהודים. לישצק הלבן שמלך בשנים ד' תתקס"ד־תתקפ"ז נחשב למלך „טוב ומיטיב" שהרבה להקשיב לדרישות היהודים ובקשו־תיהם, גם בולסלב „החסיד", שמלך בשנים ג'... לאלף החמישי הת־בלט ביחסו הסביר לאזרחיו היהודים כמלך פולין וגם בכהונתו הקודמת, כנסיך קאליש. „הפריבילגיות" ש־נתן ליהודים, 36 במספר שימשו יסוד להתפתחות הישוב היהודי ואפשרו את קיומו. בכל עת בו עלה מלך חדש לכס המלכות של פולין צמחו נציגי היהודים להשיג אישור לזכויות שניתנו להם על ידי בולסלב, „כתב־קיום" והעתקים היו שמורים בקהלות ישראל שבפולין עד לתקופה מאוחרת.

במטבעות מתקופה זו, שיצקו על ידי הוכרים יהודים אנו מוצאים כתוב בעברית „רבי אברהם ב"ר יצחק נגיד", או „אברהם יוסף", „יוסף קליץ" במטבעות עתיקות יותר נאמר „ברכה משקא" (ברכה למישקו) או „ברכה קהשיי" או משקא קרל פלסקי" (מישקו מלך פולין).

בולסלב „הטוב" או „החסיד" הרבה להעניק כתבי קיום ליהודי קראקה ובווימיר, לבוב ופוזנה, ולא הכביד העולה לשוחד היהודי אולם שלטונו לא היה כה איתן עד כדי הבטחת מנוחה ושלוה ליהודי נ...ן בימיו. המלך ולאדיסלב לוקיטסק שקיה באופי חזק וביד תקיפה לא התבלט אמנם ביחס אוהד ליהודים אבל הקפיד באומרה לכלל כל הוראותיו והוקיו, ודאג למנוע הסדרות כיותרות לדעתו מיהודים כשהכמורה הקאתולית אכרה להנהיג את „משפטי האינקוויזיציה" בפולין התנגד בחריפות להכ־נסה זו, זוהה אותה מכל וכל, תודות לפעולתו זו לא נפצה האנקוויזיציה את צפור־יה בפולין הקאתולית ביותר.

בנו, אחרון מלכי שושלת פיאסט, קאזימיר הגדול נחשב כמלך חסד ו־רבים ראו בו מחסידי אומות העולם. ב־ימי שנות מלכותו אמנם עברו על יהודי פולין כעל יהודי אירופה כולה פרעות של יסורים וסבל רב. באותה אלפי יהודים מהו את נרצחו, קאזימיר לא היה אשם בתלאות הללו, אמר למנוע יסורים וסבל מיהודי פולין בכל האמצעים שברשותו.

קאזימיר אמנם הגביל את פעילות היהודים שעסקו בהלוואות ברי־בית לפולנים אסר על יהודים לקבל כפרנון נכסי דלא ניידי, בל יעברו הנכסים לרשות היהודים אולם יחד עם זה אישר... ההלכה הלבטשה כל כתבי הקיום ו„הפריבילגיה" שהעניקו ל־קודמיו ליהודי פולין. בפקודה שני־תנה על ידו בשנה... אסר על רבנים הדיינים להורות הלכה ולהוציא פסקי דין אם לא קבלו הר־שאה לכך „...היהודים עצמם, רק ב־תקופה מאוחרת יותר החלו מלכי פו־לין לבנות ...ים ה... להם... כות שיפוט שלא על דעת הקהלות, הופעה שחוסלה בראשית ימיו של הרמ"א „החזקת ההנהגות עקבית ו־הקיפה מכ. כל ראשי הקהלות לבריה הצורה שהגישו שלטונות פולין לרב־נים הללו הכרה מלאה בפסקיהם.

ימי האימים ועלילות הדם

15 שנה אחרי עלות קאזימיר הגדול לשלטון הגיעה „המגיפה השחורה", שהשתוללה בכל אירופה, לפולין. רבים היו חללי המגיפה ורבים עוד יותר חללי פרעות דמים שליוו את ה־מגיפה האיומה, כי על כן באשמו היהודים בהרעלה הבארות, בגרימת המחלה. אנשי הכמורה הקאתולית הסבירה את בשר המגיפה כעונש מן השמים משום שהנוצרים מתייחסים ב־סבלנות מופרזת ליהודים פצ"ה, מר־עים קוטים.

כתאר מקור פולני את המגיפות „היהודים הרעילו את הבארות ואת המעינות וגרמו למגיפה ועל כן נשמדו כמעט בכל פולין, חלק נשרפו וחלק באש, בקאליש בלבד נהרגו 600 יהו־דים וישובם נהרס כולו, דומה היה גורלם של יהודי פוזנה". היכים ה־קשים שעברו אז על יהודי צרפת ו־גרמניה, אוסטרייך ושווייצריה לא פסחו על יהודי פולין, המלך קאזימיר היה אובד עצות. לא היה בידו לעשות מה לעצור מבעד הפורעים והפרצות. המגיפה עשתה שמות בכל קהלות ישראל בפולין, בקראקה בלבד מתו בשנה קי"ט 1360 יהודים, בכל פולין— 20 אלף יהודים, בגגופי המחלה ועוד 10 אלפים ויותר שנטבחו באכזריות.

„האם תכנו לגוע" (לגוע — בנימ־טרית קי"ס) פותח אומר הזה בקינו־תיהם וכך משנן הקונן:

מדינת פולין אוכיה
אשר נגזרה גזרה
הקהל וחבורה —
כלם קהליך
העיר קאליש, קראקה
וגם גלוגה
גם עמהם וירא (?)
כלם אנשי סגולך
גם הרבה תבוניות
כרוב לא נספרות
נשבתים ונזורות
בחרב חלליך

ימי האימים נמשכו זמן רב. עד כי היה נדמה שהעץ הקץ על הי־שוב היהודי בפולין, שדינו נחתם לכליה, יחד עם קיבוצי היהודים ב־גרמניה ובאוסטרייך, בביהם וב־שווייץ. המגיפה האיומה השתוללה באירופה תקופה ארוכה למדי, בשפטי אירופה עמדו אובדי עצות ומחוסרי־ישע. גדלה המגיפה בצרפת לגרמניה, משם לאוסטרייך והדרך שלוה לפולין ושוב שבה והורה בדרך דומה ל־מערב, לא ידעו רופאי התקופה לאבחן את סיבה ומהותה או לפעול נגדה. אנשי הכמורה בכל ערב אירופה, מליאי לנאה ליהודים „חיפשו ומצאו כי ה־יהודים אשמים" כן ההוא בדה סיפור על באירות ביב בהרעלים הגורמים ל־מחלה זו מיד „ממצא" גם „הפרטיל", היהודי התיכון הנבעל כמדכת. הצבא לדב כמבעט לא התעצל, כיהר בהת־להבות לערוך פרעות ביהודים.

באירופה הדמים בתקופה זו זעזעו עד היסוד את הישוב היהודי באשכנז, חיסלו את גולת ישראל בצרפת, גרמו להריסת הקיבוץ היהודי באוסטרייך אולם ביצרה מסוב בה את ישובי היהודים בפולין. שלעבוי תקופה הפכו למרכזי היהודים באירופה.

בצלאל לנדוי

/ בינו שנות דור ודור

רבי יצחק אייזיק הלוי — מניח יסודותיה של אגודת ישראל העולמית — גדול החוקרים של הדורות הראשונים — ששים שנה לפטירתו — תרע"ד-תשל"ד

באחת הסיסמות הראשונות להגדרת מטרותיה של אגודת ישראל, שהוכנו ע"י רבי יצחק אייזיק הלוי בעל „דורות ראשונים" ונשלחה לבורנו ר' יעקב רוזנהיים, כלולות ארבעה סעי־פים, ובצדו של הסעיף המרכזי „ליכוד היהדות הנאמנה, ישנם שלושה סעי־פים אופרטיביים, המשתלבים בסעיף האחד המרכזי הכללי „להכבה מצב היהודים לרווחם והחמי".

„יפאורי ישראל בכל מקום שהם ויהאחוד יהד והוא הבודה אשר הוזד לזה בשם „אגודת ישראל" להיזוק הדת. הדרכי פעולתה כוללים גוסף על המאמצים להשתדל להיטב את דרכי החיים של בני ישראל, ולריבם את רוחם בכל ארזות הדרים של ה־יהדות", גם להזק את מערכת החנוך התורנית ולמזוד את הספרות החר־דית.

המטרות אשר התוה לעצמו לא בשאור להפארה המליצה. הרי"א הלוי באה דורש ונאה קיים, וכעם שזכה להניח יסודות לאגוד העולמי של ירא־ה' אגודת ישראל, שמטרותו הוגדרה על ידו: „להשתדל כי יתאחדו בבעשי־הם יחד כל שומרי תורה ומצוה בכל תפוצות הגולה וארץ ישראל, בכל הנוגע לקיום התורה והמצות, ביש־ראל ובכל מקום אשר יהיה נדרש לדבר בשם התורה ושמירה קיומה יוכלו להשמיע קולם בשם האומה ב־כללה", כך גילה פעילות גם בשטחי הסעיפים האחרים. הרחבת מערכה ה־חינוך התורנית ועידודה של הספרות החרדית וראוי הלקו בהנחת יסודה ציוניים כציקר לספרות החרדית ל־הצלות על הכתב.

על תפקידו ופעלו באדריכלה של אגודת ישראל עמד בפרוטרוט רושם תולדותיו הרב אשר רייכל, בקובץ המאמרים החשוב לתולדותיה של אגו־דת ישראל בראשיתה, קובץ יובל ש־הופיע לפני כשנתיים במלאת ששים שנה לאגודת ישראל, בהוצאה הועד הפועל העולמי של אגודת ישראל (משום מה לא זכה קובץ זה להפוצה ראויה אם מפני חוסר העבילה, ואם בגלל תבניתו הבלתי שיגרתית.)

מאידך טרם הוערכה כראוי פעילותו של הרי"א הלוי בבני ספיפי הכבה לציוק מערכת החינוך התורני. ב־ראשונה בארץ מולדתו בעמדתו נגד גזרות התנוך שאיימו על „החדרים" והישיבות הקדושות ברוסיה בגלל עמ־דתה הפזינה של הממשלה הצארי־סית ויועציה המשכילים. לאחר מכן בציפה בעודתו גם לארץ הקודש. ד־הלקו של הרי"א הלוי נכבד בנסיון להקמת בתי ספר תורניים בישוב ה־הדש ולהידוש הגשר בין הישוב הישן והחדש באר"י אולם במאמרנו זה נת־רכז בחלקו לטיפוח הספרות החרדית.

בתכניתו לליכוד היהדות הנאמנה הדגיש את התנגדותו להוגים המתונים הנוטים לפשרות „בעניינים השובים ב־יותר אינם מהססים ליהדות החרדית בכללה, כי אם להבין פרטים, ולא לבד שאין הם בוטים על הארץ־האדאקאבים ויראי ה' כעל כלל ישראל, כי אם שאין הם רואים ביה גם את הכלל של כל ציר וציר. יראי ה' הנם אכלם רק איש פרטי אבל האיש הפרטי הזה הרי הוא צריך לאכול כאכל בשר על כן יתאגדו לזה יחד להקים שוח־טים, והאיש הפרטי הזה רוצה להת־פלל בציבור ולשמוע קול שופר, על כן יתאגדו לזה יחד לבנות להם בית הכנסה".

אבל הלא זה אין יראי ה' כי אם איש פרטי, ובכל דבר כללי צריכים הם להבטל אל הרפסיים, ומהות אשר על כל איש יד"א, גם גדיר בענקים, יבינו לגביה, יגביהו את כל מאן די הוא בהחפשים, רעיינו במרום קנו, וגם הם צצים בכל גאוותם וגאונם, אין זה כי אם נגד יראי ה', אבל נגד החפשים ישפילו עצמם גם נגד הקטן הרבה כוהבו".

וכך מסביר הרי"א הלוי עקרון השוב ביותר בהלכות אדגון הצבורי: „בכל אשר בחוש אנשים פרטיים הננו עמהם באהבה ואחוה, סכנה גדולה היא ל־ערב אותם הרבה בתוך עניני הכלל המיוחדים ליראי ה', לפי שבעצמו של דבר הוא נגד רוחם ודעתם, אשר קבעו להם". ניתן להתיחס אליהם בידידות אישית, אולם בעניני צבור להתייחס אליהם בזהירות „הפרינצפ שלנו הוא לבעדי להיפך, אך יראי ה' הם כלל ישראל, הם לבד אפס זו־לתם, לפי שהקב"ה אורייתא וישראל חד, ואפי' אם הם ישלום נשאר רק עשרה אנשים מנין אחד־הבעין הזה הוא כלל ישראל, ואפי' אם יהיו כולם באיזה מדבר, הנה אך שם הוא משכן כלל ישראל". מבחינות מסויכות קדם לדי"ר יצחק ברויאר בהגדרה ובפעידה של אגו"י „כיעם התורה", ועוד הזון למועד.

עבודתו התקיפה נגד הפשרות הש־תקפה גם בבירורים שהתנהלו על ידו בבישיבות שונים. כך לכתל ההכוהר בריכוח נמרץ עם הראי"ה קוק שביכים אז רב ביפו הצלה השקפה עצמאית מדי בענייני תינוך וארגון הרבנית באה"ק, השקפות אלה, שהועלו בחילופי מכתבים הדדיים, נתקלו בהתנגדותו של הרי"א הלוי, ועוד נשוב לפרשה זו בסיה, אולם לפי שעה נציין את דבריו במכתב אישי להרב קוק: „ידע אבבי הוטב ומפרסם ברבים, כי לכהוה שלהו ה' את בעלה כבודו לארץ ישר־ראל, אבל יחד עם זאת הנני בבטח את בעלה כבודו לסכגע לצנה וזו אשר שלל מפלס את כל דברי ימי ארץ ישראל וכל ההכופות השונה אשר עברו עליהם", ובחוקו בענין זה כלל הרי"א הלוי את הצעתה הבי־קיפה ל בקפפת גם בהגבלות הנכרי בה נגד הר"ן רזבק. שעירסם אז כמה מספרי ההיסטוריה שלו, ודיעה בהם את עמדתו המתונה וכאן הפגיש את תוצאת הקריהה בדברי ימי ישראל, ועל כך נעמוד בהמשך לאמרנו.

שנים רבות לפני הופעתו של רבי יצחק הלוי בזירה הצבורית כבר הה־לקה המערכה כנגד נושאי דגלה של הספרות החילונית, במאבקיהם לקעקע את דמיונה של היהדות החרדית ואם כי כבר עברו כיובל שנים לאחר פמי־רתו עדיין המערכה נטושה במלא ע־זה, ורק בימים האחרונים הזענו כו־לנו כאשר אלה היוצבים ראשונה בבל־כות כבילים אבנים כלפי אבות האומה בהירופים וגידופים שבם בשוק הדגים אשר בעיירות הנהגות לא נשמעו כ־מוהם.

אולם ייחודו של רבי יצחק אייזיק הלוי, וניתן לומר אף ראשוניותו, בשי־לוב אמצעי המערכה, כזה כערכה ס־פרותית לקעקע הנחה כוזבות, שגור־שאי דגל החילוניות ניסו להחדיר להי־רפהם של המוני בית ישראל, ובאי־דך — פעילות ציבורית לביצור חומה בית ישראל, פעילות זו היתה אף כי שולבת בצורה נשמית ורוחנית, בר ראש וראשונה להשל על מצבם של היהודים שנרדפו על צוארם בידי הר־פלגות הצארסיסטים, שכל מעיניהם היו נתונים להכביד על אחינו לאמרר את חייהם, היתה זו פעלות בחוגי ה־טלמונים הריסים לכניעת גזירות על היהודים ועל היהדות, עד תיכון ובי־צוע המפעל עצמו ליכוד תמיני ה־הדים הנאמנים לדבר ה' בארגון א־חד, שמטרתו לפתור את כל בעיות הפוגות על הפרק בחיי הציבור וה־יהד ברוח התורה והאמונה.

בשנות נעוריו נבהלה להימנות בבי באי ישיבת ולוזין ובהפקידו זה נפל בחלקו להיות עד לחתירותיהם של הס־כילים ותת קיומה של הישיבה המפואר ארה. הסכנה והסכרונים הגיעו „להלי־גות הגבהיים ביותר", בעיר הבירה פטרבורג, כך שנסיונה ההצלה בשלב גבוה נתקלו בחומה בצורה ובבצבר הי־הורה בגבר על כיגלו לברוה מאכבצי של הרי"א הלוי, וכצדק כותב רושם תולדותיו כי „באורע מבאיב זה השי־כי"ע בלי כל ספק על צעיכת הגינוי התריפה, שאנו מוצאים בכתביו כל ימי חייו כלפי כל מתנגדיה של היהדות המסורתית".

שנים מספר ניסה הרי"א הלוי „לעסוק במסחר, אולם כנראה שלא קורץ מ־חומר הכשר לעסוק בחיי שעה, הוא נאלץ לעקור מוילנא, מקום בגוריו ב־צעירות השנים. הראשונות לחייו, ול־אחר נדודים רבים הגיע להמבורג שם הוזכן לשמש כרבו של „הקלויז" ד־להשמיע בו כדי שבוע שיעורים ב־הלכה. ייתכן שעד הגיע השעה לספר על ה„קלויזים" שהיו קיימים בגרמניה עד כלהכה העולם הראשונה, ואשר בהם ישבו „עשרה בטלנים" על התורה ועל העבודה, אולם לעניננו נספר ש־אחד המגאים שכהלוו לסבלה הפקיד רב ב„קלויז" זה היה שכל זמנם יהא קודש ללימוד התורה, ואך נאסר עלי־הם לשמש בתפקיד מורה הוראה.

בצילם לא היה הרי"א הלוי מנותק באהלי תורה, אולם הפעם נפתחו ל־פניו אפקים רחבים להשקיע כל כש־רנו בתורה הוא ביצל זאת בכלא כו־חו, ובד' אמות של הלכה היתה כמור זתי פרושה למרחקים: בכלוא כיחה הטיל עצמו לעבודה זו.

בדורנו זה אנו נתונים לתקפה מצד התנועות הריפורמיות לסוגיהם, ה־נאבקים על זכותם לרכוש דריסת רגל בארץ הקודש ולימינם מהיישבים ש־רים וסגנים. יש איפוא ענין ביותר באיזכור עובדה מעניינת, הקשורה ב־מאבק נגד הרבנים הריפורמיים בארץ מגוריו, היה זה בשנת הרע"ב, כא־שר הרבנים הליברלים בגרמניה ניס־הו קול יפוה לייהדות ליברלית", ומאהיים רבנים חרדים ההיצבו כנג־דם ופירסמו כתב מחאה. נוסח המחאה הפומבי לא נראה בעיני הרי"א הלוי, ובמכתבו להרשיה ד"ר קוסק רבה של המבורג הוא מתאר מסמך זה „שהנחו כבפל ואין בו כל רוח חיים, בהוסיפו כי „בדבר גדול ונורא כזה יראו בעי־לת כבודם לאבור האמת בלי משא פנים, וזה יועילו דבריו".

הוא מוסיף את דעתו הוא ש„בל ד־בר והבר דורש לאמרו בכו שהוא לא לעשות דבר יהצי דבר, ודבר נורא כזה, כי ישבו עמי הארץ אשר יקראו בשם רבנים, ויכתבו על קרן השור כי אין להם חלק באלקי ישראל ובתור־רתו, צריך שיאמר בשפה ברורה".

עד היום היו כל אלה פושעי י־שראל יעכשיו הינם רוצים לצאת מן הכלל, וכל היודע את דבר הניצרים הראשונים יודע כי הם עומדים ל־גמור עמהם יחד — — — גם ה־נוצרים הראשונים אמרו שהינם רק כהה בישראל, וכה היה אחר זה ש־בהפכו לרודפי ישראל, וכן יעשו גם אלה, כי היום יאמרו עוד כי הינם כתה בישראל, ולמחר לא לבד ש־יתראו ליוצאים מן הכלל, כי אם שגם יהפכו לרודפי ישראל".

לא ארכו הימים והוכחו סענותיו של הרי"א הלוי, שהרבנים הריפור־מים הקיצו להיות שהפכו להיות מתנות מובר כ„היהדות מתקדמת" ל־נשיאי הערוכה, מכהליה שמרעות להתבוללות „שבריצה בקרב הגכ־רים.

תכאר הירואה כתיאור פרשה הייו של הרי"א הלוי, אם בצנעה נפרדו בווילנא נשא באחריות לשולמים ו־בכחוגם על כליוני יהודי רוסיה, הרי לאחר שעבר לגרמניה והכבית הארגון העולמי של היהדות החרדית עלתה במחשבתו, היה זה מבצע ש־במוגדתו נפרסה למרחקים ועד ארץ הקודש הגיעה.

בגליון האחרון של „דאס אידישע וואכט" שבאמנה האידי של אגודת ישראל בארה"ב, בצריכתו של ה־רב אליעזר גרשון פרידנזון, ואגב, אחד הבטאונים החרדיים החשובים ביותר בעולם, ויחד עם הידהון ב־שפה האנגלית הם במשיכים בנא־מנות את המסורה המפוארת של ה־עתונות החרדית בפולניה שלפני ה־שואה) נתפרסמו שתי אגרות מרבי יצחק אייזיק הלוי לגדולי הדור, ה־אחד לרבי חיים מבריסק, והשני ל־רבי אברהם מסוכטשוב, בעל האב־ני נזר. בהערה שם צוין כי „הרקע לכתבים אלה לא ידוע, וכנראה כי המכתבים נכתבו על נסיונם של הר־בים משכילים ויפורמיים לסלק את הרבנים ולהציב במקומם רבנים מכי־קורבים".

אם בכוונ ייייק הדברים אינם ידו־עים, הרי ישישי ירושלים זוכרים ע־דיין את הפרשה הסוערה, השורה בהמבתו של הייב נחום מחנכי בתי הספר אליאנס, על כסא הרבנות הראשיה בתורכיה, שנשתלבה בני־סיון בתירהו של הרב יעקב מאיר, אף הוא בחניכי אליאנס, כחכם בא־שי בירושלים.

בידי כותב הסודים הזכר רב לשי־ת' הפרשיות אלו שנשתלבו זו בזו, אולם במקורים יצוין כי הנסיון ביר־ושלים הוכשל, הודות לעמידתם הי־תקיפה של שומרי החומות בהנהגת רבי חיים זוננפלד, שהסעירו את ה־עולם היהודי. בבלחמתם זו גייסו את כל גדולי התורה בעולם למע־רכה, וירושלים שכרה על כבודה ו־כבוד רבנותה (הרב מאיר לא נבחר לתפקידו אלא לאחר כיבוש הבריט־כי, עם הקמת הרבנות הראשית ב־מצב השלטון), הרי קושטא צלה על כסא הרבנות היים נחום, לכוורה רוחה של היהדות הדתית, והיתה זו סיבה נוספת במערכת הנסיבות ש־גרמו להדרדרותה הכהירה של מר־בית היהדות בארצות הבזירה בדורות האחרונים.

לעניננו נסתפק בציון קטעים משתי איגרות אלו: האחד מאיגרתו של רבי חיים מבריסק, הגאון ב־רבי יצחק אייזיק הלוי: „ובאמת שדרוש לזה עבודה רבה עבודה כ־בדה, עבודה הדרית ומתמלה בדי־הפסק, עדי יצא הענין דפעלו כ־י־בהחלט, כי אז הספיק השגחה ארצית. אבל לצ"ע המלאכה כריבה לפנינו. וכ"ג הרמ"ה שליט"א עם יתר גדולי[?]ים היקרים שעמכם. לא תרפו בזה אף רגע שישהדלו להוציא הטוב ה־פעלה, והעליון יעזור אתכם להצלת בעתיכם להצלת בית ישראל ולבצור דההי"ק".

אף רבי אברהם מסוכטשוב מציין „בעת רצה הואת שאנו מבצרים על שלבונה של תורה, ההבורנו בסוד כוחו ומוצגנו בפעולה מחוכמת שפיצל בענין זה הרות כ"ה נ"י, ב־הנכמהו וצדקתו, שהעמיד לצד ה־ולבהי סודו יחידי הסגולה, שפע־לתכם עשתה פירות, לפחות עיניים לראות נכוחה, ופעלה כיוס לצדיקים סימכהו על דעתם דעת תורה, בפני הרוצים לצקור תורה ובציה מיש־ראל".

כאמור, עוד נשוב לפרקה ז. הרי בכה אנו למדים שכבר בימים ההם תרם רבי יצחק אייזיק את חלקו ב־ליכוד היהדות הנאמנה, והדגש — במערכה כלל עולמית — להצלה ה־יהדות, הרי זו ההנחה היסודית ה־תוניותה של התסדרות צולמית ל־שומרי אמונים, אמנם במסגרה זו אנו מצמצמים לעברכה שנצד בה נגד הספרות החילונית ונושאי ד־גלה.

הרי"א הלוי היה בין הראשונים, ובבחינת מעמדו ניתן לומר הראשון, שהתייצב נגד פורק עול שההלו ל־עסוק בחכמת ישראל. היום כבר הוכח בבחקר חדש, העוסק בתולדה חייו של ר"ש ליפבן צונץ, בייסודה של „הכמת ישראל" בגרמניה, כי כוונתו של צונץ להלמוד היהה ג־לויה ומפורשה. סבור היה כי כל עוד אין מורידים את התלמוד מגדולתו אי אפשר לעשות כלום" (צפ"ל). צו־נץ השב אף הוא ללכת בדרך שבה הלכו רבים מן הצעירים היהודים ה־בוכשרים באותו דור, — טבילה ל־נצרות, ובמשיכי דרכי ביצעי את זממו הלכה למעשה.

בנסיון סילוף ההיסטוריה ראה ה־רי"א הלוי אחת הסכנות שאיימה על היהדות הדתית, וראה את עצמו חייב להתייצב בפנה. הוא הדגיש כי אין הוא עוסק בחקירה הולדה ישראל כתוך שאיפה להתגדל ולהתפאר בע־טרה של הוטר אלא משום שנוהר לראה ההסתאלות הגדולה, שמס־תערים המשכילים על איזה התייבם המסורתי של יהודי רוסיה, כי אלה, בלכתם בעקבות הכבי גרמניה, ב־סלפים את תולדות ישראל ועושים כל אשר בידם ללמד בדישים את ב־ני הנעור, היא ראה איפוא את ע־צמו מחויב להשקף את מיוהותיהם ולגלות את דרכי הרמיה שלהם.

ספרו „דורות הראשונים" נועד ל־הוקעת סילופי תולדות ישראל בימי הבית השני ע"י א"ה ו' בספרו „דור דור ודורשיו". וראה את הי־בורו זה כצעד ראשון בהחזרת ע־טרה הקדושה של תולדות ישראל ליושנה, והוא המשיך להתיר לפטרה זו בכל מה שכתב, בלהם ובמספרים שלא ידעה ליאות.

את עולמו קנה בספרו המונומנ־טלי „דורות הראשונים", בו היכה כיצד ניסו ההיסטוריונים החילוניים למצב בכל האפשר בתשיבות התפ־קיד שמילא עם ישראל בימי בית שני ועל ידי כך לבטל את רעיונה היסוד של הורה שבעל פה. כן הטיח כנגדם את האשמה שהם משתעבדים בעצמם להנחותיהם השרירותיות.

בעקבותיו של הרי"א הלוי הלך אחו ר' יעקב ליפשיץ ובספרו „זי־כרון יעקב" המיקדש לסתירה דיעותי־של אייזיק הירש וייס, בידיו „דור ודורשיו" של הלופת המקרא ועל תורה שבעל פה. הוא קובע כי הי"ם הלך בעקבותיו של בבקר המפא הנוצרי פראנץ דליטש להכיל בפה הן באמיתותה של תורה בעה, והן באמיתותה של הורה שבעל פה, וב־הנמגד על תקופות היסוד של הרי"א הלוי היא מוכיח כי בעקבות ה־ביב שיבש וייס בזדוד את הפירש של המכסס במקרא ובהלכה.

עבודתו התקיפה של הרי"א הלוי נגד נטיה —הספרות בחיי הציבור, שהוכיחנו בראשיה מאמרנו, השתקפה גם בהגבוהיו לפירות המחקר ההיס־טורית. וכאשר הרי"ז יעבץ התחיל ל־פרסם את ספריו יצא הרי"א בגבדי בביקורה קטלנית, על שהתייחס בפש־רנות גם במקצועי ההייחס ברצו־נות יתירה להבליהם של החוקרים פורקי הצול.

וכך היא נותן כנגדו „צעד בחיי הי בירשיה כתבתי לו כי בכל אשר כתב על ימי הבית השני והתנאים, הנהו עומד על יסודם של גרעץ, וויים והבריהם, וכן אכליתי לו גם אז כבה פעמים, וגם בפני כי התראה על־הכבותי לי הבטחה אחר הבטחה, כי עתה אחרי אשר ראה את „דורות הראשונים" הנהו מסכים לכל צברי, וכי בהיבורו עתה ילך בדרכי, ויברח מדרכי גרעץ וויים — — — ועתה — כתב הרי"א הלוי —הנה הדפיס ספריו וראיתי שהלך גם עתה בכל ד־רכי ווייס וגרעץ, ושרתהי אני טורה גדול רק לפתנו ולתקן הכבות יש־ראל, להראות לו כי שבה דילך ב־דרכי גרעץ, ולא פרסמתי זה במכתב עתי, יק כהבתי לו מכתב בינו ד־

(המשך בעמוד י')

המודיע ה'
יום ב כ"ב אלול תשל"ד

השה בין שבעים הזאבים

— מאת י. שפיגל —

כבה הולם הוא דימויה של כנסת ישראל ה־נרדפת כשה בין שבעים זאבים, לתקופה הנוכחית ולשעה הזו. אין בתיאור הזה להגדרת אופיה ה־מיוחד של איכה זו. שה נרדפה בין שבעים זאבים. בולטת וניכרת, אף שכל אחד כרודפיה גדול והזק ויהמנה, קל־וחומר כהם שבעים היא רק אחת. היא מתבלטת בקטנותה הולשתה לבגידה איתה, שכל אחד ישמע על אודותיה ויבוזין בה. התבלטות זו אינה מהכונות־האופי הטבעיות של שה, אלא רק של זו, אשר מסביבה הג הבעגל הזה של שבעים „זאבים", כי הם המבליטים אותה.

אלא שהתיאור הזה איננו מבליט רק אומ־ללות של השה ומצב של הוסר ישע. הוא מדגיש גם תכונה הנושר על מאבק נדיר ובתמשך, התמו־דדות רצופה עם מצב לא־רגיל. היא עומדת בנס־שלות ובנהיותות ללא־דוגמה ומפרסה בכל זאת את המזימה הקולקטיבית של כולם יחד והאינ־דיווידואלית של כל אחד בנפרד לטרוף אותה: אמנם, יש פעמים שהיא נפצעת, נגשכת ונגנבת, פעמים היא גם יוצאת פצועה, אך היא נשארת בחיים: פעמים שהיא מבריחה את לעגם של דר־דפיה ובמקום שיתנפלו בה הם פורצים בבריכה זה על זה והיא ניצלת. הפירוד ביניהם מביא דעבם כן המטרה, והיפעתו של דבר, כשהם מאוחדים, אריאו באה הסכנה האיכבת עליה לבלוא בירוה והתגלמותה.

* * *

אפשר להאריך בתיאור המשלי הזה, אך אין בו צורך. המציאות בה חיה כנסת־ישראל גדולה מכל תיאור דמיוני. כה עוד הולם יותר את משל השה והזאבים מאשר מצבנו של עם ישראל כיום הזה? במה מרובים הם הזאבים המבקשים לטורפו? כורח ומערב חברו יחד לנהוק בו: מדינות המזרח־התיכון המזרח הרחוק, עמים שהיה להם מגע־ומשא אתנו ועמים שמעולם לא הכירונו ומעולם לא העניק לנו אכזבה, עמים שגירשונו ורדפונו ועמים שנהגו בנו חסד, — כולם כאחד מגביהים כלפינו איבה מובלטה. השנה האחרונה היתה שיא בענין זה. במהלך מלחמת יום־הכיפורים — ניתקו הרבה מדינות את יחסיהן עמנו ויותר כזה מדינות נתחברו למבקשי נפשנו, בהעניקם חסות לא רק למנגנות המדיניות של המדינות הערביות ה„סדי־רות", אלא גם למחבלים־המרצחים המכרידים ברייש גלי שמטרתם להשלנו. אין דוגמה לבדידות כזו של עם כעמנו, שה בין שבעים זאבים.

אין, כאמור, צורך, להאריך בתיאור האלגורי הזה. אלמלא האירוניה המרה, כאשר אנו צופים ורואים איך מאמר־אלידים של חוקים גדולים כבן האומה הזה, במשך שבעים שנה ויותר, לבנות את הבית הזה, הולך ומתכנס כבפס במהיריד.

וכאן, תוך שאילת רשות, נבקש אולי כין המשך לאותו משל, ואולי בנוסח זה, שהשה, ס־צרה־רותה כרוב סבל וכרוכה־עצבים מרוב כאבין להכזיק כלי סוף מציפורניהם המורפות על הזאבים ולמראה פיותיהם הפעורים לרווחה ושיניהם הח־דות השלוחות קדימה וראשיהם הנטויים בתנועה של זינוק — החליטה לפרוץ את כבעת־הבדידות ואת מעגל־המצור הסוגר עליה במין הבצאה כקו־רית משלה: היא החליטה להצרים על הזאבים, לרכוש אותם כך שהיא איננה יותר שה, אלא גם היא זאב... היא התחפש בבגדי־הזאב, וידמה כ־אחד מרודפיה וכשום שמתחפשה היא שוב לא יכירוה ולא ירדפוה... היא יכלה אכבב הגדל צי־פרניה, להחזיק פה פעור ושיניה כלפי־חוק, אך נשארה קטנה כמות שהיתה, את קול־הטורף איכה יכולה להשמיע וקל־וחומר שאינה מסוגלה לבצע טרף של ממש, באופן הראוי לשבח ובגבב את הזאב באשר הוא זאב...

הזאבים, רודפיה, מיתהקים כמותה, כציגים עצמם כמאמינים לה, מכהים בינם לבין עצמם על פתיותה, שהמיד ידעה להפגין פקחות. ועתה היא בשום טבינה את עצמה להיות פתיין בין שיניהר, רק תצטרף אליהם כאחד מהם, כביכול, ואז יוכיו לבלוע אותה חיים. וברגע שבו היא רואה את ע־צמה כוכנה להפסיד, הם כהפרצים כנגדה בסחוק פרוע וארסי: גבירתנו הנרדפת — לא יועיל לך, אנו מכירים אותך!...

* * *

שיב, ביותר להאריך, בתיאור הכשל. כיון שהמציאות גדולה מן הדימוי הטוב ביותר: עם ישראל ברובו, התחפש בבגדי־גויים, הוא שינה את צורתו המציאותית כדי ששוב לא יזהוהו בדבות השה, אך הזאבים אינם מוכנים להכיר בשינוי הזה, הם שוב אומרים לה: לכי מאתנו, איננו רוצים בחברתך. כבר הסה האוכות להאבים: לכה ההר־פוני, הן את בגדי אני נותנה לכם, את חלבי ובשרי. אוכלות כנסת ישראל: לכה הרדפוני, גויי־העולם, הרי את חביסם שבנו נתנו לכם, את הגביות הכב־דיר ביותר, את הבוהר, את ההרבות זאת התקבבה, אלא שהם אינם שומעים, אינם מוכנים לאהוב א־תנו למרות כל הבאמץ להתהבב עליהם.

חסידים סיכרו, שאצל הרהיק רבי דוד משה מטשורטקוב, נכנס אחד מבאי־ביתו הקבועים, סו־חר בעל בעבד, אלא שבפעם הזאת הפיע עם בגדי־ם משונים בהיצוניותם, זקנו מטופה וקצת מקצץ וכי גם לבושו, ראה אי־נחות בכניו של רבו הפ־ביר בהתבטל: אני בין הגויים ולא נוח לי להתהלך ביכך שונה ובוזר ילכן קנה „שיהבהתי עצמי, למצפ את ההלכה... השיב הרבי בהייכנית: ובלום צבשיו הם כבר אהבים אותך?...

כן, „השתפצגר" בפני הגויים. יהרישל־הבידה לא רק שלבישתי פה לשב באיתו יהודי, אלא מתכנו הרבה באחד בן היהוד שלנו, אבל הם מסרבים להכיר בשינוי, כסרבים לראות בנו זאב בין זאבים: הנה נשארת שה גם בלבוש הזאב שלה.

* * *

הם דוחים אותנו טוטאלית, התנועה החילונית שלנו רבתה להתיר על ליים האיומה כאורבנים צ־בכאי והציעה צבכה להיות אבר כישראל בגופו של העולם הגוי. מומחים יוכבו על הגדרת, אין אפשרי להבבל את התבחנה המגיחה של הגוף הגוי, הדימה בעקיבות השתלה זה. עירבו כל בזני נפויד נית: לנשות ככל עתם עוכים. ואף גירוע בזה; כה הגויים לא לקבלו בזבנו את כשרת הדיברות — ניותר גם אנו כל זה: כה הם שסופים בחוכד ריות הגנבה — ניתכף גם אנחנו; כה הם אין להם עבין לאווין — גם דבי לא יהיו; כה הם אין להם מגיות שבין אדם לביבו — גם לנו לא יהיו: כה הם מבכסים הכל על הגיתם, גם אנחנו בפסה כך ואף נבליג עליהם בהתנכרות בכל גורם כ־הייב.

אך באזנה לא עוזר. כן הוירה הבדיבות דוד־חקים אותנו: אל הדרה הפלבלית אין כקבלים אותנו בשיוויי־זכויות; אל התרבות ואף אל הספור רב — בכאנים לקלוע אותנו. בכל מיני רבדים גסים אומרים לנו: לכו לכם, אין לכם כלום בתוי כנו.

על אלו צמחים עוד לא הדפקנו ואלו „בהר זהב" עוד לא ניקקנו? הלכנו לאריר והדרכנו ל־ההגלות בייהדותנו. הלכנו להבוע כהם בדק בשם „ביצפס הפבויבו", בניבין כזו בושה להופיע בצורה כיהודית, להכר, שאנו עם יקראו הארץ־ישראל היא שלנו בכוח הבכחה אלוקית וכויה להיות. ככה אי־דהי הדבר, שלא אבו, אלא הערבים, בזיפועים ב־כוה על היסטוריקה דתית הם משבצים בבינוניהם ה„תיאולוגיים" יותר כשאנו משבצים בפיתונים ה־שבלותבים.

וצל כה לא וויתרו עדיין? אפילו על המכיור האחרון שלא להתערב בעם זר על־ידי נישואין — היתרו; יכרו אידיליה בין כמרים ל„רבבים", בין כנסיה ל„בית־כנסה", בזיגה של המלה, והאהלו בהתגבנות לטובת נרדפים של עמים אחרים, כצבאי־בים לכל זרם הרם, כמשלבים אינגבאדי בכל ה־פרצות אופנתיות הרהה על שבאל הדעי ייכין הדה, דשים דבר איננו עוזר.

ובתוך ארץ־ישראל — יצרו הגיעה של „אחוות עמים" קלמי עיבים לעכבנים, שלא ידבר על השווין־לפילא שהעניקו לביעות הערבי הזה בהוכנו. יצרו מפגשים וטיפחו בקיבוצי השמאל בזירה מפורשת את ההתחברות ואף את הגישואין בין יהודים לערבים. כאהור יוהר, כשראו שההי־ביעה לארץ־ישראל כוכוה בעורקות שלנו היא הכפריעה, גם ויתרו על זה בתור זכות ומהתנבים עוזה שיכירו לנו בזה, לכל הפחות, כ„דיפבדי". את כל המצוות ביטלו, אכונה בכל ערך או עקרון כל עם ישראל — איבדו, ועכשיו, בשעה האחרונה, בעיקר, החלה להתהרסם יתור ויותר האמונה הי־הידה שלעיד ניתהה בהם. ה שארץ־ישראל שייכת לעם ישראל, אמונה שפיעפה בהם שנים רבות ו־לייכה אותם בבכפי־היהודה שצוד היתה בהם. עכ־שיו, שיש רבים היורדים כן הארץ, בי ידוע לאן הם מהגלגלים וכה יוהר כהם בדור הבא.

* * *

שבעים הזאבים מסרבים לראות בנו „זאב": התפיעה אינה עזרה — אומרים הם: ההיצוניות לא קובעת — מכריזים הם: כי שנולד להיות שה, חייב להישאר כך...

ועדיין אין האמת הודרת לתוכב, עדיין אין המציאות הכרה אוחזה בביציה־ראשם לכלסל אור־תם מלמלה צה של שיבה אל המציאות, של ב־כישת ההלום התמים הזה, שאפשר לרוכות זאבים, שאפשר להשיג דימוי אחר ממה שהאבים־עסם היא במציאות, שאפשר לנהל חיים שלבים כבו בכחק של הבבה.

יעמים נוראים הם הזדמנות של השבון הנפש, הם גם מכיקים לפתוח את הלב לקליכה אכה. אולי שעהנו המחייבת היא כי נקרא אליהם: ה־גוים סירבו לקבלנו יכן היתה בבעב ופרישתם, הזרו אל כקוכבם, אל צורי־מחצבתכם, פיניכם ה־רואות שבקוכנו היוחד הוא במסגרת של עם יש־ראל, אין לנו כקום בין הגוים אנו שונים בהם ולא היצלנה כל ההתלפשיות, נחזור איפוא להיות שוב העמובה זהת ותוקים בנו „ויעשו כלם א־גודה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם"!

לא נציל עצמנו מכחוכה הגויים על ידי ה־האבדות רוחניה קולקטיבית ואין לנו לדאוג ש־הגויים, הלילה, יצליחו בכוונתם להשמיד ולכלות את עם ישראל. כאז הורבן בית־המקדשנו נזקקו בגדנו על המדוכה האפשרויות ולא יכלו לנו, והיל הבטיחתנו זאת: „...ואלו הן נוראותיו, שאלמלא בוראו של הקביה היאך אומה אחת יכולה להת־קיים בין האומות", ורש"י מפרש: „בין זאב ההרבה אלה לשבי נוראותיו של האומה נאמר לרשמיד התקיימ בהוק" (יומא סט:).

גם באשר ההכוונה מסביב אינה מרגינה, אינני מאבדים, ההולה, אני הקוותם, ובקייה כי השי"ת הוא — תהא שנה זו שנת ישועה!

לוח המודיע

כספים

למכירה ספי זהב קרוגרנד [illegible] 04644

ספרים

שפת אמת מהדורה [illegible] השיג אצל [illegible] אילת 54.

שידוכים

בוגר ישיבה [illegible] בן 26 [illegible] בהודעה ת.ד. 357 בני ברק 783703.

נרשמו לנשואין

[illegible]

[illegible]

הודעות

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 74 / 4024

הזמנה

בענין: ירושה המנוח [illegible] ז"ל שנפטר ביום 1.4.1960 [illegible] ביום 26.10.1970

המבקש: אברהם [illegible]

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה למתן צו הסכרין על ירושת המנוח [illegible] ... יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 74 / 4283

בענין: עז' המנוחה [illegible] ת.ז. 0332047 מבית יצחק שנפטרה ב־21.4.1974

המבקש: [illegible] ת.ז. 332048 מבית יצחק [illegible] תל־אביב רח' נצח ישראל 19.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה בקשה לבית המשפט ... שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

המציג מודעה זו עד ר"ח
מקבל מתנה לחג
במרכז הזהב (הזהב באמה)
בני־ברק, השומר 59
פינת רבי עקיבא

הבורסה

— מאת י. בר טוב —

הדולר נתיר נשאר בסוף השבוע, בלי כל שינוי במחירו דהיינו 4.58 ל"י ... עיכו להירשם ירידות מחירים עם [illegible] חוזרים בינתיים.

לפי סיכומים [illegible] ... הצמודים [illegible] בסביבה כ־220 מיליון לירות [illegible]

דירות ובתים

בירושלים

למכירה

דירת 3½ בבית־הכרם 02־286735.

להשכרה

להשכרה בירושלים דירה 4½ חדרים [illegible] + טלפון 02־868408 02־525213.

ההשכרה לשני [illegible] ראש השנה [illegible] 272433 [illegible]

בבני ברק

למכירה

למכירה 2 מגרשים [illegible] בני־ברק.

למכירה דירה חדשה בת 3 חדרים [illegible] טלפון 185 [illegible]

בבני־ברק 3 חדרים [illegible] 786472.

להשכרה

להשכיר דירה בחדרה 3 חדרים [illegible] 780884.

דירת 3 חדרים להשכרה לתקופה [illegible] 795856.

תיווך

5 חדרים [illegible] 100.000 ל"י [illegible] רבי עקיבא 45 בני־ברק 783703.

[illegible] רבי עקיבא 45 [illegible] 783703.

מכירות וקניות

[illegible]

בגדים

[illegible]

פאות

[illegible] 625682.

אבידות

[illegible] 536750 ירושלים 281993 [illegible]

[illegible] 795301.

[illegible] 785323 [illegible] בני־ברק.

מודעתך לכל מקום תגיע עם לוח המודיע

הצעות ובקשות עבודה

מבקשים ראש כולל בבני־ברק [illegible] ת.ד. 29 בני־ברק.

דרושה עוזרת לעבודות נקיון 3 פעמים בשבוע [illegible] 785322 או רשבים 17 ק"א בני־ברק.

מחפשים מדריכות למוסד הלפרן בבני־ברק. טל 785575 [illegible]

הודעות

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 74 / 4306

בענין: עזבון המנוח אפרים אשכנזי ז"ל שנפטר ביום 1.8.74

[illegible]

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 74 / 4387

בענין: עזבון המנוח ראובן בנימיני ז"ל, ת.ז. 266883 [illegible] 19.5.74

[illegible]

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי ירושלים
תיק עזבונות 74 / 566

[illegible] 4361811 [illegible] 13.1.74

[illegible]

דב איתן שופט
ראש בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 74 / 4311

[illegible] 29.6.74

[illegible]

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי, ירושלים.
הודעה בדבר הפקדת תכנית שינוי מתאר מקומית

[illegible]

ט' באב תשל"ד
28 ביולי 1974

ר. לוי
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז ירושלים

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
תיק עזבונות 74 / 4285

[illegible] 766078 [illegible] 10.4.74

[illegible]

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

שגריר ישראל בבוקרשט, יוחנן כהן:

ביקור מקובסקו בישראל יעמיק את יחסי הידידות

משלחת כלכלית תצא לרומניה באוקטובר

[illegible]

מנהל נמל אילת, אהוד אדר:

יש להערך לאפשרות של פתיחת תעלת סואץ

[illegible]

יו"ר הנהלת הסוכנות ח"כ פ. ספיר:

יש להפנות לנגב את העליה הצפויה מבריה"מ

[illegible]

ביהמש"פ העליון דחה ערעור קאפוצי על מעצרו

"מעמדו של אדם מחייב את עצמו"

[illegible]

נשיא המדינה מבקש לתקן חוק הפוטרו ממס

[illegible]

הודעות

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.
ה. עזבונות 4260/74

הזמנה

[illegible] 30.6.41 [illegible] 24.8.72 בירושלים.

[illegible]

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

מושביץ: אין ממשלה

[illegible]

פרופ' הוכמן שוחרר

[illegible]

חוק משפחות ברוכות ילדים יוגש לכנסת

[illegible]

מקורות בונה תחנת שאיבה בפיתחת רפית

[illegible]

מרת חנלה גלבר ע"ה

[illegible]

בן אחד עשרה נהרג בתאונות דרכים

[illegible]

גנבו מפתח מהבית וסחורה מ...החנות

[illegible]

סערת רוחות בב"ש עקב פיצויים גבוהים

[illegible]

נהג מונית התוקף ונשדד

[illegible]

המערכה על הכנסת המדינה:

נכונות רבה בארה"ב לעזור לכלכלת ישראל

[illegible]

אקוואדור תרכוש מטוסים אזרחיים מהתעשיה האוירית

גרעין לחברת התעופה הלאומית שלה

[illegible]

חוליית מחבלים שפעלה באזור שכם - לדין

פעלה בעיקר נגד תושבים מקומיים

[illegible]

נתפש חשיש בשווי שלושה מליון ל"י

[illegible]

בצער רב ובגון קודר הננו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו
הרבנית **רחל פומרנץ** ע"ה
אשת הרב **יצחק פומרנץ** זצ"ל
ההלויה תצא היום, יום א', בית אלול תשל"ד, בשעה 3 אחה"צ מביתה, שיכון הפועל־המזרחי, רח' הפלמ"ח 34, תל אביב
המתאבלים
בנה, בתה, משפחות פומרנץ ואייכנשטיין

הודעה חשובה
בהזדמנות להשכיר 2 דירות
1 — 3 חדרים
1 — 2 חדרים
קומה ב' בדמי"פ ללא מתווכים, — במאה שערים
להתקשר טלפונים: 285582 — 280656 — 522456
והזריז נשכר

ברכת מזל טוב חמה ולבבית
להרה"ג ר' משה הגר שליט"א
ראש ישיבת "יחל ישראל" חיפה
ולחתנו הרב מאיר כץ הי"ו
להולדת הנכדה — הבת
להרה"ג ר' א. פ. גילרנטר שליט"א
ר"מ ישיבת וויז'ניץ חיפה
לנשואי הבן
להר' שלום חסיד הי"ו
חבר הנהלת הסניף
להולדת הנכדה
להר' אלימלך לפה הי"ו
חבר מועצת הסניף
לנשואי הנכדה
להר' שלמה מישקובסקי הי"ו
לארוסי הבן
להר' אפרים גרוב הי"ו
לנשואי הבן
להר' חיים גולדשמידט הי"ו
לנשואי הבן
להר' יחזקאל רוזמרין הי"ו
לארוסי הבת
להר' אנשיל שווירץ הי"ו
לארוסי הבת
להר' מנשה מילר הי"ו
להולדת הבן
להר' יהושע השיל הולצמן הי"ו
ולחתנו הר' מרדכי פפר הי"ו
להולדת הנכד — הבן
להר' שמואל כהן הי"ו
ולבנו הר' אברהם מרדכי כהן הי"ו
להולדת הנכד — הבן
להר' יהושע השיל רובינשטיין הי"ו
ולחתנו הר' יהודה ארי' וייס הי"ו
להולדת הנכד — הבן
להר' דוד סלומון הי"ו
ולבנו הר' שלום סלומון הי"ו
להולדת הנכד — הבן
להר' שמואל יוסף לזנובסקי הי"ו
להולדת הנכדה
להר' יצחק רוזנוסר הי"ו
לארוסי הבן
יזכו לרוות מהם רב נחת וכ"ט
השתדרות אגודת ישראל בארץ
סניף חיפה

مكان الأصل

פעולות משרד הדתות בשנת תשל"ד

שלושים ישיבות חדשות נוסדו השנה

20 מיליון לירות תמיכת הממשלה לישיבות

מספרים על תלמידי ישיבות

הסוג	גיל התלמידים	מספר המוסדות	מספר תלמידים
ישיבות גדולות	17—25	80	7940
ישיבות לצעירים	14—17	64	3523
ישיבה תיכוניות	14—18	38	4152
ישיבות מקצועיות	14—18	15	2793
כוללים להשתלמות	22—35	195	5400
סך־הכל			23,808

השנה נפתחו 30 מוסדות לימוד חדשים, מהן חמש ישיבות הסדר המשלבות לימוד עם שרות־צבאי. 5 ישיבות גבוהות ו־20 „כוללים" שהם מוסדות לימוד מצומצמים, שבהם משתלמים אברכים אחרי נשואיהם, לתפקידי רבנות, דיינות, מורי הוראה וראשי ישיבות.

המחלקה ממשיכה בפיקוח הכללי שלה על המוסדות והגשת הסיוע הכספי החדשי שנקבע על פי מספר התלמידים בכל אחד מן המוסדות. נוסף על כך העניק המשרד מענקי בניה לאותם מוסדות שהחלו בבניה חדשה או בהרחבת המבנים הקיימים. למטרה זו ניתנו גם הלוואות מתקציב הפיתוח או מן התקציב המשותף למשרד ולמפעל הפיס.

בעיות תקציביות

הישיבות בארץ מתלבטות קשה בבעיות תקציביות, מצד אחד חל גידול מתמיד במספר התלמידים, ומאידך רמת ההכנסות של הישיבות יורדת. מוסדות חינוך אלה מקיימים, לרוב, גם פנימיות שהוצאות אחזקתן נעשית יקרה לאחר גל ההתייקרויות של מוצרי מזון ושרותים שונים. האפשרויות של ההורים להשתתף בהוצאות האחזקה אף הן מוגבלות מאד.

20 מיליון ל"י תמיכת הממשלה בישיבות

האומדן של הכנסות הישיבות מגיע לסכום של כ־80 מליון ל"י, התמיכה הממשלתית מסתכמת ב־20 מיליון בלבד כולל תמיכה הרשויות המקומיות (מזה 15 מיליון ל"י במסגרת תקציב משרד הדתות). השנה היתה גם ירידה ניכרת בהכנסות הישיבות מתורמים בחו"ל, זאת עקב מגביות החרום. בעשתה פעולה לפצות את הישיבה על אבדן הכנסות בעזרת המגבית המאוחדת שהעניקה סיוע מיוחד לישיבות שנפגעו.

במגמה להקל על הישיבות במעמסה הכספית הקשה המוטלת עליהן הצליח השנה משרד הדתות להכפיל את השתתפותו התקציבית לישיבות לעומת השנה שעברה. משרד הדתות החותר להגיע למצב בו השתתף המדינה בתקציב הישיבות הגבוהות לפי אותם קריטריונים המקובלים לגבי מוסדות להשכלה גבוהה.

השנה עובדו קריטריונים קבועים לחלוקת התקציב לישיבות. מאחר ומספר התלמידים בכל ישיבה הוא אבן הבוחן להשתתפות התקציבית נדרשו כל הישיבות לדווח על מספר התלמידים ולעדכן את המשרד בכל השינויים שחלים. המשרד הקים צוות מיוחד העוסק בפיקוח ובבדיקת הנתונים במטרה להגיע לחלוקה צודקת ככל האפשר.

ישיבות הסדר

השנה גדל מספרן של ישיבות „ההסדר" המשלבות לימוד תורה עם שירות צבאי.

במלחמת יום הכפורים הוכיחו עצמם בני ישיבות אלה והם זכו לשבחים רבים מפי מפקדים בכירים בצה"ל ומחיילים רבים שזו להם הפעם הראשונה להפגש בבסמר הדתי המשלב „ספרא וסייפא".

ישיבות ה„הסדר" מלאות היום עד אפס מקום ורבים מהדפקים על דלתותיהן בבקשה להתקבל ללימודים. בגלל לחץ זה החל השנה משרד הדתות לזרז הקמת ישיבה חדשה. הישיבה תמוקם כך שיהיה בה גם כדי להרים מבחינה בטחונית חברתית לסביבה בה תמצא.

להלן רשימת הישיבות שנכללו בהסדר זה:

1. ישיבת כרם ביבנה; 2. ישיבת הכותל; 3. ישיבת הר־עציון (אלון שבות); 4. ישיבת שעלבים; 5. ישיבת קרית־ארבע; 6. ישיבה רמת־מגשימים; 7. ישיבת מרכז הרב; 8. הישיבה ליד המכון הטכנולוגי.

בסך הכל לומדים בישיבות אלו 1222 תלמידים.

מענקי לימוד ופרסים למצטיינים

השנה ניתנו 830 מענקי לימוד לתלמידים ממשפחות מעוטות יכולת. כן נתנו פרסים כספיים ל־45 תלמידים מצטיינים בהתחרות עבודות תלמודיות. בהתחרות זו עליה מקומת ועדה של ראשי ישיבות השתתפו השנה 117 תלמידים, שהגישו מחקרים תורניים (חדושי תורה). 20 תלמידים צעירים מצטיינים זכו בפרסי ספרים.

הפיקוח על המקומות הקדושים ליהדות

המשרד פועל בתוקף החוק לשמירת מקומות הקדושים השכ"ז—1967 לפיו הותקנו תקנות מתאימות על ידי שר הדתות לכל מקום ומקום.

מטפל בשמירה ואחזקה באותם של מקומות הקדושים היהודיים, שיפוץ והסדרתם, פתוח הסביבה והשרותים הדרושים עבור המבקרים.

הכותל המערבי

מהווה נקודת משיכה מרכזית מבחינה דתית לאומית לאלפי מבקרים המתפללים מדי יום ביומו, ומוקד אירועים כרגשים חשובים בחיי העם היהודי. לפי אומדן החזר מבקרים בו מדי שנה קרוב ל־2 מיליון ... ולמעלה מזה.

... מאמצים כרובים בעזרת התקנות ... נעשים מאמצים רבים ל... היק מרחבה הכותל את הצלמים ... הגורמים להטרדות מתפללים ותיירים.

האחזקה השוטפת של מקום כה שוקק אדם בכל שעות היממה, שמירת ..., שמירה הסדר והבטחון, ... שירותים הקיימים בכל הנושאים ... מאמץ ופיקוח מתמיד וכח אדם גדול ויעיל.

חשיפת הכותל

... עתה נחשפו קרוב ל־400 מ׳ של רוב אורכו של הכותל המערבי. 143 מ׳ כתחת לכפת השמים ו... מתחת למבנים וקשתות עתיקות. ... היה אורכו של הכותל ... 28 מטר.

... תכנית הפעולה נקבעו המטרות ...: השלמת חשיפת הכותל לכל ..., השלמה סופית של רצוף ה... העליה, המשך פינוי העפר ... מהאולמות התת־קרקעיים ... דרים העתיקים שממערב לקשת ...

... בוצע חלק נוסף של רצוף ... העליון, כמו כן נמשך פינוי הפסולת ונקוי האולמות המקורי שמצפון לאולם „החשמונאים" ... התת קרקעיים היהודים ... לקשת וילסון.

...רת שמעון הצדיק, מערת רמב"ן ומערת סנהדריה הקטנה

... שהושלמו שפוצים שונים ב... הנ"ל, כגון רצוף, שרותים, ... מתכננים גם הוספת רצוף וסלילת כביש עד למערה, גנון ושתות.

ביד אבשלום וקבר זכריה, מעין השלוח ובריכת השילוח

במקום בוצעו שפוצים שונים ובתכנית לשחרר את יד אבשלום וקבר זכריה ושפוצים אחרים.

בפקיעין עם השלמת השפוצים: בבית הכנסת העתיק במקום, התקנת תאורה ומים, שרותים חדשים, סדור מדרגות ומעקות למערת רשב"י וכו' בתכנית: לבצע העבודות שהוכנו לפתיחת פי המעין התקנת מכסה שקוף ומואר, הקמת גדר בטון חרשת סביב בית הקברות העתיק עם השלמת הכיסוי הסופי של האתר.

כמו כן הוקמה גדר בניה מאבן, נערך ניקוי יסודי והצבעו מחדש שלטי השיש, סודר השטח, המדרגות ליד קבר רבי יהושע.

בכפר יאסיף הושלמה עבודת הגידור בערך גקוי בית הקברות הדתי העתיק.

שפוץ קברים עתיקים

להלן רשימת קברים עתיקים ומערות ששופצו ותוקנו בשנה זו. (גדור, שערים, צביעה ונקוי יסודי):

1) מערת שם ועבר (צפת)

התקנת תאורה אבטחית בכל שטח המערה, בכוכים ובמערות שמסביב, השלם הרצוף, סיוד, התקנת כיור רחצה ושפוצים שונים.

2) קבר ר' חלפתא (צומת מראר).

3) קבר ר' יהודה בר עילאי (ליד עין זתים).

4) קבר ר' יוסי סרגוסאי (מול קבר ר' כרוספדאי, בכניסה לצפת).

5) קבר ר' כרוספדאי ואמו (כביש מירון צפת).

6) קבר ר' נחום איש גמזו (צפת).

בכפר יבנה לאחר שבוצעו התקנת השערים והשפוצים השונים בתוך הבנין, בתכנית לבצע מסביב לאתר רצוף החצר, תוספת שרותים, גנון ושתות.

קבר בנימין (כפר סבא)
קבר יהודה (יהוד)

בוצעו שיפוצים שונים

במערת אליהו בחיפה נסללו שבילים חדשים, הותקנו מעקות ברזל לאורך מאות מטרים, בורות בטחות, שרותים ושפוצים כלליים של האתר.

במירון — קבר רבי אלעזר בן הורקנוס גודר השטח, רצוף מסביב לקבר, הרכבת המצבה, שלטים ושערים.

קופות של צדקה במקומות הקדושים

כדי לאפשר לצבור הרוצה בכך לתרום צדקה עת ביקור במקומות הקדושים, נקבעו קופות של צדקה.

הכנסותיהם מתחלקות על ידי ועדה פנימית של משרד למטרות שונות; כגון: סיוע למחוסרי אמצעים בעת מצוקה, רכישת מכשירים אורטופדיים, ביצוע ניתוחים, עזרה לחינוך ועזר לנישואין.

השנה חולקו מקרן זו —.250,000 לירות.

הרמטכ"ל רב־אלוף מ. גור בטקס הדלקת נרות חנוכה בכותל המערבי. לידו, הרב ד. פלאי, מנהל המחלקה למקומות הקדושים

שנת פעולות עניפה

משרד הדתות עמד השנה בסימן של חילופי גברא ותמורות במבנהו בראשית השנה, עד לבחירות לכנסת, עמד בראשו ד"ר זרח ורהפטיג שמילא תפקיד זה תחילה כסגן שר ולאחר מכן כשר 22 שנה בהפסקה קצרה.

לאחר הבחירות נכנס לתפקידו ד"ר יצחק רפאל כשר הדתות והחל בפעולה לריאורגון של מבנה המשרד מתוך מגמה לייעל את עבודות המשרד ולהגביר את ההכוונה והפיקוח של הדרג ההנהלתי על היחידות השונות.

המבנה החדש מושתת על ארגון יחידות משרד בחמשה אגפים: 1. אגף לאמרכלות; 2. אגף לקליטה רוחנית וקשרים עם הגולה; 3. אגף לשרותים דתיים ארציים; 4. אגף לשרותים דתיים מקומיים; 5. אגף לתפקידים מיוחדים.

בראש האגפים הועמדו, סגני המנהל הכללי מר ישראל צבי ויגברג ומר ישראל ליפל. בראש האגף לקליטה רוחנית וקשרים עם הגולה עומד יועץ השר הרב א. י. דולגין.

מר דוד גלס שנכנס לתפקיד המנהל הכללי לאחר כינון הממשלה, נושא באחריות ישירה של היחידות: הרבנות הראשית, שיפוט רבני, בתי דין למיעוטים, ייעוץ משפטי וביקורת פנימית, ומנהלי האגפים כפופים לשר ולמנהל הכללי.

נקבעו הוראות נוהל לביצוע והן מונחות ממספר עקרונות מרכזיים שנקבעו.

מאז כינון הממשלה בראשות מר יצחק רבין, ממלא את תפקיד שר הדתות מר חיים צדוק שר המשפטים, המקדיש מזמנו לבעיות משרד הדתות הנמצא בידו כפקדון.

הפעילות בשנת תשל"ד עמדה גם במשרד הדתות בסימן מלחמת יום הכיפורים. המחלקות והיחידות תרמו את חלקן בפעולות שנעשו בעת המלחמה, במסגרת התפקידים המוטלים על המשרד ולאחריה בתחומים שונים.

התמורות במבנה המשרד לא האיטו את קצב הפעילות השוטפת, ועל אף הקשיים נעשו בשנה זו פעולות רבות וחשובות בארגון השרותים הדתיים וייעולם הארגוני. במסגרת זו יש לציין גם חילופי גברא שנעשו בהנהלת כמה מחלקות חשובות, מתוך מגמה לרענן עבודתן והכנסת כחות צעירים יותר, עם פרישתם של עובדים וותיקים שמילאו תפקידים חשובים מאז יסוד המשרד.

בשנת הדו"ח הוכנה תוכנית־אב לפעולות שונות, הוגדל התקציב לישיבות ומוסדות להפצת תורה ויהדות, הונהגו קריטריונים חדשים לחלוקת הקצבות, ובין היתר הוכנה תכנית משותפת למשרד הדתות ולעיריית ירושלים להקמת מבני דת בשכונות החדשות — נושא שמחייב טיפול נמרץ יותר לנוכח ההתפתחות הדינמית של ירושלים החדשה.

בעמוד זה ניתנות סקירות קצרות על פעולתן של מספר מחלקות חשובות, אך אינה מכסה עדיין את מרחב הפעולות הגדולה והעניפה של משרד הדתות השוקד על פיתוח השרותים הדתיים והעמדתם על רמה גבוהה יותר, לטובתם ולרווחתם של האזרחים שנזקקים להם כל ימות השנה.

הנהלת המשרד ממשיך במגמה זו ומתוך תקוה לשיתוף פעולה הדוק עם כל הגורמים המעוניינים לסייע בביצוע שאיפה זו.

בברכת שנה טובה לכל ישראל בכל מקום שהם ובצפייה לשנת שלום ובטחון.

הקצבות לכוללים ולישיבות

בשנים האחרונות רבו המועצות הדתיות שהכניסו לתקציביהן הקצבות למוסדות כנ"ל. במרבית המקומות זכה הסעיף הנ"ל לתמיכה מצד ראשי הרשויות המקומיות. יש לציין כי רבים מאנשי הרשויות המקומיות רואים בעין יפה את הקמת הכוללים במקומותיהם — מתוך התשובה השתכנותם של בני תורה בישוב והכרת ערך הפעולה התורנית חינוכית שאברכי הכולל מפתחים בין האוכלוסיה המבוגרת ובין הנוער.

עם התרחבות היקף המוסדות שפנו למועצה בנדון כונסה ועדה מיוחדת במשרדנו לשם אישור הבקשות בנדון. הועדה עיבדה לעצמה קריטריונים לדון בכל בקשה.

הוטל על המשרדים האזוריים לבדוק את המצב בכל כולל, אם הוא עונה לתביעות שנקבעו בקריטריונים הנ"ל — ועל סמך הדיווח של המשרד האזורי דנה הועדה בנושא.

הושלמו התכניות לפיתוח השרותים במירון

לאור ההחלטות של הועדה הבינמשרדית שהוקמה בזמנו הושלמו עבודות התכנון לבצוע הרחבת כביש הגישה לקבר הרשב"י, הרחבת מגרשי החניה וכביש עוקף, שינוי התאורה במגרשי החניה, רשת מים חדשה, הקמת משחטות, תוספת שירותים, ומגרשים לרוכלות. לביצוע תוכנית זו יידרש סכום של 10 מיליון לירות בערך.

נמשכת עבודת השיקום בבית העלמין שעל הר הזיתים

השנה נמשכה עבודת סלילת דרך מרכזית בהר הזיתים ומגרש חניה. העבודה מבוצעת בפיקוח מציע ועם השלמתה ניתן יהיה להגיע ברכב ברבב שרה גם לנקודות מרוחקות בבית העלמין. במגרש החניה ניתן יהיה להחנות 70 כלי רכב.

הוכנו תכניות עבודה לגידור בית העלמין „הסמבוסקי" ואזור העופל. עבודות הגידור תתבצע עם אישור התקציב המתאים.

קליטה רוחנית ואולפנים ליהדות עבור עולים מברית המועצות

מאז חידוש זרם העולים מברית־המועצות מקדיש המשרד פעולה מיוחדת בשטח הקליטה הרוחנית של עליה זו. זאת בגלל המצב המיוחד של עליה זו שהיתה מנותקת כל השנים ממרכזי היהדות ומן החיים הדתיים.

מכיון שלרוב המזל של העולים אין תשמישי קדושה, קבענו שכל עולה מיד עם רדתו מן המטוס, זכאי לקבל חינם חבילה עם תשמישי קדושה ראשונים, חבילה זו כוללת, טלית תפילין, עטופים בשקיות משי נאות, סידור תפלה, כיפה, חמשה חומשי תורה בתרגום רוסי וחוברת על עיקרי היהדות. לנשים שבין העולים ניתנים פמוטים להדלקת נרות־שבת ומפה נאה לקשט את שלחן־השבת. במשך השנה האחרונה קבלו ציוד זה 5,504 עולים בסכום כולל של 814,987,62 ל"י.

עולים שמטעמים טכניים אינם מקבלים חבילה זו בנמל התעופה בן־גוריון בלוד, זכאים לקבל את החבילה על פי תעודת העולה שלהם עד חצי שנה מתאריך בואם לישראל בחמש נקודות חלוקה: ירושלים, תל־אביב, חיפה, באר־שבע ודימונה.

במגמה להביא את העולים להכרה קרובה של חגי ישראל, נערכו בפרוס החגים פגישות, כנסים והרצאות במרכזי הקליטה ובשכונות עולים. בהזדמנות זו נתנו להם גם מחזורי תפלה לימים הנוראים עם תרגום רוסי, חוברות הסברה על מהות החגים.

כנסים נערכו בערבי הימים הנוראים, חנוכה, פורים, פסח, וכן נערכו סדרי ליל פסח משותפים לעולים בעזרת המועצות הדתיות בכל רחבי הארץ. לקראת חג הפסח חולקו על ידי המשרד הגדות לפסח בתרגום רוסי בשלושים מרכזי עולים בכל הארץ.

המשרד עמד בקשר עם חברת "עמידר" בדבר התקנת מזוזות לכל דירות עולים. על פי הוראות שר השיכון חוייבו הלשכות האיזוריות של משרד השיכון לבצע הנחייה זו, אולם הביצוע נתקל בקשיים מרובים. לאחרונה דרשנו למסור את הביצוע לידי משרדנו.

רבים מבין העולים, מהם ילדים ומהם מבוגרים לא נימולו במקומות מגוריהם בגלל האיסור הקיים על המילה ומחוסר מוהלים שיהיו מוכנים לבצע זאת. המשרד מסדר בריתות מילה עבור העולים והשנה נערכו 850 בריתות מילה למבוגרים.

אולפנים ללימוד יהדות ועברית

המשרד מעניק תמיכה כספית לבית אולפנא ללימוד יהדות ועברית שבשכונת בית וגן בירושלים, בהם לומדים עשרות צעירות את השפה העברית עם יסודות היהדות. באולפנים לומדים כיום כ־100. מטרת הארגון להקנות לצעירות שהן בגיל אוניברסיטאי, ערכים יסודיים ביהדות, דבר שלא קיבלו עד כה.

המשרד מארגן גם בקורי רבנים במרכזי קליטה וארגון מסיבות ליל שבת ועונג שבת בריכוזי עולים, ארגון תפילות ושיעורי תורה מיוחדים לילדים.

תרגום התנ"ך

אשתקד נחתם הסכם בין משרדי הדתות והקליטה לבין מוסד הרב קוק להוצאת מהדורה חדשה של התנ"ך בתרגום רוסי. עבודת התרגום מתקדמת בקצב מהיר.

בעיות יסוד בתקציבי המועצות הדתיות

81 מיליון ו־900 אלף תקציב המועצות הדתיות — מזה 15 מיליון למבנים

תקציבי המועצות הדתיות לשנת 1973/4

סה"כ הוצאה	81,900,000.— ל"י	(מזה לבנית מבני דת: בית"כ, מקואות, בתי שחיטה וכו' — 15,000,000)
סה"כ הכנסות	10,000,000.—	
הגרעון	71,900,000.—	
השתתפות משרדנו	23,633,000.—	
משרד האוצר אישר למטרה זו בתקציב המשרד לשנת 1973/4	15,000,000.—	

בשטח תקציבי המועצות הדתיות עומד משרד הדתות בפני מספר בעיות יסודיות.

לפי חוק השרותים הדתיים היהודיים האינסטנציה המאשרת את תקציבי המועצות היא הרשות המקומית ולא משרדנו. משרד האוצר בקש פעמים מספר יוזמה כדי לשנות מצב זה ולהעביר את סמכות אישור התקציבים למשרדנו — כדי לבצע את המצב הקיים היום — שלאחר סיכום האישורים של הרשויות המקומיות כתברר על פי רוב שהסכום שאושר בתקציב משרד הדתות לצורך ההשתתפות בתקציבי המועצות הדתיות אינו מספיק.

העמדה בה נקט המשרד היתה כי יש להשאיר את המצב הקיים בו ניתנת יד חפשית לנציגי הצבור הדתי במקומותיהם — להשיב ברשויות המקומיות את התקציב, סיפוק השרותים הדתיים והקמת המבנים הדתיים לכך כפי שהוא נדרש במקום המסוים.

אישור התקציבים על ידי המשרד היה מחייב שאנו נתערב יותר על המדה בשיקולים המקומיים בהקשר להיקף הזוקה השרותים הדתיים — דבר אשר לא תמיד הוא רצוי. נוסף לכך היה הדבר מחייב הגדלת המנגנון לטפל בנושאים אלה.

יש לציין כי בין כה מקובל עד כה שמשרד הדתות מתחייב מהוצאות שאושרו בתקציב, אם הן חורגות מהגבלים התקציביים הקבועים, ממסגרת העובדים שאושרו על ידי הממונה לעניני עובדים וגם אם לא קיבלו מראש אישור מאת הועדות למבנים דתיים, להקצבות לכוללים וישיבות וכדומה.

נוהל זה מבוסס על האמור בסעיף 11(ג) בחוק השרותים הדתיים:

בהוצאת הקציב מאושר לפי סעיף 9(א) תשא הממשלה בגדר חוק התקציב הנהוג במדינה מזמן לזמן.

אשר פירושו כי המשרד צריך לשמור על איזון כל שהוא בין ההשתתפות הנדרשת ממנו על ידי המועצות הדתיות ובין הסכום שאושר בתקציב הכולל של המשרד לצורך זה.

המועצות הדתיות והרשויות המקומיות — השלימו עם נוהל זה, אולם יש לתת את הדעת להיקף מספר הסדרים בעבודתנו הקשורים בנושא זה.

א) המועצות הדתיות דורשות שהסתייגויות להצעת תקציביהן תבוא בראשית שנת התקציב כדי שתהיינה לכלכל את מעשיהן בהתאם לכך. עד כה הדבר נעשה לעתים רחוקות ונראה שיש לדאוג לתקון הדבר.

ב) פעמים מספר הופנתה דרישה מאת מועצה דתית לקבוע קריטריונים קבועים לאחזקה השרותים הדתיים (כגון סל שרותים).

אם כי מבחינה אובייקטיבית נראית ההצעה הנ"ל כהגיונית. יש לשקול אם הדבר רצוי — כי תנאי אחזקת השרותים משתנים ממקום למקום עקב תנאים ספציפיים למקומות (כגון המזור לשכנות — ההרכב העדתי של האוכלוסיה ועוד גורמים שונים).

פעולה מזורזת להקמת מבנים דתיים

בהמשך השנים האחרונות הורחבה הפעולה בנדון הגענו להיקף נרחב של בניה בנושא זה — המתממנת בדרך כלל על ידי מענק או מלוה של משרד הפנים לרשות המקומית, — למימון חלקה בהוצאה זו — ועל ידי השתתפות מחלקתנו בהוצאה זו — במסגרת תקציבה של כל מועצה דתית.

בשנים האחרונות נכנס משרד הדתות בהתחייבויות בנושאים אלה — ללא הגבלה כל שהיא — וכתוצאה מכך גדלו ההוצאות לשרותים הדתיים במדה ניכרת.

הענות לכל הדרישות המופנות בנושא זה גוררת בעקבותיה קשיי מימון, עקב הצורך לחלק את הסכומים העומדים לרשותנו בין כל המועצות הדתיות — לעתים אין הסכום המוקצב למועצה מסוימה מספיק לביצוע הבניה בהיקף הנראה בה כדרוש ומתאים לצרכיה.

19 רבנים חדשים נבחרו ונתמנו השנה

השנה נבחרו ונתמנו 19 רבנים חדשים, מהם 10 רבנים מקומיים: 6 אשכנזים, 4 ספרדים, 9 רבני שכונות: 4 ספרדים, 5 אשכנזים, בחלקם באו למלא את מקומם של 12 רבנים שיצאו לגימלא או נפטרו במשך השנה. האחרים נתמנו למלא תפקידים בישובים שבהם לא כיהנו רבנים עד כה.

כמו כן נתמנו השנה 12 רבנים רושמי נישואין ששה מהם באו למלא את מקומם של אלה אשר יצאו לגימלא או נפטרו. בין אלה שנתמנו היו 6 אשכנזים ו־5 ספרדים.

לפני הבחירה התקיימו בירורים עם הרשויות המקומיות והמועצות הדתיות שנדרשו לאשר תקציבים למשרה זו, וכן קבלו הדרכה בסדרי ניהול הבחירות.

בחירתם של רבנים חדשים מחייבת גם דיונים מוקדמים עם הרבנות הראשית בדבר מתן כשר למועמדים השונים. המחלקה לרבנות מפקחת על סדרי הבחירה, וממסכותה גם לקבוע דרגת שכרם באמצעות הועדה הבינמשרדית.

נשואין וגירושין

השנה נרשמו לנשואין אצל רושמי הנשואין בארץ 26,600 זוגות. המחלקה לרבנות מפקחת על עבודתם הסדירה של רושמי הנשואין בארץ, מספקת להם תעודות נשואין, מוציאה הוראות והנחיות נוספות בדבר סדרי הרישום. וכן מקיימת עם הרבנים בירורים במקרים של עבירה על החוק.

המחלקה מקבלת מרושמי הנשואין את טופסי הרישום המרוכזים בכרטסת ארצית לשרות הצבור. כמו כן מרכזת המחלקה את תעודות הגירושין שמוציאים בתי הדין הרבניים. בשנה האחרונה הותרו בישראל 2,584 זוגות על פי פסקי דין של בתי הדין הרבניים האזוריים.

הכרטסת עומדת לשרות הציבור וסייעה במשך השנה האחרונה בקשר 1000 זוגות לאמת את תעודות הנישואין או הגירושין שלהם, לצורך סדור מסמכים אלה בחו"ל.

כרטסת הנשואין עמדה לעזר גם לשלטונות הצבא לזיהוי חללים במקרים מסויימים לאחר מלחמת יום הכיפורים.

הרבנים בארץ נהגו לפעולת עידוד וסיוע למשפחות השכולות בימי אבלם. הרבנים גם נתבקשו לבקר את החיילים הפצועים הנמצאים בבתי החולים הסמוכים למקומותיהם, וכן הגישו עזרה לחיילים פצועים בבעיות המעמד האישי שלהם בשעת הצורך.

בחירות לרבנים

המשרד פועל לקיום בחירות לרבנים באותן ערים שבהן טרם נבחרו רבנים מקומיים. בין היתר יש לציין את הערים: ירושלים, חיפה, פתח־תקוה, רמת־גן, טבריה, בת־ים, חדרה, רמלה, גבעתיים וכו', שבהם נפקד מקומם של הרבנים הראשיים זה כמה שנים. שר הדתות מר חיים צדוק פנה אל אותן ערים בדרישה לזרז את הליכי הבחירה והכנתן בהקדם.

רבנים עולים חדשים

המשרד מטפל גם בקליטתם של רבנים עולים חדשים, דואגת למצוא להם מקומות תעסוקה ועזרה כספית עד למציאת מקום העסוקה. במסגרת פעולה זו דואגת המחלקה גם להבטיח להם דיור נאות במקומות ישובם.

22 מקוואות חדשות נבנו השנה

השנה נבנו מקואות ובתי טיהור במקומות דלהלן:

1. מישב אחיטוב	12. מחסיה
2. כפר־אוריה	13. מבטחים
3. כפר־בירייה	14. מסלת־ציון
4. בנימינה	15. ספסופה
5. כפר־בשיר ב'	16. נצני עוז
6. הרצליה	17. כפר־פוריה
7. כפר־חבד	18. שדה־יהודה
8. כפר־חרוצים	19. שער אפרים
9. יהוד	20. קיבוץ יבנה
10. כפר־ישי	21. קיבוץ שדה־אליהו
11. לוד	22. קיבוץ סעד

משרד הדתות משתתף בתקציב לוצאה זו ביחד עם הרשות המקומית. בישובים הקטנים שלא קיימת בהן מועצה דתית משתתף גם מרכז טהרת המשפחה במימון הבניה והביצוע הטכני.

המשרד העניק השנה גם הקצבות לביצוע תיקונים שונים והחלפת מערכות חימום בישובים כפריים.

משרד הדתות פועל להבאת מאות ספרי תורה מארצות הגולה לישראל. בתמונה: טקס קבלת ספרי תורה מארה"ב בהשתתפות הרב י. דולגין, יועץ השר והרב א. מרקוס, מנהל המחלקה לבתי כנסת

הרב משה הרשלר / פרקי גלות וגאולה במשנתו של המהר"ל

הרב יעקב ניימן — ראש ישיבת "אור ישראל" פתח־תקוה

אימת הדין

משה ע. דרוק / תכלה שנה וקללותיה - תחל שנה וברכותיה

פגישה עגומה בין שני ראשי ממשלות יהודים

הצלחה צבאית ומועקה חברתית

מעבר האימון החמור

ערכים שהתמוטטו

המשבר — לאורך כל הקו

הכרה בפשיטת הרגל של הרעיון הציוני

בשל מי הרעה הזאת?

לאן חותר הרב הראשי האשכנזי

مكان الأصل

בית היתומות הכללי
מיסודו של הרב דוד וינגרטן ז"ל

דו"ח מעשי לשנת תשל"ד

עשרות בנות עולות חדשות מבריה"מ נתקבלו למוסד

בשנה החולפת המשיך המוסד בקליטת עשרות בנות עולות חדשות שהגיעו מבריה"מ. הבנות העולות מתאקלמות יפה בחיי הבית, יחד עם חברותיהן מבריה"מ שנקלטו בשנה שעברה.

14 בנות נישאו ויצאו לחיים עצמאיים

14 בנות נישאו השנה ויצאו לבנות לעצמן בתים. הן קיבלו את מלוא העזרה החומרית, ברכישת דירה, יעוץ והדרכה. בנוסף למענקים הקבועים קיבלו הבנות הקצבה מיוחדת מאת קרן "בני יוסף" — הקרן ל"הכנסת כלה" שהוקמה ביוזמתו של ידיד המוסד בארה"ב, במטרה לתת עזרה חומרית לבנות העומדות להינשא.

הוקמה קרן לטובת יתומי מערכות ישראל

קרן מיוחדת המיועדת לתת עזרה חומרית ורוחנית כאחד עבור יתומי מערכות ישראל, הוקמה השנה ביוזמתו של ידיד המוסד בקולומביה.

התקציב השנתי לשנה החולפת

התקציב השנתי מתקרב השנה לשני מיליון לירות ישראליות, שכוסה בעיקר על־ידי חברי המוסד וידידיו בכל אתר ואתר.

קרית משה, שד' המאירי, ת"ד 207, ירושלים.

מוסדות נדבורנה
בני־ברק

לקראת השנה החדשה הבעל"ט הננו מברכים את כל עסקנינו תומכינו ואוהדינו בארץ ובחו"ל

בברכת

כתיבה וחתימה טובה

שנת גאולה וישועה

בית תלמוד להוראה דחסידי גור, בני־ברק

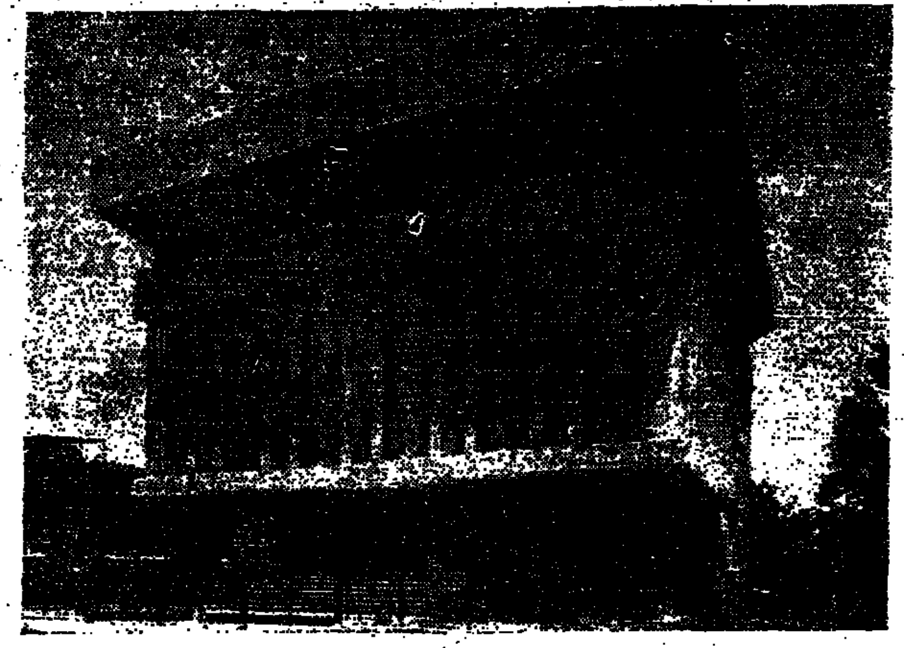

לידידינו ותומכינו הנכבדים
בברכת כתיבה וחתימה טובה

שנת ברכה ושלום, הרמת קרן התורה וגאולה שלמה בב"א

ישיבה וביהמ"ד „דברי חיים" צאנז
ע"ש כ"ק אדמו"ר הגה"ק רשכבה"ג מרן מצאנז זיע"א
נוסד בשנת תרצ"ר ע"י נכדו הגה"צ אדמו"ר משאקאווע זצ"ל
עיה"ק ירושלים תובב"א

הגה"צ רבי נפתלי הלברשטאם שליט"א, אדמו"ר מבאבוב־צאנז, נשיא הישיבה — הגה"צ רבי משה הלברשטאם שליט"א, חבר בד"ץ העדה החרדית עיה"ק, ראש הישיבה

מאחלים לכל התומכים והנדיבים בברכת
כתיבה וחתימה טובה
שנה טובה מבורכת בכל מילי דמיטב
שנת הרמת קרן התורה והחסידות

הכתובת: מאה שערים רח' חברת ש"ס 46, ת.ד. 5091 ירושלים. בנק הדואר 4269999

ישיבת מאור עינים
ע"ש הה"ק משערנוביל זצוק"ל — בעיה"ק ירושלים תובב"א

מברכת את כל בית ישראל ובראשם מרנן ורבנן כ"ק האדמורי"ם ממשיכי שושלתא דדהבא לבית טשערנוביל שליט"א וכל אנ"ש, אוהדי וידידי הישיבה, תומכיה ומחזיקיה, די בכל אתר ואתר

בכתיבה וחתימה טובה
בספרן של צדיקים גמורים

שנת הרמת קרן התורה והחסידות ונשיאי דגלה שלום ושלוה השקט ובטח וגאולה וישועה וביגוא"צ.

המוסדות והמפעלים: כולל אברכים, ישיבה גדולה, ישיבה קטנה, פנימיה, מטבחה, ספריה, מפעל הנבחה, קרן מילגות, מכון להוצאת ספרים, קרית בניה

מרכז להנצחת חצרות קודש: טשערנוביל, קאריסטשוב, טשערקאס, מאקארוב, טריסק, מאלינא, סקווירא, ראחמיסטריווקא, והסתעפויותיהם

בברכת
ההנהלה — הרמי"ם
ועד קרן הבנין — והתלמידים

כולל אמריקה תפארת ירושלים
לצדקת רבי מאיר בעל הנס זיע"א בירושלים ת"ו
נוסד התרנ"ז ע"י גאון ישראל יקדוש מרנא מוהרי"ל דיסקין זצוקל"ל
המשרד: רחוב מאה שערים 8, ת.ד. 5003, טלפון 285950

המטרה: לעזור ולתמוך בעניים הבאים מארצות־הברית להתיישב בישראל, לת"ח בני ישיבות, לאלמנות, ליתומים, למחוסרי יכולת שמוצאם מארצות־הברית.

על־ידי הכולל קיימת ישיבה של ת"ח השומרים את תקנות החברה עבור הברים שנפטרו, בלימוד משניות בצוותא ואמירת קדיש.

שכון כולל אמריקא הוקם בבבית־שאול ע"י קרית חתם־סופר המתנוסס לתפארה שכל ההכנסות קדש עבור עניי הכולל בעזה"ת. **הושיטו והרימו יד לעניים אומללים ומדוכאים**

תקציב המוסד מאתיים וחמשים אלף לירות.
אנו מברכים את כל העוזרים והמסייעים בארץ ובחוץ־לארץ בברכת שנה טובה ומבורכת שנת גאולה וישועה

ישיבת „אור התורה" בני־ברק
הישיבה הגדולה — הישיבה לצעירים

הננו מתכבדים לשלוח ברכותינו

לשנת גאולה וישועה
שנת הרמת קרן תוה"ק
וביאת משיח צדקנו
לרבנן ולתלמידיהון
ולכל בית ישראל באה"ק ת"ו ובחוץ לארץ

ההנהלה

ישיבת באבוב „קדושת ציון"
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

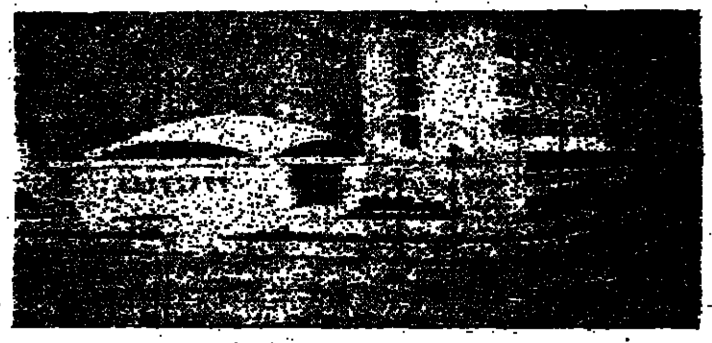

הנהלת הישיבה רבניה ותלמידיה מברכים את כל ידידי ותומכי הישיבה בכל מקום שהם בברכת

כתיבה וחתימה טובה
שנה טובה ומאושרת
שנת הרמת קרן התורה

הכתובת: קרית באבוב ת.ד. 204 בת־ים, טל. 868514

כולל אהבת ציון
לעדת זיבענבערגען, פילאגי וקהיאר — בעיה"ק ירושלים תו"ב
רח' מאה שערים 15 (גאולה) ת.ד. 5111, טל. 286077

מברך את
נשיא הכולל שליט"א
חברי ההנהלה
העסקנים הנכבדים
נדיבים ותומכים בארץ ובחו"ל
בני הכולל ומשפחותיהם
ואת כל בית ישראל

בכתיבה וחתימה טובה

תהא השנה הבאה עלינו לטובה, שנת גאולה שלימה ונזכה בה להרמת קרן היהדות ולהיוושע בתשועת עולמים.

הנהלת כולל אהבת־ציון
ירושלים

ישיבת רוזין מתיבתא תפארת ישראל ירושלים ת"ו
על שם הסבא קדישא מרוזין זצוק"ל
ירושלים, רחוב מלכי ישראל 40—44, טלפון 534700, ת.ד. 5173

ראשי ומנהלי הישיבה ומוסדותיה
מברכים את כל ידידי ואוהדי הישיבה
ואת כל בית ישראל
בכתיבה וחתימה טובה
ושנת גאולה וישועה

חברת תהלים „קהל הקדוש שבירושלים"
ת.ד. 5005 ירושלים, טלפון: 224205. חשבון בנק הדואר 12538

מברכת את כל אוהדיה ותומכיה לנו ולכל ישראל בשנת אושר ועושר והצלחה ברו"ג ובכל אשר יפנו יצליחו בזכות דוד המלך ע"ה וכח תפלת רבים.
ואשרי הזוכה לתמוך בחברותא קדישא הדין.

מפעל עזרה לנצרכים
בעיה"ק ירושלים ת"ו, ת.ד. 5007

מברך בזה את הידידים והאוהדים התומכים והמסייעים למוסד הקדוש הזה
בברכת כתיבה וחתימה טובה
ושנת גאולה וישועה

ההנהלה

למעכ"ת הרבנים הראשיים לישראל שליט"א
בירושלים השלמה
לרבנות הראשית לת"א—יפו והמחוז
לממשלת ישראל
לצבא ההגנה לישראל
למועצה הדתית ת"א—יפו
לחברי ההנהלה והמועצה של חברה קדישא גחש"א לת"א—יפו והמחוז

שנה טובה ומאושרת
מאחלים
חברה קדישא ת"א—יפו והמחוז
ההנהלה, המועצה, המנהל
וחבר העובדים

לנשיא המדינה,
לשרי התורה,
לשרי המדינה,
לצה"ל
ולכל בית ישראל,
לראש העיריה
ולתושבי פתח־תקוה

ברכת כתיבה וחתימה טובה
ושנה טובה ומבורכת

המועצה הדתית
פתח־תקוה

ישיבת „אמרי יוסף" ספינקא
בנשיאות כ"ק האדמו"ר רבי יוסף מאיר כהנא שליט"א מספינקא
בעיה"ק ירושלים תובב"א, רח' הרב שמואל סלנט (החבשים) 16
ת.ד. 5060, טל. 287630

לקראת השנה החדשה הבעל"ט שלוחה בזה ברכתנו לתומכי ונדיבי ישיבתנו הק' ולאנ"ש חסידי ספינקא דבכל אתר ואתר, ולכל מחזיקי תורה וחסידות בארץ ובחוץ־לארץ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

ההנהלה

מפעלי אור החיים בארץ ישראל

בני־ברק, קרית בנימין ציטרון, רח' עזרא 51
טלפון 767113

קרית אור־החיים
מראה כללי

שנת הלימודים 1974/5

בי"ס עיוני לבנות	490	
בי"ס מקצועי לבנות	595	
כתות ז'—ח' לבנות	305	
סניפים	145	
סקציה לבנות		1535
מתוכן מאוכסנות בפנימיות	1400	
במוסדות לבנים		1050
מתוכם מאוכסנים בפנימיות	850	
המספר הכולל של תלמידים		2585

לקראת השנה החדשה הבעל"ט
הננו לברך
את הגאונים הצדיקים מנהיגי דורנו שליט"א
את העסקנים הדגולים ידידי מפעלנו
את תומכינו הנדיבים בעם
ואת כל בית ישראל

בברכת כתיבה וחתימה טובה
שנת גאולה וישועה לכלל ולפרט
שנת הרמת קרן תוה"ק
וקרן משיחנו בב"א

ההנהלה

صورة من الأصل

רב ראשי ומלך בהונגריה שלא ידעו שפת המדינה

45 שנה לפטירתו של הגאון רבי יעקב קאפיל רייך זצוק"ל ✦ ידידות נרקמה בינו לבין הקיסר פרנץ יוזף על רקע אי ידיעת השפה ההונגרית אותה ניצל הרב לטובת כלל ישראל

מאת
שמעון אליעזר זוסמן־סופר

תולדותיה של יהדות הונגריה האורתודוקסית טרם נכתבה. בשפת בודדות אמנם הופיעו אבל ההופעה, משנת תר־רבית, שנה בה התבוננה ונוסדה הר־אורתודוקסיה בהונגריה, עד לימי הר־שואה, עוד לא הואה ע"י היסטוריון מקצועי.

אם תכתב פעם היסטוריה זו בודאי תתפוס בה מקום חשוב דמותו הבלתי נשכחת של זקני (מצד אבי) מרן ז"ל מיה הי"ד, הגאון ר' יעקב קאפל רייך זצ"ל, שעמד ליד עריסתה של היהדות האורתודוקסית שבהונגריה ו־ליווה אותה כמעט כל שנות קיומה, עד לשנים מועטות לפני השואה.

לא בא במאמר זה לתת מסה היס־טורית בעבודה של דמותו ז"ל, אין במאמר בעתון המקום לזה, ולא באתי במאמרי זה אלא לתת קוים אחדים לתיאור דמותו ז"ל, דמות שהיתה כ־פירסמה בכל רבי תבל, בחכמתו וב־תבונתו ובצדקתו היוצאת מן הכלל, והאת להציל יום היארצייט שלו, (שחל ביום י"ז אלול.¹

במאבק נגד המתקדמים

אם דברתי על האורתודוקסיה בארץ הונגריה, שנוסדה ואורגנה ע"י גאוני ארץ זו, וביאשם הגאונים בהחיים ש"ס הכתב סופר ז"ל, עלי להעלות זכרונות על תפקידו של זקני ביסוד אורתודוקסיה זו, דברים ששמעתי בפי זקני ז"ל.

כידוע, עוד טרם שהתכנס הקונגרס של יהדות ארץ הונגריה, בדי להכריע על עיצוב דמותה של יהדות זו וכל מסגרת התארגנותה, התחילו מלחמות עזות בקהילות הקודש בין „המתקד־מים" (נעאלוגען) ובין החרדים, על שינויים בתפילות.

גם בקהילתו של סבי ז"ל (קהילת כאבאסיק, בה התחיל לשמש כרב בגיל עשרים ושתיים) התחוללו מחלו־קות בין „המתקדמים" ובין שומרי המסורת, „המתקדמים" הצליחו עוד בחייו של חמיו, הגאון הקדוש ר' י־שראל הרואה ז"ל (שורעץ) להעביר את הבימה כלל ארון הקודש כנוהג הרפורמים.

סבי ז"ל, כשנבחר לרבה של קהילה זו, כאיש שכבר מטהר ילדותו היה אוהב שלום ורודף שלום התנהג בחוכמה עם הבריות, לא בחר בדרך המחלוקה להחזיר את הבימה למקומה הראשון. בר... הכבתו השפיע על ב־היה ראש קהל חרדי, ובעזרתו ד־בצורה שני בעלי בתים יראי ה' אשר נדבו כך מסויים לזה, וצירף גם את כספי הנדוניה שלו, שכרו נגר ובלילה אחד העבירו את הבימה מ־לפני הארון אל מקומה הקודם.

למחרת כשבאו מתפללי בית־הכנסת וראו כי הבימה הוחזרה למקומה, ה־בינו שיד רבם היתה בזה, אבל מרוב אהבתם לרבם הצעיר עברו בשקט על מעשהו והשלימו עם הנעשה.

השתתפות בבחירות לקונגרס של היהדות ההונגרית

בקהילה קטנה זו שימש שבע־עשרה שנה ברבנות בתנאים חמריים ירודים מאד. לברות זאת, כמו שאמר לי פעם „בני היו זמנים בשנים הללו שמשם סבלנו כמעט חרפת רעב, לאשתי ולגיסתי שגרה אתנו, היה רק זוג נעליים אחד שבהן יצאו הליפות החוצה, אבל לי־קנייה ספרים תמיד מצאתי את הכסף".

לברות שנמנע מלספר בשבח עצמו, סיפר לי, הייתי אומר כמעט בגאווה ובעיקר כדי ללמדנו על מסירות נפש, על מסירות נפשו הוא עבור האור־תודוקסיה.

כידוע שלפני אסיפת הקונגרס (ה־רכ"ח) נערכו מטעם הממשלה בחיר־ות, לשם בחירת צירים מכל כהו־זה הונגריה, בלחמות עזות התחוללו בכל רחבי הארץ בין „המתקדמים" ובין החרדים, שכבר התארגנו לפני שנים בשם מפלגת „מחזיקי הדת" (כולם תלמידי החת"ם סופר, מפעילי שיטתו הידועה נגד „המתקדמים").

סבי ז"ל שהיה נואם כפורסם (כ־מעט יחיד בדורו) התברך בשופרא כעין שופרא דיעקב אבינו, איש בר־עם הליכות ואופן ליחסים עם בני אדם, העמד ע"י מפלגת החרדים ב־שני מקומות. רצו לנצל את כשרונותיו הזכות על ידו בשני צירים. הוא ז"ל נבחר בשני הקקומות כמועמד החרדים ועליו היה לוותר על מקום אחד מבין שניהם.

בבקום אחד, שנבחר היה יריבו ג"כ במפלגת החרדים, ובמקום השני היה יריבו חשוד בנטיה ל„מתקדמים". יריב זה שנוצח על ידו היה ראש הקהילה באחת הקהילות הגדולות שבגליל ה־ע...ין, עשיר מופלג, שנאף לשתף ה־פקיד בחיי הציבור. כדי להגיע למט־רהו זו, שלח לסבי ז"ל שליח מיוחד (כמדומני אחד ממשפחת זקני ז"ל) והבטיח לסבי ז"ל, שאם יוותר לטו־בתו במחוזו, מבטיח הוא לו את ה־רבנות של קהילתו, נוסף לעשרת א־לפים פלורינים שמוכן להשליש ב־ידו של השליח. סבי ז"ל שהיה אז רב בקהילה קטנה וחי באמור בתנאים כביצים, לא היסס אף לרגע ולא די־הר על סכינו בבקום ההוא, ובמקום זה הוקר בבקום שיריבו היה מבפ־קנת החרדים אך ורק כדי להבטיח לעוד ציר אחד בסוף יכנס לבפלגת החרדים לקונגרס.³

כהונתו כרב בווערבוי

בשנת תרל"ב נתקבל לקיק ווערבוי לכהן ברבנות קהלה זו, בה כיהנו זקנו המפורסם הגאון ר' קאפל חריף ז"ל (יעקב אלס קונשטאדאס), בעל ספר „חידושי יעבי"ץ" על חולין, הל־ביד המובהק של בעל „הנודע ביהו־דה", ובכהונתו ניהל „בם הוא ישיבה גדולה ומפורסמת מבנה יצאו הלבידים לאות ולאלפים. גם בקהילה זו כהן כל ימי שבעים שנה, שנות רבנותו. שבר שלום. בחכמתו הגדולה הצליח תמיד לנהל את בני קהילתו בדרכי השלום והתרחק אלפי מילין מצל צילה של מחלוקת. העביר על מדותיו ולא הגיב על דברים שרבנים הסתבכו בהם במחלוקות ממושכות.

„בני — הזהיר אותי — הזהר לא לקחת חלק בשום מחלוקת. כתוב ב־היה „ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים", מביא רש"י בשם חז"ל „צ־פרדע אחת היתה והיו מכים אותה והיא מתזת נחילים נחילים". לו הש־כילו המצרים לא לנגוע בצפרדע הרא־שונה ולא היו מכים אותה, לא היו יוצאים ממנה נחילים נחילים. ללמדנו שכך היא דרכה של מחלוקת. אחד מתחיל לקרקר ולהתקוטט נגד הרב, אם יש שכל וחכמה ברב, נותן לו לקרקר ולא מגיב ולא מכה בו ה„צפרדע" ב־מאר יהודי הלבסוף הוא גלאה מלי־קרקר ונצלם. לא כן כשהרבנים ביבינו — התאתן — רק כתחילה צ־פרדע אחת לקרקר נגדם, חושבים מ־צוה להכות בה, ומה התוצאה? יו־צאים ממנה „נחילים נחילים", כמה קהילות נהרסו עקב „צפרדע" אחת ש־ההחילה לקרקר הזכו בה".

על כסא הרבנות בודפסט

בשנת תרנ"ב נקרא לשבת על כסא הרבנות בקהילת בודאפעסט, בו שי־מש לפניו ברבנות הגאון ר' חיים סופר ז"ל (בעל „מחנה חיים" ו„פלס חיים") ולפניו סבי ר' ואלף סופר זצ"ל (האהרון כרבה של חברת „ש"ס שריכה בהוכה לפני קום הקהי־לה את כל התרדים שבעיר זו).

הקהילה שהיתה אז בתחילה התפת־חותה, קטנה בבספר אבל לפניה ע־תיד של התפתחות עצומה, כקהילת בעיר הבירה, חיפשה באוך שביכלתו לפתח אותה ולייצג אותה לפני מוס־דות עיר הבירה. ובעיקר חפשו רב שיש בכחו להשכין שלום בקהילה זו, שהיתה מסוערת החת הנהגתו של ר' חיים סופר זצ"ל, שהיה קנאי ש־בקנאים, צדיק שלא ויתר על קוצו של יוד.

בסבי ז"ל שהיה מפורסם במדינה בחכמתו ובבינתו ובדרכי נועם, קיו למצוא את הרב המתאים, שיכול ל־נהל אותם על פי בנוחות. אכן לא התאכזבו בציפייתם. שלושים ותשע ש־נה ניהל את קהילתו בשלום, כך ש־קהילה גדולה זו — שהתפתחה הה־רחבה החת הנהלתו פי כוכים — לא ידעה מעולם מחלוקת מהי, זו היתה תפארתו ותפארת קהילתו.

בעיר גדולה לאלוקים, עיר מטרו־פולין של המדינה, בה היו נוסף לבני קהילתו, מאתים ועשרים אלף יהודים חברי קהילת „המתקדמים" וכן היו מ־צויים בה יהודים רבים ששהו בעיר הבירה לרגל עסקיהם, הצליח הוא ז"ל לייצג את האורתודוקסיה בכבוד ול־עמוד בגאון לפני שרים ורוזנים.

תבונתו, וחכמתו

כידוע, שנוסף על מעלות ומידות בהן ברך ה' את זקני במלוא חפניים, נתברך בכשרון של דרשן תואם יר־צא מן הכלל. הוא השתמש בכשרון זה רק לשם שמים, כדי להביא כבוד והערכה לחרדים.

כך אמר לי פעם: „מעולם לא הת־כוונתי לנאום „טוב". זה אסור וזו ח"ו תורה שלא לשמה, התכוונתי ת־מיד שלא לגרום ח"ו להורדת כבוד התורה, אם אעלה על הבמה לדרוש דרשה בלי שהתכוננתי עליה כראוי". בכל המדינה היתה ידועה אמרתו: „על בנה שלי לדבר אני לא מתכונן הרבה, אני מתכונן הרבה וחושב על מה שלי שלא לדבר".⁴

כמובן שבעיר גדולה זו היה צריך להשתמש בתבונתו ובחכמתו הגדולה כדי לפתור בעיות השונות ה־עולות על הפרק בחיי עיר הבירה.

אזכיר רק מקרה אחד מאלפי מקרים, מקרה בו הופיע יום אחד בלשכתו עורך העתון הרשמי של הממשלה ו־חבר הפרלמנט ההונגרי שרצה ל... המד. החוק ההונגרי קובע שעל מבקר דתו להופיע אצל רב דקהילתו ול־הודיע על רצונו זה, ועל הרב לשכנעו להשאר בדתו, ורק אחרי הודעה זו יכולה לקבל אותו הדת השניה. עורך העתון הנ"ל, שהיה חבר קהילת „המת־קדמים" בבודאפעסט התבייש להופיע לפני רבם של „המתקדמים" ה... לפתע פתאום עם שני עדים (ככתוב בחוק) אצל סבי ז"ל. זקני ז"ל כמובן לא היה יכול להחזירו סתם, עליו היה לשכנע על כבודו של המבקש על מע־כדי הרב — ולהבדיל — לסבי"ר גם על כבודו הוא.

אמר לו: „ראה אדוני, קהילתי היא קהילת האורתודוקסים, אנחנו לא „ק־הלת אבי אלא קהילת פיקיש. לכו יש הגאים יודעים לפיהם אנו כלכבד לים יהודים בחברי קהילתנו, (שמירת שבת, כשרות, טהרת המשפחה וכו') עקב הנאים אלה נבצאים אלפי יהו־דים בקהילה של „המתקדמים", ברוד בם עלו לפספס מהמדינה, ולא נתק־בלו בקהילתנו כחברים. הם כשלבים בם לקהילה המתקדמים, אבל ליבם נוקפם ובכל בה שנוגע לשמירת הד־בעלת השאלה איסור והיתר הנוגעת, לא סומכים הם על כשרות של הרבנות של „המתקדמים" ובפעיות אלו פונים לרבנות שלנו. כמובן אנחנו נוהגים להם שרות בנפש חפצה בכל השאלות הקשורות בבעיות אלו. הברי הרבנות של קהילת „המתקדמים" בשיבים ל־רוחם של אנשים אלה, ואין ביוכנו הר־כוכים עבור זה. אם אדוני חושב ש־כשרותה של רבנות קהילת „המתקד־מים" שאדוני חבר בה, לא מספקה להשתמד ולהמיר דת, אני יכול להב־טיח לאדוני בבלוא אחריותי, שכשרות רבנות זו מספקה בהחלט למען המירה הזה".

ידידותו עם המלך פרנץ יוזף

בשנת תרי"ב עיטר אותו המלך פרנץ יוזף הראשון בתואר „יועץ המלך", וקיבל אותו [illegible] לראיון.

מלך זה שנא את ההונגרים, עם עיקש שהמגיד במבילת ההבסבורגים בשנת 1848-9, והתחילה לגרש את חילותיו מארצו ולהכריז על כינון ר־פובליקה עצמאית, רק בעזרת הרוסים שקראם לעזרה, הצליח לדכא את ה־מרד, ולהכניעו בים של דם.

כוחה הכביבה המדיניות הביאו אח־רן, אחרי עשרים שנה, בשנת 1863, לפשרה, לפיה ולהתבינה עצמאית, ב־בבלת בעניני חוץ וצבא, אף שהתפייס אתם, עברתו היתה שמורה חריפה שנת 1848-9 ברבה כל ימי היו אף לבו.

נוסף לאמור היה קנאי אדוק ע־האבין ב„מלכים כלכבים לכבאי ההר־גג בכל צעד ושעל שמהיה בהתאם לנימוסים המקובלים בימי הביניים („אטיקט הספניולי"), שהקימו מהיצה בזילן, בינו ובין סביבתו, ואפילו בינו ובין בני משפחתו. בהופעתו היה דומה יותר לפסל מבוגע מאשר לבן אדם ה־עם רגשות שונים.

לבירה שנאתו להונגרים, כשקיבל לראיון אישים שונים בארצינו שבבני ואמפעטם בירת הונגריה, היה מיכרה — היותי איבר „אנוס על פי הדיבור" — לדבר איתם בשפה ההונגריה, ר־צאה בבספטים קצובים שהוכנו לו ב־ראש, היות ששליטתו היתה הלושה מאד בשפה ההונגרית.

כמובן דאגה מזכירות החצר להכין בהתאם לסדר יומו של המלך האו־בר על האיש שעמד להתקבל על ידו, בצירוף השאלות השבלוניות ש־שואלים המלכים את נתיניהם שזכו להתקבל על ידם. (מגבנו של פרעה ש־שאל את יעקב אבינו „כמה שני חיי־יך"? בני צאלות המלכים בספרות ז"ל. ה־מזכירות שהכינה גם את פרטי סבי ז"ל כשמחה לציין פרט קטן אחד, וזה שסבי ז"ל לברות שישלט בשפות שונות (גרמנית, צרפתית, תניב סלובקי של השפה הלבית) לא דבר כלל בשפה ההונגרית. ידיעתו בשפה זו הצטמ־צמה למילים בודדות „הן", „לאו", „הי־דה". המזכירות פסחה על פרט זה, היות ולא העלתה על דעתה שרבה הראשי של עיר הבירה ההונגרית אינו בדבר הונגרית.

כך כשעמד סבי ז"ל לפני המלך ובירכו בברכה „בי שחלק מכבודו וכו'" המלך פתח את השיחה בשפה ההונ־גרית, בהם סבי ז"ל, אבל לא איבד את עשתונותיו ואת הקליטה הבלאה של עצמו. לשאלתו של המלך שלא הי־בין הבנה, השיב בגרמנית צחה ו־ביקש סליחתו של המלך, באמרו שלצ־צערו אינו מבין בשפה זו כלום.

גם המלך הופתע מדבריו על סבי ז"ל, אבל לשבע ההשובה, פמנה ה־הברד שקיים רב ראשי בבירה ההונ־גרית, רב מכובד, ראש ועד רבני הבדינה ההודים, שאינו בבין ההונגרית איבד כרב שמחה את השליטה על עצמו, והפסל הקפוא נהפך לבן אדם חי שלא מסתיר את רגשותיו. בחיוך רחב על פניו טפח פעמים־שלוש על כתף זקני ז"ל באמרו: „אין דבר, אין דבר, אנו אדונים זקנים, כבר לא נלמד שפה זו".

אי ידיעת השפה ההונגרית, הייתי אומר — קשר בינהם קשר אימי, ו־בשוהי ההצר, פקידים גבוהים במיס־של שעמדו בירכתי אולם הקבלה, הר־בינו משום מה שהמלך הפך ביקוהו של הרב הזקן, דעה זו הגיה להוגי הפכישלה והגבנה בשכל ביוחד להר־פעיוהי של סבי ז"ל לפני המזכירות השונים ביצגי לפניהם את ענייני הכלל.

אבל כבוד זה לא היה חשוב בעיניו, כעולם לא שמעתי מבנו שיזכיר ענין זה. ברוב צדקתו וענוותנותו הגדולה היה בו בלבו לכבוד הבדומה. המאורעו ראה בזה שהיה הלמידו המובהק של בעל הכתב סופר זצ"ל, ובזה שמסר נפשו על יסוד האורתודוקסיה, ובזה שצדיקי וגדולי הרבנים של ארץ הונ־גריה זי"ע (מכל הזרמים, מתנגדים וחסידים) כבכו יהם הקדושה עליו, ר־בני אותו ז"ל לראש ועדת הרבנים של הבני הארץ, כאיש אמונה, לנהל את עניני המדינה, איש אשר בכוחו ללכת נגד רוחו של כל איש, איש אשר ביתו ה' אתו בחכמה, בתבונה ובצאה להתייצב לפני מלכים ושרים.

יחסו לאדמורי"ם וחסידים

חיבה יתירה קשרה אותו לאדמורי"ם ולגדולי הרבנים החסידים ז"ל בארץ הונגריה. וקשרי אהבה ביהודה קשרו אותו לרבה של סיגט — בעל קדושת יו"ט ז"ל, לא עבה שום צעד בדיני בלתי להתייעץ איתו, ואף שנים מבניה שלח ללמוד בישיבתו.

כן הראה חיבה יתירה לאדמורי"ם מגליציה שברחו להונגריה בשנות ב־להמת העולם הראשונה הגיעו לעירה הזעיר פעסט.

אספר פה עובדה שהיתה לו עם ה־אדמו"ר מבלזוב, הצדיק ר' צבי אלי־מלך שפירא ז"ל (בעל שו"ת „צבי לצדיק"), יום אחד הופיע אצל סבי ז"ל משמשו בקודש של האדמו"ר ה־נ"ל והודיע שרבו הגיע לפעסט, ד־רש בשלום רב העיר ומבקש ממנו שישאיל לו גמרא מסכת חולין.

סבי ז"ל פקד מיד על משמשו הוא, ואמר לו: „קח מהספרים שלי ש"ס שלם, הזמין מרכבה, תוביל את הש"ס מיד לאדמו"ר מבלזוב, תמסור לו שלום בשמי עד שאוכל לבקר אותו". לשאלתו של משמשו: „רבי, הלא ה־אדמו"ר ביקש רק מסכת חולין, מדוע בשלה לו ש"ס שלם" השיב לו:

„בני, בה אתה חושב, כשברח האדמו"ר מבלזוב לקח אתו ש"ס? ובדרך ב־אבד לו מסכת חולין? לא לקח אתו כלום, הציל רק את עורו לנפשו, אבל כנראה עסק לפני בריחתו במסכת חו־לין ומכיון הוא רוצה להמשיך בה".

טוהר מידותיו

על טוהר מידותיו יכולני להאריך דפים שלמים, כידוע לא השאיר אחריו לא כסף לא זהב ולא הון. והיה בו לכסף כל ימי חייו. אזכיר כאן רק פרט אחד המלמד על הכלל כולו.

לעת זקנותו כשנתאלמן ולא היה בכוחו לנסוע לערי המרחצאות, נהג סבי ז"ל להעתיק את מקו. מבודיין לבית־ההבראה של הקהילה בבית הב־בראה זה בילה את חדשי הקיץ, מאח־רי שבועות עד ימי הסליחות. בפעם הראשונה כשהעתיק דירתו לשם, כתב מכתב להנהלת הקהילה בו באמר: „היות ואני מקבל בבית הבראה שלכם אש"ל מלא, אין בזכותי לקבל משכורת הרי"ני לבקשכם להעביר את משכורתי בשלמותה לקופת בית ההבראה", וכך נהג כל השנים בהן שהה בבית הבראה זה.

בשנת תרפ"ז (הוא כבן תשעים ו־אחת) נתחוקק חוק שלפיו קבלה ה־אורתודוכסיה ו„המתקדמים" יציגת ב־בית העליון של פרלמנט המדינה. ר־בני הארץ בחרו פה אחד בזקני לייצג אותם בבית עליון זה. חלקו לו כבוד, הזאת למרות שידעו שאף פעם לא יופיע בישיבות בבית העליון, הן ב־פאת גילו המופלג והן מהסיבה שכבר הזכרנו, שלא שלט כלל בשפה ה־הונגריה.

מעשי אבות סימן לבנים

בטרם שאני עובר לתאר את פטי־רתו של זקני זצ"ל, הריני להוסיף לבסוף עוד קו אחד על דמותו הנפלאה ז"ל, וזה על כח הזכרון הבלתי רגיל שלו, זכרון שלא עזבו עד לסוף ימיו.

בשנת תרפ"ז, שנתיים לפני פטי־רתו ז"ל, עליתי — כדרכם של בחורי תלמידי ישיבות הונגריה לגמור את שנות למודיהם ב„ישיבה הרמה" של פרשבורג, שם השתלמו בהוראה — לישיבת אדמו"ר הגאון בעל „דעת סופרי" (הגאון ר' עקיבא סופר זצ"ל) לישיבה בה למדו לפני כל אבותי ז"ל מדור דור. כשחזרתי בסוף „ה־זמן" לעירי ועליתי לקבל פני זקני ז־צ"ל, שאלני, אחרי ברכת השלום ש־לו, מה היתה הסוגיה שלמדנו. כשסיפרתי לו שלמדנו סוגית „טיפת חלב" וספרתי לו כי בשיעור הראשון הקשיתי ל־אדמו"ר קושיה על תוספות בסוגיה זו, ולרגל קושיה זו התפתח ויכוח ער בין תלמידי הישיבה ובין מרן ז"ל, המשכתי לספר לו, שאחרי השיעור קרא אותי מורי ורבי, ואמר לי: אתה תלמד יחד עם בני שמחה בונם (כעת בלונדון).

לשמע ספורי אחזה בו התרגשות יוצאה מן הכלל, הפסיק את שטף דיבורי תפס בידו את הפעמון הקטן שהיה מונח על שולחנו, ובצלצל ל־משמשו, שהיה לומד בחדר הסמוך, כשהופיע המשמש (אברהם הלוי הי"ד), הוציא מפתח מכיסו ונתנו בידו ואמר לו: יואל נא בטובו ללכת ל־חדר השני, לפתוח את הארון העומד שם, ולהביא מהמדף העליון — שם היו מסודרים פנקסי חדושי התורה שלו — מחברת האחרונה להביאו לו.

„הינך רואה, בני — אמר לי. בהחזיק בידו את המחברת הדהויה — „זו המחברת בה כתבתי חידושי הר־רה שלי כשלמדתי אני בישיבת מורי ורבי ה„כתב סופר" זצ"ל, וכמוך גם אני למדנו בשעור הראשון את הסוגיה „טיפת חלב", וגם אני שאלתי אותו ז"ל אותה קושיה שהקשית אתה לרבי שלך, וגם הוא ז"ל קרא אותי בתום ה־שעור, ואמר לי — אתה תלמד יחד עם בני ר' משה. כל זה רשום במח־ברת זו".

התפעל מאד לראות, איך „תורה חו־זרת על אכסניה שלה", ושמח שבאותו בית המדרש שלמד הוא, תורה ונשנתה פרשתו עם נכד רבו ז"ל ועם נכדו הוא כ„מעשה אבות סימן לבנים".

ברצוני לסיים את מאמרי על סבי ז"ל, (אם יתן ה' כח וזמן ברצוני לכתוב ספר עליו ועל תקופתו) בתי־אור שעותיו האחרונות, בהן לכהוי איך צדיק נפטר מן העולם.

באלול של שנת תרפ"ט שהיתי בוינה עם אאמו"ר זצ"ל שהשתתף בכנסיה הגדולה של אגודת ישראל. שם ה־ציגה אותנו השמועה על מחלתו של סבי ז"ל, וחזרנו מיד לפעסט התקבצנו יחד עם כל בני המשפחה ליד מיטת חוליו ז"ל. במוצש"ק לפני פטירתו, למרות דלקת הריאות התוקפת בה חלה, היה בהכרה מלאה. שמע את ההבדלה ואמר „רוצה שלך (הוא כיום בירוד שלים): „יודע אני שמצבי מסוכן מ־אד, והנני מכין שבגילי (גיל תשעים ושלש) כמעט אין לי סכויים לעמוד מבחלה זו. למרות זאת הריני לבקשך שאם תוכל לעשות עוד אילו מאמצים להאריך ימי תעשה אותם, כי חושבני שיש לי עוד מה לעשות בעולם".

ברכת בורא נפשות לפני פטירתו

בלילה זה היינו ערים, ראשי ה־קהילה ובני המשפחה ליד מיטתו, צ־עיר הייתי, בפחד ורגש מהויה מד־עידה זו — הראשונה בחיי — ע"ף וליאה כמתוח שעות הלילה העוברות, שאת עומק קדושתן לא תפשתי אז ב־מלואן, לכן סרתי לבית לשעה קלה לחדר הסמוך.

סבי ז"ל שהסתכל על העומדים מ־סביב למיטתו, הבחין בהעדרי ושאל, איפה שימי? (כנוי שמי — שמעון). קראו לי וכשנכנסתי לחדרו אמר לי — השאר פה ואל תזוז ממיטתי, הוא ז"ל היה בהכרה מלאה עד הסוף. ה־חזיק כל הזמן בידו את הכיפה על ראשו שלא תיפול ח"ו. אמר שעה קלה לפני פטירתו לבני הרב מוורבוי: „דאס אויבערדיגען איזט אנאנגע־נעהם" (לא נעים לעבור בדירה ל־דירה).

סמוך לפטירתו ביקש כוס חלב ו־ברך עליו בשם ומלכות „שהכל נהיה בדברו" זו היתה הברכה האחרונה ש־הוציא מפיו, ובזה החזיר את נשמתו לבורא, כשהעומדים מסביב קוראים „שמע ישראל".

שנים רבות אחרי פטירתו בא לידי ספר, בו ראיתי שישנם צדיקים ש־מברכים לפני פטירתם „שהכל נהיה בדברו" ולא מברכים את הברכה ה־אחרונה של „בורא נפשות רבות וכו' אשר בראת להחיות בהם נפש כל חי".

ברכה זו משאירים הם ז"ל לימות תחיית המתים, בם יקומו ויברכו „ל־החיות בהם נפש כל חי".

יהי רצון שיהא חלקנו עמהם.

¹ קהילתו שוכרה לו אבותיו עד ה־יום, ובדי קנה בשנה שורכת חברת הש"ס שבקהילה פעמם יציין סיום הש"ס וסעודת מצוה ביום הילולא של רבינו ז"ל.

² ראה בספרו של ר' י' גרינולד „ל־פלגות ישראל בהונגריא".

³ על תפקידו בקונגרס ראה בספרו של גרינולד הנ"ל.

⁴ פנינים יקרים כדברי אגדה שלו, שיבצתים בספרו של אאמו"ר זצ"ל, „עטרת פז"י עה"ת.

המודיע ו'
יום ב' כ"ט אלול תשל"ה

משלחת אגודאית מנהלת מו"מ עם נציגים ערביים

פרק היסטורי בלתי ידוע על יוזמות מדיניות של אגודת ישראל למציאת הבנה הדדית עם העולם הערבי

גם היום, בעידן של מסעה קיסינגר, ללא ספק היתה מהללה שבצביה רבתי ידיעה מרעישה כגון: „משלחת יהודית נפגשה עם המלך חוסיין; עיר כים רבים יתרמו בירדן עד אשר יגיע ל־פגישה כזאת הנקראת בלשון ימינו „משא ומתן ישיר". שוחהוק האמרי־קאי יודקק לאין ספור ביסוד בין יבשתיים נוספות עד אשר ייבשו שני הצדדים סביב לשולחן אחד במשא.

מאת
שמואל אבישי שטוקהמר

פגישה כזו התקיימה — לפני חמי־שים שנה, בחודש אדר שנת תרפ"ה, משלחת יהודית נכבדה, בהרכב מ־כובד, נפגשה עם המלך חוסיין — סבו של מלך ירדן הנוכחי — וייתכן מאד כי לו היו מאפשרים חוגים יהודיים דווקא, להמשיך בשיחות ישירות כ־אלו — יתכן מאד שהיחסים בין הי־הודים לערבים היו שונים לגמרי, מ־שהם היום, וכל מצב־העניינים המ־דיני היה מתגלגל אחרת. אך לא אמתייגא מילהא.

בטורים הבאים ננסה להעלות, ב־קצרה, את פרשת הפגישה היהודית עם המלך חוסיין, במלאות 50 שנה להירצחו של הפרופ' יעקב ישראל די־האן, ז"ל, (כ"ט סיון תרפ"ד — כ"ט סיון תשל"ד), אשר היה יוזם הפגי־שה ומארגנה, להלכה ולמעשה, בבר־כתם ובעידודם של גדולי הדור ההוא, מארץ ישראל ומפולין, כאשר יתפרר להלן.

בפעילותו של דיהאן למען עצמ־אותה של היהדות החרדית בארץ, ראה גם צורך חיוני ביצירת קשרים טובים עם החוגים הערביים. בהיותו מדינאי מחונן, בעל חוש כטובה ובהי־פחות, גרס שעל היהודות הארצישראלית לטפח קשרי ידידות עם חוגים אלה — הנקראים היום „פלשתינאיים" — ושינן כי רק בדרך זו, של משא־ומתן ישיר, קיימת האפשרות לפתרון הבעיה הרבות המיוחדות שבגללן שו־רר המתח בין שני העמים יושבי ה־ארץ הזאת.

אותם ימים היתה השפעתו של ה־מלך חוסיין, שליט חגאז, רבה בעולם הערבי, הן בזכות עצמו, והן בזכות אביהם של המלך פייסל, מלך עיראק והאמיר עבדאללה (זקנו של חוסיין דימינו) ראש אמירות עבר־הירדן — אשר גם הם ריכזו בידיהם שליטה ומכובת רבה בקרב הערבים.

ההצהרה של עבדאללה

דיהאן קשר קשרי־ידידות מיוחד עם האמיר עבדאללה, שישב בריבה עמון (עמאן), והוא כיבדו מאד.

בחודש מנחם־אב שנת תרפ"ג, ב־אחד מביקוריו אצל האמיר עבדאללה בעבר־הירדן, גולל דיהאן את השיחה על היחסים הכלליים בין היהודים ו־הערבים.

לאותה שיחה הצטרף גם אחיו של עבדאללה, המלך פייסל, כעיראק, ו־שניהם החזו והסכימו לדיהאן כי יש לכונן יחסים הוגנים וצודקים בין שני הצדדים.

דיהאן לחץ על האמיר עבדאללה שיעלה את תוכן דבריו על הכתב, והוא הסכים לכך. בהצהרתו, שנכתבה כולה בכתב־ידו וחתם עליה, באמר בין השאר כי הבנה הדדית בין הי־הודים הערבים בארץ ישראל תגרור עמה גם הטבה עמדת היהודים הבמ־צאים בארצות ערב (אז הצרו ב־מיוחד ליהודים שהתגוררו בתימן). כן הסכים, באותה הצהרה, שיוקם ישוב יהודי חקלאי בעבר־הירדן, בתנאי ש־בטיחו שלא ההייגה לישוב יהודי זה מטרות פוליטיות.

ההצהרה ברורה כזו היתה בבידה מסויימת הישג, שכן היחסים בין הי־הודים והערבים היו כתוחים כאד באותה שנה. ואכן כך ההי... דיהאן לאותו כיסמך, ששמר עליו בסודיות. רק לראשי אגודת ישראל דיווח עליו, וביקש כי תדון בכובד ראש בבדון.

ביום ג' אלול, תרפ"ג אותה שנה, נפתחה בוינה הכנסיה הגדולה הרא־שונה של אגודת ישראל, רבי משה בלוי, שנסע לוינה כציר הכנה"ג מי־רושלים, ביקש מדיהאן כי ימסור לו את ההצהרה הנ"ל בכדי להציגה ל־פני וועדת א"י של הכנה"ג בפרטיכל מפגישת דיהאן עם עבדאללה (מובא בספר „מרא דארעא ישראל" ח"ב, ש־יצא לאור בימים האחרונים) ניסח רבי משה בלוי את העניין כך: „אגודת ישראל הארצישראלית לקחה תוכן מבל הנ"ל, והיא מציעה להציע לפני הכנסיה לשים לב לזה, ביחוד ההצעה היא השאלה אם כדאי אולי לעשות צעדים בזה ביחוד במה שנוגע לעבר הירדן, שבזה אינו נכנסים לגבולם של אחרים ואינו נוגעים בשאלות המדיניות הקבועות".

מסמך מדיני חשוב

כבה שמיסמך זה היה חשוב בעת נתינתו, עלתה חשיבותו הרבה יותר ברבות השנים, כאשר המתיחות בין היהודים והערבים גברה עד מאורעות דמים יומיומיים, והך כדי טענתם ה־מתבודה של מנהיגי הערבים כי אינם רוצים לקיים שיג ושיח עם היהודים. ביסמך הצהרתי כזה שניתן לידי ד"ר דיהאן יכול היה למשוך קצת את ה־אויה. כותב „הדבר", „כלי־מבטאה המרכזי של אגודת ישראל העולמית" (שבועון עברי שהופיע בורשה, ב־עריכת רבי אלכסנדר־זושא פרידמן הי"ד ור' אלימלך שטייאר, הי"ד) בגליון סוף חודש המוז תרצ"ו (היינו כ־13 שנה אחרי המעשה), תחת הכותרת „תעודה חשובה בין כתבי הד"ר דיהאן ז"ל:

...„ההתוודות הסיסה בחוגי ראשי המוסדות של הישוב מסביב לדוקומנט בדוים. וייצמן דחה את הצעתו, מ־הסתודי שנמצא בין הדוקומנטים ש־בשארו כהפרופיסור ר' יעקב ישראל הלוי דיהאן ז"ל. הדוקומנט הזה מ־הווה הצהרה חשובה מאד, וזהו ה־צהרה מהאמיר עבדאללה בכתב־ידו ב־שאלת ארץ ישראל, הבעת ברכה ל־התישבות יהודית בעבר הירדן. פרטי הדוקומנט הזה הוה על נכון שמורים בסוד, אבל עצם הדבר מעניין מאד.

„הפרופיסור דיהאן ז"ל כידוע היה מהמתכננים תכניות למצוא דרך של פתרון לשאלת ארץ ישראל, ולרגלי זה השתמש בכל ההזדמנות לשוחח ול־התייעץ בענין זה עם ראשי הממשלה ועם המדינאים האנגלים או גדולי ה־ערבים.

„ד"ר דיהאן ביקר פעם אצל האמיר עבדולה בעבר־הירדן ושוחח אתו על שאלה ארץ ישראל. השיחה היתה ר־צינית מאד, ובעת השיחה הזהיר ה־אמיר עבדולה את ההצהרה הנזכרת. הד"ר דיהאן ז"ל ביקש מכנו שירשום את זה ביומנו של דיהאן — האמיר רשם את זה. לאות אהדה והבעת שביעת־רצון נתן הד"ר דיהאן את עטו במתנה להאמיר עבדולה. פנקס היומן שבו נמצאת ההצהרה הזאת נמצא בין הדוקומנטים של הד"ר די־האן ז"ל.

„הדבר הסב בשעתו ענין רב, ובעת הכנסיה הראשונה מסר הד"ר דיהאן להרב משה בלוי את הדוקומנט שהוא יביא אותו לפני האכווקסטיבה העולמית של האגודה".

וכסיים „הדבר": „אם דוקומנט כזה של האמיר עבדולה לפרופיסור דיהאן יכול לפעול מאומה אין לדעת. אבל בכל אופן זה מוכיח שאין הדבר כמו שהערבים טוענים כעת שמעולם לא הסכימו אפילו להיכנס בדברים עם היהודים בדבר א"י. זה סותר לגמרי את הדעה הזאת ומוכיח שמנהיגיהם הראשיים הסכימו למצב".

גם רבי משה בלוי, במאמר בגליון „קול יעקב", שהופיע בכ"ט סיון ה־רצ"ו, מסכם באותה נימה, אלא ש־הוא מגלה כי: „כשנרצח ד"ר דיהאן שלטו ידי זרים בכתביו וכנראה נגנב הדוקומנט החשוב הזה, והאוטוגרפים החוקיים לא כבצא אותו עוד.

וייצמן דחה הצעת תיווך

דיהאן האשים בשעתו את ראשי ההנהגה הציונית בצבצום־אופקים מ־דיני בנוגע לבעיית דו־הקיום בין היהודים לערבים. הוא טען כי הם אינם תופסים במידה מספקת את ש־רשי הריב, ולכן אין להם פתרון. כי אשר מצא שפה־משותפת עם מנהיגים ערביים אף הציע דיהאן לוייצמן את שרותו לתווך בעשיית שלום בין ה־עמים מובבים, וניסה להיפגש ב־עצמו עם המלך פייסל מעיראק, ואף הסכים לכינון פדרציה של ארץ יש־ראל ועבר־הירדן, בראשות פייסל, ו־בלבד שתישמרנה הזכויות השלטוניות של ההנהגה הציונית בארץ ישראל. ברור, אגב, כי אילו היה דיהאן בא לידי הסכם כזה עם מנהיג ערבי — היה זוכה לכך בקיתונות גדושים של חירופים וגידופים מצד העתונות ה־ציונית.

יש לציין את העובדה כי ראשי א־גודת ישראל בארץ ישראל, גם כאשר דרשו כי את החיים הקהילתיים ינהלו בנפרד, באופן עצמאי — גרסו, מאידך כי את הייצוג של הישוב היהודי ב־ארץ כלפי חוץ, ובמיוחד מדינית, יש לצבע במאוחד, ע"י חטיבה אחת של כל חוגי הישוב בארץ ישראל. מטעם זה תבעו את זכותה של היהדות החר־דית להשתתף בסוכנות היהודית ד בפניות רבות עמדו על כך שישותפו בעבודה המדינית של הישוב היהודי בארץ.

ראשי ההנהגה הציונית התנגדו ב־תוקף לדרישה צודקת זו. לנוכח ה־תנגדות זו, החליטו ראשי היהדות ה־חרדית לנהל לא רק את העניינים ה־דתיים־ספציפיים לבד, אלא גם את העניינים המדיניים על מילוי משימה זו הופקד דיהאן.

בחודש שבט תרפ"ד בא המלך חו־סיין, מלך חגאז, לביקור אצל בנו האמיר עבדאללה ברבת־עמון, ביקור זה היה מאורע חשוב בעולם הערבי, ביהודים ביהודים. הזמין האמיר ע־בדאללה את דיהאן להיות נוכח בק־בלת פנים לכבוד אביו, שהתקיימה ברבת עמון.

עבדאללה שולח איגרת למרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל

מרן הגרי"ח זוננפלד זצוק"ל, שמו נודע עבדאללה בהיותו בירושלים — בהדרכת דיהאן — שיגר אגרת ל־חוסיין בבקשה שישפיע לטובת הי־הודים הסובלים בארצות ערב בכלל ובתימן בפרט. דיהאן מסר את המכתב למלך והוא הבטיח לו כי „ישפיע עד כמה שידו מגעת לטובת היהודים בכל ארצות ערב וביחוד בתימן" — כפי ש„קול ישראל" מאותם ימים מדווח.

כבוד גדול גהל דיהאן, הן בזכות ע־צמו והן בזכות ייצוגו את היהדות ה־חרדית בארץ. בביקורו זה ברבת ע־מון הוא הוזמן לכל הפגישות הפא־רוחות הרשמיות, דבר שהיה לצנינים בעיני ראשי ההנהגה הציונית שהוכחו לאותו אירועים. דיהאן סירב לאכול בארוחות שהוזמן אליהן מטעמי כשרות — בעוד שהיהודים האחרים, מהנה־גה הציונית, אכלו כאוות־נפשם ב־בילות וטריפות — וסירובו זה העלה קרנו יותר בעיני המלך חוסיין.

חוסיין תורם לעניי ירושלים

בהיותו ברבת עמון הביא דיהאן ל־פני המלך גם את בעיית המצוקה ה־כספית של עניי ירושלים, וחוסיין הבטיח לתרום סכום נכבד למטרה זו כשבוע לאחר שדיהאן חזר לירושלים בא אליו שליח מיוחד מטעם המלך חוסיין, ראלי פאשא, מושל מחוז סאלט בעבר הירדן, עם התרומה לעניי ה־עדה החרדית. דיהאן הלך עם פאשא לבית הגריית זוננפלד ושם — מספר כתב „קול ישראל" — „ראללי פאשא קם על רגליו ובכבוד צבאי מסר למרן הגאב"ד שליט"א ברכת השלום בשם ה. מ. המלך חוסיין לו ולבני עדתו וביקשו בשם הוד־מלכותו ל־האזין ולקבל המתנה אשר הרים ב־שביל עניי עדתו. מרן הגאב"ד ש־ליט"א קיבל את הכסף, הסך חמשים לייש זהב, וביקש כאת הוד־מלכותו ראללי פאשא להגיע להוד־מלכותו ה־מלך חוסיין ברכת השלום והתודה ב־שמו, בשם העדה, ובשם כל העניים אשר ייהנו מכתנתו. בהזדמנות זו ביקש רבינו שליט"א מאת ה. מ. ראללי פאשא לבקש עוד פעם את ה. מ. ה־מלך חוסיין להשתדל בכל השפעתו לטובת אחינו היהודים בתימן וביתר ארצות ערב".

כבגד יחס של זלזול

ביקורו של המלך חוסיין ברבת־עמון נשא אופי פוליטי כללי ביקורתו שם ראשי השלטון המנדטורי וכן רא־שי ההנהגה הציונית, ראשי אגודת ישראל בארץ ישראל חשו כי בעשיים דברים בגלוים — ואותם לא משתפים בכלל. בבאמר זאת הכותרת „מאחורי הפרגוד" יוצא אז אבן משה בלוי בחריפות רבה ב„קול ישראל". המאמר מביע את הזעם והכאב של היהדות החרדית והמאורגנת עם האינבוריציה והזלזול של ראשי ההנהגה הציונית כלפיה; את כוונתה התקיפה של הי־הדות החרדית על כך, ואת החלטתה ההנהגה של אגודת ישראל עקב כך לייצג את עצמה בגאון בכל הפרס־מים ובכל ההזדמנויות.

בין־השיטין של מאמר זה מבינים אנו הייב את הכרעת ראשי אגודת ישראל לשלוח משלחת מיוחדת למלך חוסיין. ולכן כדאי לצטט בזה קטעים בהחיים מהמאמר.

פותר רבי משה בלוי ואומר: השוב קולטים אנו מאחורי הפרגוד שמועות על דבר שנויי ערכין ובאורים חדשים להצהרת בלפור, והפעם פני המדי־ברים שלנו מופנים לצד אחר, לעבר שהתמארה אי שם, בנזכר. ש.א.ש.ו. הירדן מורחה (הכוונה למלך חוסיין, משלחת ציונית היתה כבר על המקום הדברה מה שדברה, והיא נוספת שוב, ולילי־תלים של דברים נדרשים על משלחה זו, מתפרסמות גם הכחשה פוליטיות ונבנים פוליטיים, ובר־בי־רב דפלגא יובא יכול להבין שאיזה דבר רציני מתרחש מאחורי הקלעים, על מה שמתאמצים לכסות לעת עתה כאת הקהל. אחרים משתדלים כבר מעכשיו להכין את דעת הצבור להפתעות חדשות, האחיד מלא מלחשי רמזים ומודות על דבר שנויים כבירים במצבנו המדיני, אשר לפי דעת רבים תבוא עליהם גם הסכמה מנהיגי ה־ציונים. ובעבור זמן כה לכשתגיע ה־שעה שהסוד יתגלה תעמוד ארץ ישראל ואתה כל היהדות לפני דיעבד, לפני מציאות מוחלטת, שעליה יוטל ל־קבלה, ואין ספק שבה שתהיה ה־מציאה הזאת תיפגש בהתלהבות ו־בתרועת נצחון כאת עתוני הציונים ומאת אלפי סרסוריהם ועוזריהם, ו־הגלגל יסוב על קטבו".

לאחר שהוא מעריך שגם אם יי־כשלו ראשי ההנהגה הציונית במשי־מתם זו, בכל זאת „הכשלון יהפך ל־הדורות המפלה לנצחון, וקול ענות גבורה ישמע שוב בכל המחנה", ב־תריע הכותב על „הדרות שבכל מאורע זה היא שתוצאות המשא־ומתן הזה התולנה על ראש כלל ישראל, כללות היהדות תהיה מוכרחת לשאת את ה־תוצאות המדיניות של ההסתדרות ה־ציונית על בק שגגותיה כשלונותיה ומגרעותיה", והוא מעלה את הטון: „וכאן מתעוררת השאלה: מי נתן ומי נתן למפלגה אחת לדבר בשם הכלל כולו? איך לוקחת לה קבוצה אחת הכח והזכות לשאת ולתת, לקנות או למכור, לוותר או לעמוד על המקח, על דבר אשר כל חיי היהדות תלויים בו, על קנין המשותף לעם ה' כולו? אין אדם־מוכר דבר שאינו שלו, ואין אדם יכול לוותר על חלק חברו אם היו לפחות מדברים בשם עצמם לבד, אם היו לפחות מגלים שהם שלוחים רק של חלק היהדות, אבל העשק הוא בזה שהם נוהגים דווקא לדבר בשם כל מפלגות היהודים, הם מתאמצים להבליט שהם באי־כח היהודים של כללות ישראל".

רבי משה בלוי שאינו מתלונן על ראשי ההנהגה הציונית, „הם השתר־שו כבר בחטא זה, כך דרכם וזהו שאיפתם להשתלט את עצמם על כלל ישראל, לדבר בשמו ולבתוך בגנותו במוך את ישות־חלקים המשותפים ה־בנמצאים מחוץ למפלגתם". הוא משאת את האשמה כלפי־פנים: „ההנהגה [illegible] אגודת ישראל, על [illegible]

(המשך בשבוע הבא)